

بسم صمیر : علی کمال

مجله نشر و آوازه

باب عالی جاده سنه پیام مطبوعه سید

پیام

مدر : مجیب شقیر

بر عمده آری صابنده ، پیام ک مشرقی برین بوکونی

نشر ای بر بار مباناً و بریلیر

۱۷ شباط ۱۳۲۹

هفته ده ایکی کره نشر اولونور علاوه در

عدد : ۱۹ - برنجی سنه

جدالم ، حجابالم

علم ایله اخلاقک مناسبتی اخلاق ایله سجه نك مناسبتی سجه ایله اعمالک مناسبتی
تریه نك درجه تأثیری مسئله سی .

اون طوقوزنجی عصر میلادینک پیشدیرم .
بیلدیکی لک بووک فیلسوفلردن بر داعی :
[جون سٹورٹ میل John Stuart Mill]
دارالفنون طلبه سی حضورنده بر نطق ایراد
اجتمدی . بو وقعه نك تاریخی بوکون خاطرمدده
دکل !! لکن بولوب تعیین ایتمک کوچ دکلدیر ؛
فقط اولازم دکل ، نطقک کندیبی مهم ایدی .
بو مشهور فیلسوفک سوزلری ، او وقت ،
علم مطبوعاتی جاقفالادی . سار متفکرین و علم
دخی بیخه قاریشدی . یک جدی و یک فاندلی
بر مناقشه آچیلدی و بالطبع ، ذات مسئله سی
هر کس کندی نقطه نظرندن تلقی ایدرک
صغیره عبرت ایندی .

بویله مهم وسورکلی بر مناقشه حدوثه
سبب اولان سوز ، او مشهور نقطده ، نك بر
جهدر !! . میل ، علم ایله اخلاقک مناسبتی
حقیقونکی قاعته ذاتیه سی - بر دستور موجز
صورتنده - بیان اجتمدی ، بودستورک مفاد
حکمنده ، کیمیه ایچون تردده ، شهبیه ، تاویله
محل قالموردی .

انککتره بی اداره ایده نیک مسئولیتی تعهد
و تحمل ایده جک اولان (بطن آتی) به ،
بوفیلوسوف ، علوم و فنونک روحندن ، ترقیات
مدنیه ایله کشفیات علمی و حقایق تجربیه نك
علاقه سندن بحث ایتمکدن سوکره - بیلکی نك
النایته بخش ایتمدی بوسماقی ، تأمین ایلمدیکی
بو فوایدی ذکر ایله قاعته ایده میورمش کی -
فواید منویله و مقاصد اخلاقیه دخی سوق
کلام ایدرک :

[علمه چالشکنر ؟ علم اخلاق اصلاح ایدر !]

دیمشدی .

بو سوز ، شو شکل موجز ایله جوق کئی لر
طرفندن ده سونیش اولدینی ایچون ، فوق العاده
بر اهمیتی حاز کورونمز و نظر دقیقده جلب
ایتمز . فقط میل کی بر آدم اون - ولوکه
تکرار اولسون - سوبله نجه ، تریه مسئله -
سیله اوغراشانلرک هسی درین درین دوشونمک

اولمادی : اوکا صراحتاً اعتراض ایدن فیلسوف
سینسر اولدی [۱] . بو متفکر ملاحظات تنقید -
یه سنی طبع ایتمیرمش اولدوغی ایچون آرده
- شهبیز یک مهم و یک فاندلی - بر مناقشه
آچیلدی . ذات مسئله ، بو یوله جه و یوله
تبع اوله رق وجود مختلفه سیله تعیین ایلمدی .
اولا :

[علی الاطلاق علمک ، اخلاق ایله
مناسبتی واری ؟ .. یوقی ؟ ..]

یونی تحقیق و تعیین ایتمک لازم کیوردی .
ایسترتیک اخلاقه فاندسی اولدوغی ادعا
ایلدیسین ، ایسترتیه ایرات ضرر ایله دیکی ادعا
ایلدیسین !! هر حالده بیلکی ایله اخلاق آره .
سنده بر مناسبت صحیحیه بولوندوغی ضحاً تصدیق
ایلمش دیمکدر . او تقدیرده آرده بر توازن
(موازات Parallélisme) وارددر ، دیمکدر .
بناء علیه [آرده علم واره اخلاق ده وارددر ؛
ترده یوقه یوقدر !! بری هر مان واره سه
اوتهمکده اوزمان وارددر . نه قدر واره سه
اوقدر وارددر . هیچ علم یوقه هیچده اخلاق
یوقدر ! ! دیمک لازم کلیر .

مع مافیه ایجاباً اولسون سابعاً اولسون بو
مسئله ده بویله جفا القم حکم ایده بیلنلر ، انحق
جاهلدر . هر عقیده بی رای خصوصیلر ایله
حل ایده بیله جک قدر کندیلر نده کفایت کورن
سطحی نظر لردر . مسئله کوروندونکی قدر بسط
دکل ....

اولا ، اخلاق ، سجه ، کی معنایلی یک
مهم اولان (اسماء مجردة Noms abstraits)
و الفاظ جامعه نك حقیقتی قطعاً تعیین ایتمی در .

محققدرک بر جوق سفسطلر ، بر جوق خطالر ،
بویله معنجاه التباسه مساعد اولان الفاظ
مهمه نك مفهوم ملتزمی تعیین ایده مامکدن
نشأت ایدیور . [*] بوندن توقی ایتمی ... !
سوکره هانکی علم مراد اولونوبور ؟ ... اوندی
حدود ماهیتیه حصر ایتمیدر . دها سوکره

[*] سینسر ایله یک عزیز دوست ایلمی ؛ فقط
فلسفه ده بعض مسائل اساسیه ده یکدیگر بینه مد
فکرلر بیان ایدرک معارضه ایتمیلردر . بونماقات
ادب ، نزاکت و نصفت نمونه سیدر .

[**] منطقه (Sophismes de confusion) یبی
التباس معنا و تدوش افکاردن نشأت ایدن سفسطلر ،
بوچسندنر . میل بونلری هر کسدن ای تصانیف
ایتمش و مشهور اولان اثرنده نمونه لر نی کوسترمشدر .
(بن Bain) ک ، بوایده میله اقتدا ایتمشدر .

او بوقامل درک بوکی مسئله لرد بر شحصه کورده
و یوله جک حکم باشقهدر ؛ بر ملتیه ، بر کتیه
اجتماعیه به کوره و یوله جک حکم باشقهدر ...
مثلا ، بکا سورسولر : ا مجردات فکریه ،
ماهیات و بدیهات عقلیه کس Aquis می در ؟ ..
وهی Inné می در ؟ ... [دیسه لر ؛ بوکو -
فلتیش سؤاله قارشی : ا آدمسه کوره ، برینه
کوره ...] دیه جواب ویربردم . چونکه نیم
قسامده ، سنک قفا گده اویله فکرلر وارک
بزمله برابر طوغمشدر . اونلری شهبیز
کندی تجربیه لر منزله (کسب) ایتمه مشیزدر .
دیمکده (وهی) درلر . فقط انسانیت ایچونده
اویله اولمق ایجاب ایتمز ... کذلک اخلاق
بختمده ؛ ا کندی دیو آینه سنده سوکره ،
یفاکارک ایتمک ، غیرک حقوقه تجاوز ایتمک ،
سوکره بوفضاحتلری قهرمانق فرض ایلوب
اوکر نك ، عیبدر ؟ ؟ دکیدر ؟ ؟ [دیسه لر ؛
ا افراد حماقت بویله بحرکنده بولونورسه ،
بالکیز عیب دکل ردالتدر ؛ خایندر !! فقط
شخص ایچون فصاحت صابیلان شیر ، ملتوردن
صادر اولونجه اوزم حبتدن عد اولونوبور .
تاریخه باقکنر !! دیه جواب ویربردم . هر
فیلسوف ، حتی بومسئله لرله اوغراشان هر کس
ذاتاً بویله جواب ویرمشدر .

بزی مشغول ایدن (علم و اخلاق) مسئله
سنده عینی مقیاس ، نیچونک ای معیار
و قسطاس اولماسین ؟ ! ؟ نیچون لاعل تعیین بر
فرد ایچون باشقده ، بر جماعت ایچونده بوسبو .
تون باشقده بر وجهه حکم ایتمک طوغری
اولماسین ؟ .. !

کوره جکیز که اک طوغروسی بودر !! ...
حتی بوختمده بیان رای ایدن اعظم متفکرینک
ملاحظاتی آرمسنده کورولن ماییتک ظاهری
اولدوغی آکلاشله جق و انحق افرادی جما -
عائدن آیرمق و اوکا کوره حکم ایتمک سایه سنده
اکلاشله جقدر .

شیدی برایی بووک آدمک بواستی حقدده
افکار خصوصیه سی مختصراً عرض ایدم .
بونلرک تفصیل و هر برینک آری آری برهان
و دلیلی آزلرنده مندرجدر .

سینسر ، علم ایله اخلاقک مناسبتی انکار
ایدیور ؛ دها طوغروسی علی الاطلاق علمک ،
اخلاقه تأثیر ایده بیله جکنی قبول ایتمور ، که

بو، اخلاق هیچ بر نوع عوامل تأثیری آلتند
اولمادینی و استقلالنی، یا خود تبدل ایتدیکنی
ادعا ایتک دیمک دکدر .

اخلاقه طوغورودن طوغوروه تأثیر اوانی،
ای کوی تغییر ایدن عوامل، معلومات جنسندن
دکدر؛ باشقه جنسندن بر طاقم حادثاندر .
دیمک ایتسور .

فی الحقیقه علوم نظریه نك اخلاقه ، سچیه
نه طوغوروری وری وارد؟! ... بر انسان (بر
مثانک زوایای مثلنسی مجموعنک اپکی قائمیه
مساوی اولدوغنی) بیلکه نه دن ، مثلا : یالان
سویله نك لازمکسین؟! ... دیکربری (اجسامک
یکدیگر لرنی ، کتله لریه مبسوطاً و مسافنک
مرعیاه مگوساً متناسب اوله رق جذب ایتدیکنی)
اوکر نك نه دن خیر سزلق فضا حشدن کندی
قورنار نه یلمی اقتضا ایتسین؟! ... بوشلیری
بیلکه او حرکتلر آرسنده هیچ مناسبت یوق
ویناه علیه او بیلک نك او درلو اعماله هیچ
تأثیری یوق ؛ ... خیر سزلق ، یا انجلیفک بک
فنا بر سبب ، بر فضاحت اولدوغنی بیلک -
دلانی و برهینی و حکمت اجتماعی ایه بیلک
بیله ارای خیر سزلقدن و یا انجیلقدن منع ایده .
هیور . مع التأسف بونک امثالی او قدر چوق که
نا معدوددر . دیمک که بیلکه نك افعال و حرکاته
تأثیری یوق ؛ ... بیلک واسطه در . اونی انسان ،
خیر ایچونده شر ایچونده استعمال ایده بیلیر .
نك بر نوعی واردر که تطبیقات صنایعه ده
توفیقی تأمین ایدر ، فقط او درلو بیلک نك
قطعاً اسلاق ایه مناسبی یوقدر . هندسه
وفن ما کنه بیلک کی . یالکز وقوعاته نظریه
محا که ایده حک اولورسوق بو نتیجه در حال
پیوست اولورز . بک چوق آدم کورورز که
هیچ بر نك آشنا اولمادقاری حالده بک خلوق
و ناموسلی کیمه لردر . نه کم عکسده مثالر
چوقدر .

بو حکم علی الانفراد انسانلر حقتده طوغورو
کورونور . یالکز محاکمه بی تغلط ایدن اصل
مهم نقطه بورا سیدر . یعنی - اوله اخطار
ایتمش اولدولم وجهله - فضیه نك عکسکی حقیقت
اوله رق تلقی ایتکدر . بر چوق جاهل کیمه لردر
حسن اخلاق صاحبی اوله بیلک لرنی تحقیق
ایتکدن صوره ، حسن اخلاقک علدن منبعث
اولمادینی ادعا ایده بیلکه نه دن حقیق قازانیرز .
[فقط ، علدن کیورسه زهدن کیور ...]
کی بر سؤال مقدره قارشی : [جهلدن کیور
دیمک اوله حقیق ؛] یه درک بر بویوک منطق
خطاسنه دوشمش اولورز . بو مشهور سفسطیه
[Sophisme de simple inspection] در -
لرکه ، آرزوقی گرفت و نامض برجه حادثانی
یا کلش مشاهده ایتمش اولمقدن تولد ایدر .
انجلیات متنوعه و متغایره عرض ایدن برسوری
کییائک یالکز برقم جزئیسی کوروب آتیق
اوقم اوزرینه تأیس محاکمه ایتک و حکمی

جهل احتمالات اوزرینه تشبیل و اطلاق ایتک
خطاسیدر .

تبع ایتکده اولدوغمز مسئله ده ، یالکز
(جاهل خلوق) نمونه سی کورمکه قساعت
ایتمک و [جماعته هم عالم حمده خلوق آدملر
وارسی یوقی ؛] تحقیق ایتمدن اصدار حکم
ایتمک، ایشه بو سفسطیه نك عادی ، انک بارز
نمونه سی در .

[بزه عتک لزومی یوق ؛ بزه سچیه لازم ؛]
دعواسی دخی ، ایشه او ناقص و کججهت مشا-
هده اوزرینه منی اولان سفسطیه دن تولد
ایتمش ، (بدیهی باطل) بر قضیه در .
مشهور (منطقی Logicien) و فیلسوف
[آلسکانه در به بن A. Bain) منطق کتابنک
ایکتیجی جلدنده (سفسطیات) باندنه زیاده سیه
شایان اعتبار بر فکر بیان ایدرک بو باطل
دوشونجه لردن منشائی کورسریور :

[بونلر ، و قوعات حکایه ایدنلرک و تربیه
ذهنیه دن ، معلوماتدن محروم اولان شاهدلرک
دوشدکلری عادی خطالدر .] [دیور .
ظن ایدرک بلا تحقیق تربیه دن ، سچیه دن ،
و بلا صلاحیت علدن بحث ایدنلر بو زمره ده
داخلدرلر . بزم مملکتی کئی ، مده شر رجهل
وغفلت ایچنده بوتون بوتون اویشمش قالمش ،
حتی او یانه میه حقیق قدر بو کالمش برده ، عتک
لرزمسزلقدن فایده سزلقنندن - ولوکه سچیه
علاقه سی اولسون - بحث ایتک، اوله بر دعوا
گومک ، چوق قنادر ؛ و فرشدن اول مقصددر .

بزه نه وقت عالم بر ملت اولدو که عتک ضروری
مجبوره ایه تحقیقه امکان بولش اوله؟! او
تحقیق مزه بنا [علم سچیه مزلی افساد ایدیور ؛
بزه علدن اول سچیه لازمدر ؛] دیمکه ، حتی
اوزره وسیله بوللم ؛ ... اسکی یونان ، اسکی
روما و یونانس مدنی بویه برده عواده بولو -
نه سیدی ، دعوانک مسند نقطه سی چوروک
اولمقله برابر ، ظاهر آینه بو اودا حقه مقرون
کورونوردی . حالوکه بزم عالم دکل ، اکثری
آز چوق اوقور یازار بر مات اوله بیلک کمزی
کورستریر هیچ بر وثیقه تاریخی یوق . وثیقه
ایچمزده بعض مستنک آدملر جیقمش ؛ اما
اوقدر ...

[اجداد مز ، بو قوحتای علم ایه یامادیر ؛]
دیمکده عینی جنسندن بر سفسطیه درکه کویا ،
جهل ایه بویه بر موقیته نائل اولمش بولمقلری
ظنی نضن ایدر کی کورونور . حقیقت حالده
ایسه قوحتا مسئله سی غایت منلق بر معادله
تاریخی اولمقله برابر ، ینه اجداد مز حقتده
بویه بر پنهان مساعد دکدر . هرکس بلا
مناقشه تسلیم ایدرکه ، انک اول قلمح اصاغه
ایتدیروب قوللادینی طوللرک بو موقیته
البت دخل کلیسی اولمشدر . هرکس اعتراف

[*] Ce sont là les défauts ordinaires
des narrateurs ou de témoins qui manquent
d'instructions...etc.

ایدرکه (سلیمه) و (سلیمانیه) جامعلری ،
(سلطان احمد سیلی) کی آثار نفیسه و علویه
وجوده کتیره بیان اجداد مز ، اولنری یالکز
قونفرانسه ، لاقیردی ایه یانه مشلدر . بویوک ،
واسع و متین معلومات ایه و فضله اوله رق ،
فوق العاده بر ذوق هنرورانه نك لطف الهامیه
یا به بیلشدر .

سچیه لرنه کنجیه ، عوام نامی استنا ایدر سه
اعتراف ایتلی بزه بو خصوصه ده اجداد مز
بزه فائق و حرمته لایق آدملر مش . فقط تکرار
ایدیسورم : جاهل اولدقاری ایچون دکل ،
برنسب صاحبی اولدقاری ایچون ، متین بر
سچیه مالک ایشلر . زرا سچیه نك حقیقی
(ایمان) در . علی الاطلاق (ایمانق) در .
عدالته ، حقه ، طوغورولمه اینتامایانلر ، عدالت
حق ، طوغورولق اوزره حرکت ایده مز لر ؛
انسان ، بالذات اینتامادینی شیه هیچ بر کیمه
ایچون ، خلوصه مقارن اوله رق ، هر نه یایلسه ،
نه سولسه عقیم قالیر ؛ عتک بو خصوصه البته
تأثیری اوله ماز ، اولسه اولسه (برده ریا)
اوله بیلیر . (برنسبیلره اینتامق ؛) ایشه -
اعتقاد سچیه سچیه نك ماهیت ذاتیه سی بودر ...
حتی صحت و قوت و طاققت عضویه کی قابلیتک
سچیه ایه صحیحی مناسبتی اولمادینی کی حیوانی
بر عنسادک ، وحشی بر جسارنک ده اوقدر
علاقه سی یوقدر . ظن ایدر سه بوراده ده
یا کلیوروز .

اسکی رومایلرک نظریه قارشی خارق العاده ،
ما فوق البشر بر ماتن کورسرن و آتشلر ایچنده
یا نارکن آلی سولیلرک اولن خرسنتیان
شهادتک کورسردیکی سچیه ، هیچ بر وحشی قوم
افرادنده کورولممشدر . کذلک سکسان سه
اول بایلرله روا کورولن شباعت ظالمانه
قارشی ، بو ادملرک قائلر ایچنده شعرلر اوقویه رق
بولدوک کورولمشدی . بو ماتن ، آتیق ایمان دن
کله بیلیر ؛ هر انسانده واقعا فطرتاً بو قابلیت
واردر . (او قابلیتی سوزله بوتون انساندره
احیا ایدر بیلک و خیره آلت اوله رق قوللانه
بیلک ...) ایشه بیغیرک توتنک سرتی بو
راده ده در ؛ فقط (او پورتونیزم) (سینی سیزم
Septicisme) لک حکم فرما اولدوغنی ادوار
سفالنده سچیه نك بو درجه علویت کسب ایتسه
احتمال اولمادینی تاریخ کورسریور . مگر که بر
بیغیر ظهور ایده .

ایشته سچیه نك ماهیتی بودر . اونی بولدر نه ده
هر زمانی ، هر کسی ، هر شئی ، بر مقصد
انانی تحصیلله اوریشلر بر واسطه کورمک
اعتقاد لایالیانه سی درکه بو برنسبیلرک (او -
پورتونیزم) دیرلر . عتک ، هله علم نظر نك
بوکا تأثیری یوقدر . بالکس ، بر حقیقه ایمان
ایدر بیلک قابلیتی قالمشجه ، معلومات ، شرعیات
اعلا آلت اوله بیلیر . خلاصه ایمان باشقه ،
علم باشقه در .

سینسر ، ایشه بو نقطه نظر دن مسئله
تلق ایتمش و (سوسیولوژی) داره سنده
اسبابی آرامشدر . سچیه ، و اونک عمرانی
اولان حسن اخلاق ، مدت مدیده صلح ایچنده
یا شایوب متقابلاً حسن معامله کورن انساندره
ماتت و علویت کسب ایدر . حتی علم ایه منا .
سینی اولمق شوبله طورسون ، درجه دکواته
بیله علاقه سی یوقدر . هندستانک (هیمالایا)
اقوامی ، دکواتا غایت دون بر مزله قابلیته
قالمش بر نمونه سیدر . فقط بلکه دنیانک انک
ناموسلی ، انک عقیق و سچیه اعتباریه انک متین
قویمدر . بوکاده سبب دائمی بر صلح ایچنده ،
حسن معاشرت اوزره عصر لرجه یا شایه بیلش
اولمدرلدر . حیاست نیج اوزکارانه بوتون حمزدر .
لقارک ، بوتون عجب و غرورک ، بوتون دنا .
شترک منشایدر . او درلو حیاست ایسه سؤ
معاشرتدن ، دشمنلقدن و بالخاصه محاربه دن طوغار
(اخلاق عمومی ده مشهور اولان ردات و فساد
دک اصل سینی ، مدنییزک محاربه لردن طوغوش بر
طرز سیاست اولمی و اونک انجلیاتنه کوره بر شکل
آتش بولماتسیدر . صلح ، حقوق انسانییه
رعایتکارلق حسی تمیه ایدر . بو حش ، اخلا
قک زمین استنادیدر . : دیور . بنده البت
بو فکرده م . ادیانک ، جهل ادیانک تلقین ایتدیکنی
حکمت اساسیه ده بودر ؛ منافع غوغانی وسیله
گوسترلمسین ... [منافعت توازنی اسباب
طبیعیه و عوامل اجتماعیه تا ایدر . قوللانه
امریسه نابع دکدر . بالکس اسکندرلر ،
سزارلر ، ناپولیونلر ، منافع مشترک انسانیه نك
آهنک طبیعیتی براد ایتشلر و جماعتی هرج
ومرج ایشلدر . هر هائله حرب تیغیمسنده
اخلاق و سچیه انسانیت فنا حالده دوشمشدر .]
ده بن ینه سینسر در .

ایشته بو راد بقال نقطه نظری و ملاحظاتی
بودر . فقط [علم ، سچیه و اخلاقه مضردر ؛]
دیورده عکسکی تأمین ایچون کتابلر یازمشدر .
مراق ایدن اولورسه حقیقاً سوزلرنی نقل
ایله اشهاد ایده بیلیم . تربیه برنسبیلرنی
کیلا ده کیشدیرن صاحب مسلک بر حکیم ، البت
بو مسئله لرله هر کس دن زیاده توغل ایتشدر .
عتک ، سچیه و تربیه به تأثیر ایده چکنه اینتام
سه یدی او مکمل کتابلرنی پهوده یازمازدی .
او حالده میل ایه سینسری نصل توفیق
ایدر بیلیرز ؛ ...

توفیقه حاجت بیله یوقدر ... زرا آره -
لر نه اساسی بر مایانیت یوق ؛ و قوواته سطحی
بر نظرله باقی ، هیچ بر ادعا طرفداری ایچون
فایده و حق تأمین ایتمز . ناموسلی و متین سچیه
صاحبی جاهلر وارسه ، ینه بک ناموسلی بک
متین سچیه صاحبی عالم از دکل ، بلکه بالنسبه
دها چوقدر . بن بیلیمر که جاهلک ناموسلیدی
[*] حتی فیلسوف (مزمن Chronique)
محاربه لر تعبیری قوللانددر .

حادثات اجتماعیه

پایانک رقصی

اوروپایک عالم رقص و ذوقی صوگ زمانلرده
تائفو مسئله سنک نه قدر شدله اشغال ایستدیکنی
غز نه لرده اوقوبوردق .

اولا ، یارس یسقبوسو منوسه نیور آمت
بو رقصی یک محرک و شهوی بولوب اهل دینه
منع ایتمش ایدی ، بو ممنوعیت اوزرینه تائفو
مفتونلرینک جمله سنک آغزندن بر آه اسف
چقیدی . فقط ، یارس یسقبوسندن صوکره ،
دیگر شهرلرده بولسان بتون یسقبوسلرک
منوسه نیور آمتک آرینه اقتضا ایدرک ، حتی
تائفونوگ وجودندن خبردار اولمان کوشه لرده
بو جاقلرده بیله بو رقص شدید بر ممنوعیت
دوجار اولدی .

آقریس مادموازل نه اولدالهر ، بهوده بره
حایر بیوردی :

— بورقصک تمامی اجراننده کی مشکلات
و ایجاب ایدن دقت رقص ایدنلری اوقدر
اشغال ایدیورکه ، زوالی چغسلر آدیلمرلی
یا کلش آتمق اندیشه سیله خراب و پرخوف
اوله رق ، ایقلرینک مختلف حرکتلرندن باشقه
برشیه عقل صاردیره مازلر .

بهوده ... رقص ایدنلر دکسه بیله ، قاز -
شیلرنده اولنری سیر ایدنلر اوله مهلک تصو -
رات و تحیلاته تسلیم وجود ایدیورلرکی ،
بونک ممنوعیتی خرسیتانلرک احوال وجدانیه
و تمایلات اخلاقیه لرلی حسن اداره ایتک
و وظیفه سیله موظف اولان امرای دین ایچون
بر وظیفه تلقی ایدلری .

هرشیده اولدینی کی ، رقصدهده اساس طرز
ایله اوقدر دکشیر و دکشیر یله بیلیرک ، مثلا ،
مادمازل میسه ننگت دینلن مشهور بر آقریسک
اوینادینی تائفونوگ نه قدر محرک اولدینی تعریف
ایدیله ایدیه بتر یله میور .

حتی ، بر فرانسز محری :
— آفرودیت معبدنده اویسانیلان قدیم
یونان رقصلری یسقبوسلرک منع ایتدیکنی بو
دانسه یک مشابه اولمق لازم کلیر .

دیه بوندیری تصدیق و تصویب ایدیور .
حتی ، سوز آرمسنده شوراسنی ده اونوتیمه
لم که ، یسقبوسلر قادینلرک اتکلر نده کی فضله
یارقاری ده منع ایده چکلر ایش . کینجه بر
فرانسز غز نه سنده امریقا حکومتلرک برنده ،
حکومتک بولیسلره سوقاقده راست کلدکلری
قادینلرک اتکلر نده کی یارقاری اولچمک ومعین
حدی کین یارقارله تیزه چیچان قادینلری
کزمکدن منع ایتک ایچون مآذونیت و امر
قطعی و رمش اولدینی اوقومشدم .

اوروپاده صوگ زمانلرده طوغریسی محافظه
حسن اخلاق ایچون احسن نیات حال
غلیانده ....

اولور ؛ فقط - نیم آکلادیغ معنا ایله - جاهل ،
یک متین بریحیه صاحی اوله ماز . عادی عناد ؛
وحشی بر جسارت ، سجه دیمک دکلدر .

صوکره : افراد ، بر مزاج مخصوص ایله
طوغمش اولدقلری ایچون ، اولنرده بر سرمایه
اخلاق و اوردرکه تریسه اونو اداره ایدر ،
بوسوبتون اقا ویا تفسیر ایلمه منر . مسئله یک
اسکی در . (شقی انسانک قارننده شقی در ؛
سید انسانک قارننده سعیددر .) عاقبت
قورد یاوروسی قورد اولور (دین سعیدی
دخی بو اعقاده باغلا تمشددر . بناء علیه تریسه ده
اک مهم عواملین صاییلان علم ، احتمالکک نیم
فطرنا کونی اولان سجه می اصلاح ایدم منر .
لکن انسانیت ایچون بویه میدیرا ؟ .. انسانیتک
حیوانیت درکه سندن بو مرتبه بالک تکامل ارتقا
ایدیش ایلدولوغنده بوگون شه قالمشدر .

بناء علیه جماعت انسانیه ایچون هر فضیلت
هر قابلیت ایتمق کبی در . بونکله برابر ، فرد
ایچون و هی بعض قابلیت قبول ایتک بو اعقاده
مانع دکلدر . انسانیت بو درجه مذیت و کماله
ایردنر سلسله عواملک الهممی و الکریمی ده
شبهه سز عللدر . علوم و سائنط معاشی تنظیم ،
و حیات انسانیه نی تأمین ایتک سایه سنده جمعیتمک
تشکلنه ساسه امکان خلق ایتش و بوتون فضا .
ئل اخلاقیه ، سینه جماعتده روابط و حقوق
مقابلهدن طوغمشدر . بو دره بر حقیقت مسلمه در .
شو اعتبار ایله علوم نهدن اخلاقیه خدمت
ایدن عواملین صاییلانین ... ؟

ایشته میلک سوزنی تصدیق ایتک اوزره
یجه قاریشان عالم متفکر (سرجون له بوق
Sir John Lubbock) ، بو قطفه نظردن دعوانی
کوتمش و نظیصاً عرض ایتدیکمه ملاحظات ایله
اونو مدافعه ایتشدر .

ایکن (Arriviste) بر اصول ایله آدم تریسه
ایتک ایسته نیلر ، یعنی اوج هفتده سجه صاحی ،
متین اخلاقی کینچلر بئشدر برمک ایسته نیلر ،
بو بویوک آدملرک مطالباتندن مأیوس اوله .
چقلدر . چونکه آزموننده برملک سجه می سنی
اعلا ایتک امکاتک خارچید بر ایش کورو -
نوبور . علومک وساطت تریبیکاری سنی اهل
ایتک بیله فایده و برمرم . برملت افرادینک
اک ابتدائی احتیاجاتی تأمین ایتک چاره لرینه
(بالفعل) توسل و تشبث ایتلی ! ... ایچیه
صاحی اول ؛ ! دیمکه آج و هر شیه محتاج
بر آدم سجه صاحی اوله ماز .

اکک بوله نیلرکی ، بر ارا راحت ، بر ازده
امنیتم کورده نیلرکی ده ایلی بر آدم اوله .
بیلین ! .. حق تصرف مقدس طانیله می ،
صنایعک ترقیبی ، نجارتک امنیت و انتظام
اوزره جریان ؛ بونده ذممدخل دکلدر ؛ دیمکه
جسارت ایدن وارمی ؛ .. صنایعک ترقیبی
ونتایج مسعودمی ، علومک تطبیقاتی ؛ برکتیدر .
دیوردم ؛ بن ! ... بونی انکاره جسارت ایدن
وارمی ؟ ...

رضا توفیق

تائفو منع اولونجه ، کچه لرینک قسم اعظمی
بولطف رقص ایله کچیرن بتون ارباب ذوق
وصفا بر یأسدر آلدی ؛ فقط ، بو آسانده
پایانک ده تائفو مسئله سندن متعج اوله رق اظهار
علاقه ایتدیکنی روایتی چقیدی . پایانک تائفونو
حضورنده اویناتوب اونک ریسه اسکی و ندیک
رقصلرندن « فورلانا » بی مرجح کوردیکنی
شیوع بولدی .

فی الحقیقه پایا ، غز نه لرک و پردیکنی تفصیلاته
نظراً ، قدیم روما خاندان اصالتنه منسوب
ایکی کنجه بو رقصی اویناتمش و سیر ایتش
ایدی .
بویاکی بد بخت لئیک دوداقلری صیقیش ،
آلنری بروشش ، هر حرکتی صوگ درجه
بر دقت صرف اولدینی کوشتر بویوک بر
کرکتیک ایله اولچولمکده اوله رق اوینایلان
رقصی سیر ایتدکن صوکره پایا صورده کی :

— تائفو دینلن رقص بومیدر ؟
— اوت اقدم .
— ای ، زوالی چوجوقلرم ، ظن ایدرم
چوق اکلتمش اوله چسکزر ...

پایا ، تائفونو اگر مجازات اوله رق اوینا -
معه مجبور اولسه لردی کندیلرینه بویوک بر
غدر ایددیکندن حقیق اوله رق شکایت
ایده چکلری حقیق اولان بد بخت ارکان اصالت
حقده نایب مستزایه بیساننده بولوندی .
و تائفو کلسنک معناسدن خوشسلا میه رق ،
ورقصده بو اسدن باشقه مناسبتر رش
بوله رق ، تائفو حقده کی ممنوعیتی رفع ایتدی .
فقط ایکی کنج اصلزاده یه اذن و برمه دن اول
اونره خیر خواهانه برطور استیزا ایله :

— رقصی سومکنزی اکلارم ، دیدی .
سنکزک تأییدر . بو ذوق هر وقته موجود
ایدی ، و موجود اوله چقدر . مادام که بوسزی
بو قدر اکندریور ، رقص ایدیکز . فقط
بو عر باره یا خود هندلیسره مخصوص رقصی
و کوچ احتیاجاتی قبول ایده چکلر بن کنج
ایکن اکتریا رقص ایددیکنی کوردیکم و اوقدر
ظریف ؛ اوقدر واضح ، اوقدر حقیق اوله رق
عرقره عابد بر رقص اولاد و فورلانا دینلن
وندیک رقصی چون انتخاب ایتیه بوسکزر ؛ ...
ایکی تائفو دلیمی کنج : - فورلانامی ، دیه
صوردیلر .

پایا : - فصل ، سز فورلانای نیلده بومیسکر ؛
دیه ، چویک بر طور ایله ، ایاضه قالفق
اوزره ایدی ، بوشوخ رقصک اهنگدار حرکتی
کندیسی کویستمک ارزونسنده کی ایدی . فقط
کرک و وظیفه دیندارانه سنک کرک رومانیزمه لرینک
تأثیریه ، چابوق کندیته کلدی .
و ندیکلی حد تمجیلردن برنی چاغرتوب
ایکی کنج اصلزاده یه فورلانای کویستمسنی امر
ایتدی .

مختلف رقصلرده بویوک بر تجربه و معلو -
ماتلری اولان اصلزاده لر فورلانای اوکر -
نمکده کچکمیدیلر ، و پایانک حضورندن چقد -

قلری وقت حیرت و مظفرسته کیتدیلر . روما
سالونلرنده پایانک نصل یکی بر دانس میدانه
چیقاردینی تبشیر و اعلان ایتدیلر .

بوقدر بویوک و مقدس بر مقاصدن عالم ظهوره
چقمش اولان یکی دانس ، اولا روماده ،
صوکره ایتالیانک سائر شهرلرنده همان قبول
اولوندی ، و اسی فورلاناندن زیاده « پایانک
رقصی » دیه دهها بویوک بر شهرت اکتساب
ایدرک اوروپایک سائر شهرلرینه ده یانلغه
باشلادی .

چوق کچمه چک ، پایانک رقصی دور عالم
ایده چک ، و رقص ایدیلن بتون ضالونلرده
اوده والس کی عمومی بر رغبت و قبوله رقص
اوله چقدر .

محمد رؤف

تاریخچه نبر صحیفه

مراد بک و تاریخ ابوالقارون

شخصیت معنوی سنی تصویر ، ذاتاً مسلم اولان
فضیلتی بر دعا تسلیم . تاریخی ایکی سینه حقنده
و پردیک حکمی تنقید ، استطرادی حاوی
علاوه لرک لزومه دائر برناج سوز

— ۱ —

ایشته .. بکرمی ییل اولیسور . حرکت
ارضی متعاقب انکسجی بر زلزله ، استانبول
محیطی صارعش هر کون تکرار ایدن رجفله
— روایتنه نظراً — صدقاتی بتدکان دولت
آرمسنده بیله درین درین حفره لر آجش
ایدی .

غز نه لر ، خیانتی یازده یازده بیتیره میورلردی .
معبردن آوریویه کچه رک ، قرارگاهنی تبدیل
ایتمی ، بو یخه عابد موضوعکده دکیشمه سنه
سبب اولدی . « کفران لغتک انجیامی »
سرنامه می آئنده « ورقپاره سنک سدیله ،
کندیسنک طردی » حوادثی و بریلوردی .

حکومتک شدتی تعقیباتی ، غز نه لرک دغدغلی
نشریاتی افکار عمومی نی تحیقلاش نیلایلرده
بو فرارینک « تاریخ عمومی مؤلفی مراد بک »
اولدوغنی اوکر نمکه باشلامشدردی . هر کسده
حسن تمجیس « ائردن مؤثره انتقال » مسئله سنی
تولید ایتش ، بوندن ده تاریخلری مطالعه
هوسی حاصل اولمش ایدی . بنده بوزمره دن
اولدم . آرزو کونلرک عددیله متاسب برصو -
رتده تراید ایدیور ، بو اثره مالکیت بن ایچین
بر فریضه حکمتی آیسوردی . « الانسان
حرص علی مانع » ضرب مثل بویکی احواله
قارشو روح بشرده حصوله کلان تبدلاتی
مصور نه کوزل بر جمله در . و بر اترک منی آنی
تشریهدن بشقه نه یه یارار ؛ آرتق ... تاریخ
اورته دن قالدیرش ایدی . مأمورین مخصوص -
صه می کنجخانه لری بحری ایله بولدقلری
بالمصادره آرا به لرله معارف نظارتنه نقل ایدوب

دور بودردی. فقط هر دلو مهالك ماذیرینه
 ز غمآینه هر کس تدارک ایدوردی !
 بونک بر حال طبیعی اولدوغنی آکلامتی
 ایچین یالکز شونی دوشونمک کفایت ایدر .
 بز نه بز ...

روضه جتده کی بر شیره منسوعه خاطرلی
 ایچین .. بر سفیل خاکدانک بی نهیاه سخن
 و مشاقه قاتالان بر بابانک اخفادی دکلی ..
 ارفی بر خصلت، تاریخی بر معذرت .
 اثر مذکورک کتابچیلردن تدارک، صعوبت
 کسب ایتش اولدوغنی بر زمانده ایدی که احبادن
 برینه اولان مراجعتم تیجه سز قالش ، بی
 « مجموعه قون » ایله برابر، تاریخلرده نائل
 ایتش ایدی .

آرقداشم ... رسائل موقوتنه تک برنجیسی
 اولان و قرق سکر جزئی ایکی جلد تشکیل
 ایدن مجموعه فنونک نهیاه « جمعیت علمیه
 عثمانیه » دن اولوب مجموعه به معاونت تحریر .
 یه ده بولان ذواندن پارس سفیری جیل وادهم
 پاشا سار ایله ، بالخاصه منیف پاشا حقتده بعض
 مطالباتی حاوی بر یایراق علاوه ایتش ، عین
 صورته تاریخ عمومیک آنتیجی جلدنکه صوک
 صحیفه یه ده شو سوزلی یازمشدی :

« تاریخ عمومی ترکیبی ، نه زمان تلفظ
 ایدیلیرسه نظرده شویله بر لوجه تشکیل ایدر .
 سودای تحصیل ایله سر مست ، یوزلرجه کنج
 سیارلرک اوکنده ، اوزون بولی ، کنیش
 نامیه لی انظاری حایم فقط نافذ ، متمم لکن
 وقور ... قافقاس عرقک کنیدنه مخصوص
 بتون محاسن ماده یسی جامع ، صاحب فضل
 وکال بر استاد بولیور . آئده طوایدی آتی
 قولی بر فانوس ایله اطرافنی تسویر ایدرک
 ایلرولیور . مظم مناره لک ایچینه کیور .
 کتابلری اوقیور . خود و مقابری آچیور ،
 قدیلری ، اسکلتلری میدانه چقار یور ، صو .
 ریور سویلیور . دیکلیور دیکلیور .
 « بوکنج سیمالر مکتب طلبه سیدر . اوکده کی
 معلم مراد بک ، آئده کی فانوسک هر بر قول
 بر جلدینه دلالت ایدن تاریخی ، اوطلت انکیز
 کھوف اعصار متعدده بی احتوا ایدن ازمینه
 مقدمه در .

« آئنه غریبه ده ، علوم حاضره تک هر
 شعبه سنده اولدوغنی کبی ، تاریخه عابد آتارکده
 شه سز کم مکمللری وار . فقط مراد بک
 کبی بر معمم مقتدرک تدریساتی ، مطالعات و محاد
 کافی هیئت عمومی می اعتباریه ، مساعی
 واجتهاداتی رهنما م اولسه بی ، او آتاردن
 قاجده قاجز استفاده ایده بیله جکدی .

« ایدمه جکدر ایچین بو اثر بر لغت ، ایدر .
 جلد ایچین ده بو تاریخ ایلرورده نائل اوله جقدرلی
 خزان معرفته قارشی بر متتاح حکمت در .
 * * *

بر برنی اولی ایدن بو بکرمی سه کنجکمز دی ده
 کنیدی ایله برابر سوررکلیوب کوتوردی .

بنشین براب جوی بنشین وکذر عمر بیین
 کاین اشارت زجهان گذران مارابس .

فکر آ ، عرفاناً نه قدر تعالی ایدر لسه
 ایشونلر ، انسانلر ایچین خطانک دائمی الوقوع
 اولدوغنی قبول ایتکله برابر .. کیدن سنه لره
 مقابل آز چوق بر تجربیه و ممارسه تک کلدیکی ،
 دفتر حیاتده کوستریلان صرفیاته قارشی واردات
 خانه سنک - زکنجیه دکله سد - بسبتون بوش
 قالدینی انکار ایدیلر م .

شیدی سخت تر قیسندن متولد محاکمه استاد آ
 دیرم که :

فضیلت ، روما قهرمانلردن بر منتحرك
 ویا او فکره اتساع ایدنلرک دیدکلری کی
 « قوری بر سوزدن عبارت » دکل ، بالعکس
 اغراض شخصییه وافکارحسییه ایله مجهز بولان
 جهالت اردولرینه قارشی نامفلوب بر قوتدر .
 متانت ، اعمال بشرییه دائمی موقیتیه
 تیجه لندیرن بر خصلدر .

خدمت ایسه ، کنیدی حالدن زیاده استقالده
 اظهار و منسوب اولدوغنی قوم آرسنده تیزه
 مدار بر موهبه فطرتدر . « سیدالقوم حادهم »

بزم ادراک ایتدیکمز محررن ایچنده جدی
 وجدی اولدوغنی قدرده جسم اثر میدانه قویق
 شرفی شس الدین سامی بکدن سوکره مراد
 بکه نصیب اولمشدر .

بر عثمانلی مؤرخلی اولدوغنی حالده ، تاریخ
 عثمانی یازمی آتک ایچین بر تیضه ایدی .
 شیدی او نقصانی اکل ایدور . وهیکل
 مساعیسی « تاریخ ابوالفارق » ی ایله تویج
 ایلور . بو نقطه به واصل اولق ایچین ده ،
 اسلافدن کیسه تک تعقیب ایتدیک بر چیغیری
 آچیور و یوره نارتقه ده بی محابا ایلرولیور .

تاریخ ابوالفارق ، بر یایراق قدر خنیف
 اولدقلری حالده تاریخ عثمانی یازمغه یلتمش
 اولانلری ، بر برك خراب کی قورویور .
 و پارلاق صحیفه لرلی ، زمان زمان دکیش
 حادنانک حکمتی احاطه دن عاجز اوله رق ،
 تاریخی ، قوتلرک بدایتده کی وقائع مشهوره
 جلدلندن تفریق ایدمه بسط معلوله ، اون
 سنده اکائی درعه ده ایتدیک حالده ، بش
 سنده بر جلدنی بیله میدانه قوبه میان جیتلره ،
 یالکز آتله دکل . . .

بضاعه می قلیل معلم و محررینک سوء
 دلالتیه ، مؤرخلکی ، بعض وقایع حو و ابرار
 و اسلوب قدیمی طرز حاضره تطبیق ایله
 ناقابلکدن بشقه بر شی ظن ایتش بزرده
 ارابه ایدور .

حقیقت! .. شیدی به قدر محاکمه ، حکمت ،
 مقایسه ، تیجه کی کنیدنه خاص اولان
 مزیتلردن عاری بر طرزده او قودنمز تاریخلرک ،
 بیک بر کجه حکما لرندن نه فرقی واردی ؟
 ایشته بوفرق .. تاریخ ابوالفارق دک ظهوریه
 کنیدی کوستریور .

بوراده تصریحی اتم اولان برجهت وار-

درکه : بر مثال ایله آتی تسویر ایدلم :

مؤرخلرک ، وقائمک اشکال معنویه سی ،
 صحائف تاریخه عکس ایتدیرمکه مشغول
 اولورلر ، فطوغرا ایچیلره قابل قیاسدرلر .

بو صنعتکارلرک بر قسمی عیسوی ستر ایله
 مکلفدرلر . فطوغرافی آله جتی شخصک کوزلری
 جزطه دوچار اولمشه ، حد طبیعیک فوقده
 اولان او خروجی اجفانی ایله قیابلر . بونک
 ایچین ده مطالعه ایله مشغول ایتک ایجاب ایدر .
 اگر اجل - بویون اگر بیکلی - وار ایسه ،
 آلی شقاغنه دایابلر . جلدده کی شکل کبی
 وضعیتلره ازاله ایده مدکلری ده قصورلری ده
 ره توش ایله احما ایدرلر .

سر بر یا تخانه تک فطوغرا ایچیلری ، بالکس
 مرض و نقصان خسته تک هانکی عضو وهانکی
 ناحیه سنده ایسه آتی دهها مکمل بر صورتده
 کوستر مکه چالیشیرلر .

مؤرخین ساقه برنجی صنفنددر . شونات
 ماضیه تک برینک دیکردن فرقی یالکز سنه لرک
 عددنددر . یوقسه حسنات ایله سیات آرسنده
 هیچ بر تفاوت یوقدر . بتون اجرا آتله عابد
 سلسله محاکات « عین حکمت ، محض
 حقیقت » لرله تیجه لیر .

اودرجه ده که : قرده شی اولدورمک جنایت
 عظمتی بیله ، آنلرک عنددنه وقائع عابدین
 وحی سیاست داخله دنددرلر .

حال بوک : تاریخ ابوالفارق مؤلفی ، نوعی
 شخصیه منحصر اولق اوزره باشلی باشه ایکنجی
 زممره بی تشکیل ایتمشدر . حادنانک گذشته بی
 طبیعیکلرلی محافظه ایتک اوزره تصویر ایدر .

قصورلری ، نقصانلری ده ، وضعیتلره ، ره تو-
 شارله نظرلردن صاقلامنز . بری شخصی دیکری
 عمومی ایکی مرتبه ده خندخامه سنه داما ره برک
 ایدر . ریا کار دکدر . آتینک هر سطرلی صفوت
 اخلاقیه و صمیمیت وجدانیه سنک معکسدر .

تراپ رحمته قاریشان سلاطین سالفه و آرکان
 ماضیه عثمانیه بی ، لساناً حرمتله یاد ایتسه ده
 قلیله جیلر ابراز ایتک دلته دوشمز . بعضاً
 بر دارالاحکامک میزلی صفتی طاقیر . هر شخص
 تاریخی به مساعیسی نسبتده « نوط » لر ویر .
 چونکه ، آنک هدنی ماضی تک ارواحیه ،
 نسل حاضرک افکارینه یاراقم دکل ، استقباله
 بر درس عبرت حاضر لامقدر .

هیچ بر زمان خطا ایتزده دکدر . خطا ...
 آتارنده کی تناقض ایله ثابتدر . بونی شه سز
 معلم محترمه اعتراف ایدر . چونکه بشردر .
 عزیز و نقصانن مر کبدر .

بک ناچیز اولان تقدیر اتمله .. شو ایکی
 نقطه حقتده کی تقیداتی ده عرض ایدیم :

مراد بک ، تاریخ عمومیتک عثمانیلره عابد
 فصلنده ، ییادیریمک مغلوبیتی متعاقب ظهوره
 کان فاصله سلطنت دورنده بیوک شهزاده
 سلیمان چلی بی ، ناموس عثمانی بی آتارلرک
 آیاقلری آئنده برافه رق فرار ایتسندن دولایفه

اتهام ایدر و بوراده آکا هیچ بر موقع ورمز .
 لکن ، تاریخ عمومیتک نسرندن شیدی به قدر
 مرور ایدن ربع عصر لقی بر مدت ظرفنده
 سلیمان چلی ده مراد بک حکمه تفکراننده
 برانت قزاقش اولمیدرک ، بکرمی بش سنه
 اول تاریخ عمومیه محکوم ایتدیک بر وارث
 سلطه بو دغه تاریخ ابوالفارق بقیده اهمیت
 وریور . روم ایلیده کی اجرا آتسندن بحث
 ایدور . خلقی اولان قانونیدن تفریق ایچین
 « سلطان برنجی سلیمان خان » عنوانیه داره
 سلاطینه بالادخال حقتده ده شو سوزلری یاز یور .
 « عثمانلی پادشاهلرینک ششانی جلدنده
 سلطان برنجی سلیمان خان بن یازید خان اول
 ایله ، سلطان موسی خان ابن یازید خانک
 ناملری داخل اولمیدر . وقتک خلوصکارلرینه
 عمیانه نبیت ایتمه مزه منطقی و معنی یوقدر .
 زمانک فکرستیدی بوکا امکان برافه مز . »
 حقیقت حال اوله میدر ؟

مراد بک مأخذ اولان او مختلف منابعک
 قبولی عمومیه کاشده در . آنلرک افاده لرلیله
 محاکمه لرنده کی فرق نه اولورسه اولسون ،
 هبسی بر نقطه ده متفقدرلر . چونکه هر هانکی
 بر وقعه حقتده ایستر طرفدارانه ایستر خلا
 فکیانه بر قله یوروتولسون ، او وقعه تک بر
 نوه اصلیه سی واردرک ، هیچ بر وقت تبدیل
 شکل وماهیت ایدمز .

سلیمان چلی ، بر ولی عهد اولدوغنی ایچین
 حکومتی هر کسندن زیاده کنیدی محافظه به
 بورجلی ایدی . حال بوک ، علی العاده بر آسارک
 بیله یایغه تنزل ایتیه جکی بر فلی اجرا ایله
 میدان حریده بدرنی یالکز بر اقوب ، وزیر
 اعظم ایله برابر اولا او فرار ایدور . عرق ،
 دینی وحسیاتی آری اولدوغنی حالده عثمانی
 سنجانی آئنده صرب ایتکده اولان صربلردن
 اولسون عبرت آلیاور .

بونکده قالمایور . بیورک غیوبتدن سوکره
 زمام سلطنتی اله آترق بالاخره کوچوک
 برادری محمد چلی تک طوایدنی طریق ایله ،
 تعقیب تلافی مافات ایتسی ایجاب ایدرکن ،
 هنوز تشکیل ایتش بولان حکومتی اونبر سنه
 حیات ایله مات آرسنده بریشان بر حالده بر اقور .
 عثمانیلرک اصل مهاد ظهوری اولان انا طوئی بی
 قاله آلمسزین او فزت و شورش ایتخنده ترک

ایله یالکز روم ابلی به حصرموجودیت ایدور .
 او محدود قطعه تک ده حکمدارلنی محافظه
 ایده میور و خطوطات شخصییه سی ، سلامت
 عمومی به ترجیح ایله ، معلوم اولان عاقبتی تولید
 ایدن مسلک تسیب واهلاره دوام ایدور حتی
 صوک فسنده سویله بک قطعه مشهورده ندامتی
 بیسان ایله خطاتی اعتراف ، ایتش اولور .

کنیدی « نه شع ، نه ده بال ، یایان بر زنبوره »
 تشبیه ایله مأیوسانه و متأسفانه بر صورتده حیاه
 وداع ایله تاریخ عثمانی به ده المنساک بر فصل
 علاوه ایدور .

سازمان

باسمہ سرور : علی کمال

محل تحریر : رادارہ

باب عالی ہاردیمنہ پیام مطبہ سید

محرر : مجیب شہیر

بو عمدہ آبری صاحبزادہ ، پیام ک مشتبہ بہرہ ہو کوئی

نسخہ الہ برابر مہمانا وریبلیہ

عدد : ۲۱ - برنجی سنہ

ہفتہ دہ ایک کرہ نشر اولونور علاوہ در

۲۴ شباط ۱۳۲۹

آناطولی ایله کوکل علاقہ لری

آناطولی!... بیلم بو مبارک و مقدس گہنک
بو تون روحز اوزرتدہ نہ محب برتائیرفسونی
وار!؟ اونہ سحر درکہ او اولکنک الک هجر
کوشه لرندن بزه قدر ایریشن برترکی ، هیچ
بتدی کمز ، هیچ کورمدیکمز شهرلری ، منلا
کاخ ، آگین ، قونیه ، قیصری کی اوزاق لرلی
دوشوندروربور .... اورالده ایشانش بر
چوزہ ، بر باش اورتوسی ، برصیرمہ لی یاغلق
بر هکبه کوردو کتر زمان - نیجه بیلاردن بری
غائب ایتش اولدوغمز - بر فارداش ، برهشیرہ
کورمش قدر او شیارہ صاریلیوزہ و حسرتہ
صاریلیوزہ ! عادتاً (سودیکنه قاووشش اولمق)
طویغوسہ بکزر برحالت حس ایدیوزہ!؟
اولری ایشلین ، بزمن ، سوسلہ بن الاری
دوشونویوزہ ... حیات صعیبلرینہ ، الملرینہ
کدرلرینہ سوکلرینہ سوکلرینہ واقف اولمق
ایستیوزہ ...

عثمانی ملتی - شہہ بوق کہ - برچوق اقوام
مختلفہ نیک خلیطہ سیدر . فقط ، هانکی عرقہ
منسوب اولورسہ اولسون ، جاندن کولکدن
عثمانی اولان بر آدم ، ایچین ایچین طویارکہ
(آناطولی) آنادر ؛ و اونکلہ کولکنک بک
صعیبی ، بک اسکی و بک درین بر علاقہ سی
واردر . بونی حس ایتک ایچون آناطولی بی
طابق طایمق بیله برمانع اولہ میور . والدہ سی
کورمدن ، طانیہ مدن غائب ایتش اوکسوز
چوجوقلر ، (والدہ) سوزینک تأثیریلہ نصل
تعریفی ناقابل ، نصل دلسوز بر حس حسرت
طویارلرہ ، عثمانیانی طوغوران بو اولکنی ،
هنوز کورمہ یں ، بیلم بر عثمانی دخی عینی
ایشناق سوداوی بی ، صمیم بر وحندہ طویسہ
کرکدر .

اونک ایچوندرکہ یسامک صولک تشبثی
ایشیدیکم زمان سویندم . آناطولی نیک هان
هرکوشہ سیلہ مخارہ ایتک ، طایبشق آرزوسی ،
حیات حیثیورانه نیک الهامیدر . بیکو جود بر
ملت اولہ ایتک ایچون بربریزہ ، عینی مقصدلہ ،
عینی املاہ باغلی اولی یز . اونک ایچون دہ
بربریزی سوملی یز ، بیکدیگری لری لایقیلہ
طایمقہ بو ممکن دککدر . بناء علیہ آناطولی
مکتوبلری کوردوکم زمان بو سو تون منون

(آناطولی)

هر بر ویران کوشه سنده بر ار وار ...
تریلده نیجه نیجه سرور وار ...
بیلم نرده بویله موطلو بر بر وار!؟ ...
اولو کبیه طوبراغیدر او ایبلر ...

اورمانده درلو قوشلر اوتوشور ؛
چایرنده گوروز قوچلر ایتیشیر ؛
ترلاسنده آلتون باشاق ایتیشیر ؛
گولگه سنده غم داغیدر او ایبلر ...

اورادده اصل ترکک اوتماخی ؛ (**)
جواهردر بوتون طاشی طور برانی ؛
گوموش آقار ، چیچک قوقار ایرمانی ،
دقینلر یاناغیدر او ایبلر ...

صله سیدر ، ترکک ، سرده سوداسی ؛
مملکتدر گیمه گوندوز رؤیاسی .
عسکرلرک اودر کلین اوداسی ،
گولکلرک بوجاغیدر او ایبلر ...

(رضا) .! جانم او ایبلرہ قیراندیر !
سینه سنده پانان آناک ، آنا گدر !
آناطولی اصل اسکی وطندر ! ...
آنا ترکک بوجاغیدر او ایبلر ! ...
[**] قیله و سوی صوب دیتکدر .

رضا توفیق

یکبارہ بر جاعت دککدر ؛ ہم دہ مختلف جنسندن
تورکلدر ؛ و بلکده مختلف تاربخارده اورالرہ
کوجوب برلششدر . حتی هنوز برلشہ یں
یورورکر ، کوچہ یاشایان درلو درلر تورکلدرہ
واردرکہ اناطولی ساحه سنده انتظام سنر حیات
جریانی عرض ایدرلر . اوندن صوکرہ
بو (اویماق) لرک ، بوقیبلرک هر بری کندیشہ
بر توره یه تابع و برطاق احکام اعتقادیه قانع
وعادات خصصریه ماککدر . لیسانلرندہ ،

کورو بوردم . فقط اوزاقدن اولسون ، یقیندن
اولسون بوکی شیلری اندیشہ کوزیلہ لایقیلہ
کورو بوردم ! اولہ اعتقاد ایدیوردم کہ ، برملت
واحدہ کی همان قالقسوب اولیانه مایشترہ بر
سببده بودر . بک این بیایوردم کہ اناطولی
بر جوق اقوام مختلفہ نیک - عادتاً - حارمان
اولدوغی برردر .

ترک اولمایان عناصری شویله بر طرفہ
براقلم ؛ فقط ترک عرقہ منسوب اولانلریلہ

آناطولی !... سلطان عثمانک یوردی
طوغرول بگک قوناغیدر او ایبلر ! (**)
ملتز اورده طوغدی ، بو بودی ،
بزه آنا قوناغیدر او ایبلر ...

عثمانیلر اوتوماسین صویٹی ...
آناطولدن اشوق حدود بونی ؛
اورده اولدی زورلی آتش اوبونی ،
آنا لرک اوجاغیدر او ایبلر ...

بو دولته اورده تمل آیتلی ؛
او میداندہ جانلر آلوب صایتلی ؛
یابلاسنده ، زاغلی سلاح چایتلی
قیرمانلر اوتاغیدر او ایبلر ...

هپ غازیلر ، اوردن گلوب گچدیلر ؛
او چایلردن آبدست آلوب ، ایچدیلر .
مملکتلر فتح ایلدوب کوجدیلر .
ارنلرک طوراغیدر او ایبلر ...

برزمانلر قرالردن تاج آلدق ! ...
آقان صودن ، اوچان قوشدن باج آلدق ! ...
نیجه یاوز دختلردن اوج آلدق !
بو قوتک قایناغیدر او ایبلر ...

[*] قوناق مزل ؛ کوجوب اورایه قونولان بر .

اولدم و صوکرہ اوزون اوزامی به دوشوندم .
مملکتیزہ تعلق ایدن و نی جوق کیمہ لر
او قوسوز برقان اومستلرہ بیکدن دوشوندم .
بزم بونجه غیرتہ رعماً ایستہ دیکمزی والیستہ
دیکمز یولده ترقی به موفق اولہ مایشترہ بعض
سیدلر تعیین ایدہ یلشدم . بونلرک برقم کلیدی
اجتماعی ایدی ؛ ازان جله هنوز تشکیلات
و حیات اجتماعیه اعتباریلہ آناطولی نیک حالا
(قرون وسطی) دورندہ یاشادیش اوزاقدن

طرز ميشنارنده ، سيالزنده ، اخلاق و اطوار .
 لرنده بيله خيل بارز فرقلر واردر . و بر جوق
 قيله خلق واردر كه هنوز بر رده هنوز آدم
 عقلی برله شوب او طور مق و پرميشت مدنيه
 بناسی قورمق هوسنده دكلدرلر . شيدی شو
 مشرب اختلافه برده مذهب اختلافی علاوه
 ايديكز ! سوكره ، هر قيله مك كندی آفاسنه ،
 كندی بكنه ، كندی شخته ، كندی اولوسنه ،
 كندی تورم شخه تابع اولدوغنی دوشونوكر .
 كوزوكرنك اولكنده ترسم ايدن بوتابو بوكونکی
 معناسيله بر (ملت) دكل ، مغول و تاتار فلاكنی
 متعاقب حصوله كلن طوائف ملوك دورينك
 هرج و مرج بر پا نوراماسنی عرض ايدر .
 ييلوكله مالفه دوشوش اولمق احتمالنن قورقلا
 سه م ، در ايدم كه آناطولی نك بو حالی ، حالا
 هولوكو دور قو حاشانك ارننگت و فلاكتی در .
 بو بريشابق بو در برك اوخان صدمه مك
 حالا بوكونه قدر دوام ايدن اختلاجانی ،
 صارصیتی لريدر . توركجه سی : (حالا آناطولی
 كندی طوبایه مامشدر ...)
 بو انحلال عناصرك معنوی ، سیاسی ،
 عادی و موضعی بعض سيلری ده وار فقط
 بونارك جله سنی يلكز اشارت ايشكه ا كفا
 ايدیورم ؛ يوقسه دعوا می انبات ابد بيله جك
 اولدوقه قوتی و مقنع دليلارم واردر حال و كیفیتی
 اوته نبری - حسب المسلك - تبع ايتكدم .
 تيدبالك يلكز شو قدر سويله م كه بو ملكنده
 - هج اولمازه تورك عناصری - توحيد ايتك
 الك بوبوك ، الك مهم و ايك مقصد حيت اوللی در .
 بوقوجه دولتك هر كوشستی جانله باشله طبراقه
 ديشله مدافعه ايتك وظیفه مقدسه سيله ملطف
 اولان بركه (بنم ملكتم روم ايلي دكل ، فلان
 ردر !) دييورسه ، بو غافلانه و جاهلانه
 سوزلرله انبات ايتش اولوبوركه ، او ،
 بوزماتك اولادی ، بو سلطنتك آدمی دكل ،
 حالا قرون وسطا آدمی در . حالا - طوائف
 ملوك دورنده بر برندن آری باشايان حتی بر برله
 دشمن كین - (او يماق) لردن برينه منسوبدر .
 حالوكه عینی عرق اولاد ليدرلر . قازداشدرلر !
 كال جدیت و خلوص حيله سويليورم :
 [بويله متفرق باشايان قيله و اويماق
 خلقيله وارلغیزی تأمين ابدمه ميز ؛ وقد
 رتلی يکپاره ملترله ، محاشم وسطوتی
 دولترله قارشى - يکرميچي عصر ميله -
 دیده - كندیمزی قورويه مايز ...]
 [بودرلو حسله ، بودرلو فكر لوله
 برجامه كليه تشكيل ايدوبوده ، بوكونکی
 معناسيله تام بر ملت اولمايز ! ...]

حالبوكه الك بوبوك موقتت بويله بر ملت
 اوله يلكددر . بو اولمازه ، هج برشی اولماز .
 مدنيتكده مشروطيتكده برنجی شرطی بودر :
 [ديرك ، برك] در ... !
 وارسين اداره آدملى عهدله برينه دوشن
 وظیفه می يابسينلر ... !
 بزده بزده دوشی يا بغه چالشم ... !
 بزده دوشن ، بر برمی يلك ، بر برمی
 يقيندن طنائيق و سوسمكدر . بز بو قدرتی
 اولسون تأمينه چالشم ! ذانا مدنی مملكتك
 جمله سنده اولدوغنی كی بزده - مع التامف -
 ايستايستيق قويدانه بکزر برشی يوق ... !
 اجتماعي ايدن بحث ايدنلر ، اورادن بورادن ،
 بعض اجنبی كسابلرندن ، صرف ، نظرياته عايد
 برطاق جمله نقل و تفسير ايتكده وقت كيشده
 بر يورلر . سوكره مملكتك هر بر ريدنه هر بر
 بوجاشنده ، اوله غريب عادات قويمه واركه ،
 مضر ، هم احسانه ، همه اطرافنه مضر ! !
 لکن نواهي قانونيه قارشى كله بيله جك قدر
 بيله شك ايتش ! خلقك دماغنه ، كوكله ،
 اوچاغنه ، اوچاغنه كوك صالحش ؛ اولنری سوكره
 قويازمق ممكن اوليور . چونكه اولنری
 - معلوماتی و عقلی كينسار مزدن - كيشه
 بيليور ... ! تحقيق ايتك ، اوكرتمك لازم
 اولدوغنی ده بيليور . بيلی يز ! ... البته بيلی يز !
 وطنداشلمزك دماغنده قرون وسطانن قاله
 نه قدر (كوفلی) فكرلر وارسه ، وجدانلرنده
 نه قدر (پاصلی) حسلر وارسه ، سبلی يز !
 عا دانه نه قدر كير وارسه تميز له می يز ! ايتق
 اوندن سوكره ، اوتيز لوحه لره بر بوبوك
 ماتك ، بر فياض مدنيتك (نصوص عشره)
 سنی يازده بيليرز . باشقه درلو اولماز ! .. جوق
 تبع ايتدم ؛ جوق دوشوندم ، اولمايه جغه
 ايمان كامل ايدلم .
 ايسته اونك ايچون بيا مكم تشبثی ، بر اثر
 حيت اولمق اوزره تقدیر ايدیورم ، آناطولی
 ايله آره مزده كيزلجه موجود اولان (كوفلی)
 علاقه لری (ن ميدانه قويه جق بر تشبث اولمق
 اوزره تلق ايليورم .
 فقط بو ، بر ترتيبه تبعاً يابيله جوق این
 اولور ؛ هم تبعات اجتماعيه ايچون الزم اولان
 مواد ابتدايه نك جنس جنس ، طاق طاق
 ترا كنه يارديم ايدر ، همه ايستايستيق اربابنك
 تبعات خصوصيه سنی تسهيل ايلر . بونك ايچون ده
 قاعده ، باشلجه مسائل حقه ده صره سيله مكنوتولر
 وايضاحات اتمق و نشر ايتكدر . مثلا اول
 عادات عمليه ايچون ، و يلكز بر مسئله ايچون
 فرضائنا لاتمق ، دوكون يايق و اولمك مسئله
 مهمه سنه تلق ايدن عادات متسوعه و عمليه
 ايچون ، هر برله مكنوتولر شلی ؛ هر برك توره .
 سنه دائر بر فكر صريح ايدملي در . سوكره

چو جوق بويومتك ، (*) و نوزادك تريسه نه
 متعلق اولان بالجه خصوصاتی اوكرتمك ايچون
 عینی صورته بر غرابر ميدانی آچملي در . سوكره
 هر رده كين زده ناعتر حقه ده معلومات اتملي در .
 الى اخره ! الى اخره ! ... اووقت صحیحاً
 و حقیقتاً اجتماعيه صرف ذهن و وقت وجود
 ايدمك اولان او قوم شلر يمز ، بو مواد ابتدايه
 يه می تبع ايدم بيليرلر .
 خلاصه ، آناطولی هر وجهه طائیلی يز
 اوزم آنامزدر . اور بر بودونك مهنش ايدر .
 رضا توفيق

تاریخچه

احمد رفيق بکه جواب
 ميرم اقدم .
 (اجتهاد) ده كی آچيق مكنوتوكزی او قودم .
 او قودم قون سوكره قلمی بو قلام . آتی اشراح
 ايله طولو بولدم .
 « آندیشه كزی واردی ؟ » ديه جكسكز .
 اوت . واردی . چونكه مملكتمزده مدهش
 بر علت واردر ، آرباب قلمه سر بات ايدوب
 يارم عصر دن روخيلی نخری بات اجرا ايتمدر .
 علتك نه اولدینی معلومدر : « آچدم آخري می ،
 بومدم كوزومی ، الخ ... » ديه وصف ايتك
 صقيلمد قلمی هدایانری خصمه حواله ايتك
 جائز اولدینی حقه ده كی اعتياددر .
 ذات عايكزی بوندن مصون كورمك ايسته .
 ديكم حالده ، مأمولك خلافته اوله رق ، آز
 جوق شابه دار اولدیفكزی كورمكدن قور .
 قيوردم . اوله بر شابه ايله معلول اولدیفكزی
 ايسته مدنيك ايسه ، عند عايكزده مسل اولسه
 كر كدر . چونكه آرده وثيقه فليله واردر .
 مملكتمزده مورخ يتشديرمك ايچون صرف
 مساعي ايتديكمدن اولمی ، استقبالی پارلاق
 بر مورخ اولمق استعدادنه مالك بولديفكزی
 كورديكم كونه بری ذات عايكزی هر نوع
 شابه دن ، سؤظلردن عاری كورمك آرزوسنه
 دوشدم ایدی .
 ايسته انشراحك سبی بودر . مكنوتوكزك
 ايچنده او علت مده شته می ايتا ايدر بر حرف بو قدر .
 بونك ايچون اولا سزی و نایباً مملکتی تريك
 ايدرم .
 فقط تريك و تشكرم يازديفكزی عبا قبول
 ايتدم ديكم دكلدر . حتی ايچنده برطاق سؤ
 [*] اهميتز كی كوروز بو مسئله به نيك
 بوبوك اهميت و بريرم . بو كا تلق ايدن عادات عبيبه نك
 نفوس مسئله بر بوبوك تأثيری اولدوغنی كی ،
 شكل و قواعد ظاهره به حاله بعض خصوصات ده
 واركه هنوز كوچه لكدن قور توله مدغه می او وجهه لده
 اثبات ايديور .

تفهيم واردر كه از اله سنی واجب بيليم :
 اولاً - (اقدام) و (قاديانر سلطنتی)
 بحثنده هم ذات عايكز ، هم ده (اقدام)
 بيوك سؤ تفهيم قايديكز . يازديغي بر دها
 دقتی او قوسه كز ، كنديكز دخی تسليم ايدر .
 سكر كه مذكور مراجعتدن بكانه مقصد شو :
 « شدي به قدر تاريخزده هج كيشه مك بحث
 ايتديكي بوعاده . . . . . » جمله سندن عبارت
 ایدی . تاريخ ابوالفسار و قك بحث ايتديكي
 سويله يوب تصحيح كيفيت ايتك ایدی . بونی
 ذات عايكزه ، يا خود اقدامه تعريف مقامنده
 قبول ايچون هج بر معنا و مناسبه يوقدر . چونكه
 بر مسئله حقه ده بر رندن كوزل اوله رق يوزلرجه
 اثر يازيه بيلير . اهم حق ، هم ده مصلحت بوبكا
 مساعددر . اعتراض شويه طورسون ، اوله
 بر اثر نشريه تشبث ايتك كزی كمال متويتله و
 - استرسه كز اعتراف مقامنده قبول ايديكز -
 بر نوع حسن انبات ايله تلق ايتش ايدم .
 (اقدام) ك آندینی « حق قانونی » سو .
 زی ده عين سؤ تفهيم آزی در . تراكت و بيطر فلفنی
 قيتلدر بر جك . بر ظرف مقامنده قوللاندينی
 بك انكاردر .
 دها قاجش رسؤ تفهيم ده جوابكزك اساسه
 كيرمش . بحثه تلق اولدینی ايچون آتی ده
 مقدمه ده حل ايدم .
 نقل بيورديفكز معاهده نك صوك فقره سی
 حقه ده تاريخنده ديش ايدمك :
 . . . معاهده نامه كی اون برنجی ماده سی
 (اسرا و محبوسين تقاضی اوله جق ، جاسوسلده
 بولنانلر مجازات ايديله جك) عباره سنی محتوی
 ایدی - كه از منة جديده آنارينك تر فنده سی
 ديكمدر ...
 حذر درقيات و تكملات مدنيه به عايد آماردن
 بيشش ، تيركا نقل اولغشدر . شورشخ فقره به
 عطف اولنان اعتراضكز ، يعنی مذكور ماده
 سايه سنده « كوربلی زاده می مؤاخذه ايچون
 بر سبب دها آله ايتمشكز » شكلكده كی ادعا كر
 بك نابخدر .
 افاده نه مؤاخذه ، نه ده تحسيدر . مطلقاً
 بری اولمق لازم كلسه ، تحسین اوله بيلير ،
 مؤاخذه اوله ماز .
 نایباً - فاضل احمد باشا بخنی : بو كا
 وريديكز جوابی ذات عايكزه كوره كافی
 كورمدم .
 مسئله نك اساسی بر يمز فضله اهدم ، يا خود
 عاينده بولتمم دكلدر . بن ذاهی ديشم ،
 سوكره بشقه درلو سويله شتم ، سز دخی عين
 حركنده بولتمشكز ، هب بونلر حمله ده اولمق
 شرطيله بك طبيعى شارددر . مورخ نك و منقدلاك
 ايچايی بودر . بنم اعتراضك بر نقطه به
 منحصردر :
 برنجی موقه أحمد باشانك كريدده بر قارايش

بر ارقیه جنی حقدہ کی قطعی ادعائی عیناً نقل
بیوریورسکر .

عقبندہ او ادعائی فاحش صورتہ جرح
ایدن معاہدہ فی درج ایدیورسکر . بونی
کورمن مدقق ، مورخدن بو تضادک حکمتی
حقدہ مطالعہ بکار . یازمق لازم ایدی .
فقط انسان حالی بو ، اونودیلور .

اگر ایش او رادہہ قائل اولایدی ، امین
اولکزرکہ ، اعتراض ایتیم ایدم . عادئ نیسان
عد ایدرم . لکن سز خطاہ ترک اولسان
محللرک اہمیتلرینی تنقیص ایلمک ، سردارک
دعوائی ایلمہ نتیجہ آرسندہ کی فرق عطفی
اورتمک ایستہ دیکزرکہ ذاہب اولمہ میدان
براقیدکر . معنیسدار بر شرح و حاشیہ ایلمہ
مقصدی افشا ایدیکر . مهم بر نقطہ اولدینی
ایچون مسکوت عنہ براقہ مادم .

ذات عالیکز بوداعی روسیہ ارکان حربیہ
سنک تدقیقاتی کبی مهم بر وثیقہہ استناداً
اولہ ایدیورسکر بیان بیوریورسکر ، وثیقہ فی دہ
عیناً نقل ایدیورسکر . فقط روسیہ ارکان
حربیہ سنک وثیقہہ نہ قدر معتبر اولسہ ، ینہ
یک صریح اولہرق کوز اوکندہ طوران نفس
الامرہ نسبتہ ہیج دیکدر .

آنطولیہ الہ قریب بر نقطہہ بولندی
ایچون (اسپانولنا) نک بزجہ بیوک اہمیتی
واردی . چونکہ تفلیسی برنجی درجہہ
تسہل ایش اولہ جقدی . لکن لیان اوکندہ کی
آطہ نک مکمل تحکیماتی سببی ایلمہ بر درلو
آلمہمدی . سودا قلمہ سی کذا .

(قرہ بونا) نک اہمیتی دہ مورہ ساحلنہ الہ
یقین لیان وقلعہ بولنہ ندہ ایدی . ہراوچی دہ
برنجی درجہہ مهم نقطہ لدر . بونلرک اہمیتلرینی
تقلیل ایدن روسیہ ارکان حربیہ سی محرری
عظیم برخطاہہ دوشتش اولیور .

اعدادی بر نقطہ : مکرر صورتہ فاضل
احمد پاشانک علیہندہ اولان معاہدہ نک عیناً
نقل بیورلسنی عیناً اورتمک طرفدار اولد .
یغکرزی اثبات بولندہ ذکر ایدیورسکر . بو
مطالعہ کز پاکشد . معاہدہ وثیقہ رسمیہ ،
خرچ عالم ، حتی رائد تاریخدن دہا میڈول
بر اتر دیکدر . آنک نقل کیسہ ایچون نہ
شولہ ، نہ بولہ معرفت اولہماز . یالکزرشایان
اولدینی حالہ نقل ایچون بولنورسہ ، اووقت
قصور اولور .

ثالثاً — فاضل احمد پاشانک وفاتندن سوکرہ
کورولورک توجہدن محروم قالدقاری حقدہ کی
ادعا کزہ اعتراض ایتدیکمہ جواباً مقام مدا
فہدہ ہم شوافدہ سی عیناً نقل بیوریورسکر :

فاضل احمد پاشانک زمانندہ کورولی
عالمہ سی ارکانندن یکک آئندہ نہ واردی کہ قرہ
مصطفی پاشانک صدارتندن اعتباراً آلتش
اولسون .

بوعبارہ نک معناسی باشقہ درولتقی ایدیور
سکرزہ کویا بونی اونودہرق کندی کندی
شوا آئیدہ کی جہ ایلمہ جرح ایتدیکمہ قائل
اولیورسکر :

« کوریلنک برادری حسن آغا ایلمہ اوغلی
حسین ینہ ایش باشندہ قالدیلر . ضررلری کلنجہ
ترقی ایلدیلر . »

ذات عالیکزک بربرینی قض ایدیور دید
یککز بو ایکی عبارہ بالعکس برنجی عبارہ نک
مہم بر نقطہ سی تصریحاً ایتدیکمہ اکیال ایدیور
سز برنجی عبارہ فی « کورولسیرلک آلمانندہ
برشی بوقدی » مناسنہ قبول ایدیورسکر .
حال بوکہ « وار اولوب دہ آلمان بوقدرہ »
مناسندہ برعبارہ در . عبارہ دہ صراحت اولسہ
بیلمہ بوقارودن آتاشی قدر دوام ایدن بحث
تردہ محل براتیور .

رابعاً — زاہت دارمسنندہ بالادہ کئی
اجرادن سوکرہ :

« تجاوزلرکزرہ جواب ویرمکی زائد عد
ایدیورم . »

دہرک تاریخندن برقرہ نقل ایدیورسکر
واو قفرہ فی سال وکالہ یاقیشد برمدیکری
سولیورسکر .

« تجاوزم » وصفندہ حقی سکرز . چونکہ
حرکتہم برتجاوزدر . ہم دہ ایسترسکر عمد
وقصداً برتجاوزدر . بوکا جواب ویرمد
یککز دہ اصابتدر . چونکہ ضرری سزہ
انحصار ایدردی .

حرکتی سال وکالہ ویرمدیکزرہ کلنجہ
خصم سکرز . چونکی اونجاوز سال وموقم
اعتباری ایلمہ ایضا اولان بروظیفہ ، برارشاددر :
آکلاتیم :

تاریخ حقدہ کی آتارگری تقدیر ایتدیکمی
بیلیرسکر . اترک تقدیری نہ دیمک اولدینی
تیلین برسوری دیدی قودی چیلر تجمالی تاریخہ
عائد ایلمک بحثکزدن برو علیکزدہ برچوق
مؤاخذاندہ بولتیورلر . فاسی دہ حقی اولسہ ل
بیلمہ « مؤاخذہ لریک مناسبتی اولسیدر .
ذات عالیکز تاریخ انجمنک موظف بر عضو
یسکر . تاریخ چیقجیہ قدر سزی اورانک
اسرارینہ واقف مأمور رسمیی ، اجیری ،
حتی آسیری عد ایدرلر . قبولرک تعاملی واداب
رسمیہ سی اقتضاسی در . بونک ایچون سزک
آتارکزرہ عادتا انجمنندن واقع اولش اسرار
سرقی نظری ایلمہ یاقوب مؤاخذاندہ بولتیورلر .

مجتہدین دولایی بوندن متأذی اولدم . « تجاوزم »
بونک نتیجہ سی در .

عین بختدہ نشریاتکزرک انجمنہ عائد و تاقندن
آلتدینی بیان بیوریورسکر . اینانیم . فقط
بودعا کز منطقہ و مصلحتہ منافی در . چونکہ
مؤاخذلر ہر حالہہ جیللرینی اجرا ایدرلر .
سز بوکا قاتلاندریکزر حالہہ مملکتک نفع وضرر
رہنہ عائد اولان آتارگری ، انجمنک تسقیالیہ
اکلاً نہ رتبہ نقصان سز حصولہ کتیررسکر
اونستدہ خدمت ایش اولورسکر . مسئلہ نک
اساسی انجمنندن استمانہ ویا سرقت بحثندہ
ذکدر ، انجمنی بر اقوت انجمنک محیطنہ عائد
مشاغلہ صرف وقت ایتہ کزدر . ہکادہ عالم
معارض بولندی ایچون سزی خبردار ایتمکی
وظیفہ بیلمم . اگر بیلرک بوکا قاتلاندریسکر
مجبیل بر فدا کارق عد ایدرم . انجمنک تبعاً
تندن استفادہ ایتہ کز دہ توصیه ایلم .

قبول وردی فکر میزکزرہ محولدر .
میزان سماجی دکل ،
تاریخ ابوالہرق محرری

مراد

حواثات اجتماعیہ

ہر عرق کندی حالنہ کورہ

معاملہ ایدر

پانزدہ ماہنیم ہر کون توسع ایدیور . یکی
کومہ لری داخل حوزہ فتوحاتی ایدیور . ہر
فرصدہ کال شماتت ایلمہ اظہار علامت و موجو .
دیت ایدیور ، اودر جہ دہ کہ آلمان حکومتی
بیلمہ بعضاً بو تجلیاتی یک فضلہ بولہرق ، بعضاً
ایسہ ، بوندن استفادہ ایتکدہ در .

بالخاصہ بو تجلیاندہ منظور دیدہ عبرت
اولان شی ، آلمان عرقہ مخصوص طابعک
احوال ہمیزہ سیدر . آلمان عرقہ خاص اولان
سجالیی ہمیزہ فی اظہار و تصور ایچون برچوق
قارقتاتورلر چیقور . فقط بونی ہیج بر
قارقتاوریجی ، « پانزدہ مانسبت علم وحالی »
اولان وسؤال و جوابدن مرکب اولہرق
ترتیب ایدلش بولسان بر کتاب قدر میدانہ
چیقارہ مامشد .

بوکتاب ، ایلمک سؤال اولہرق : « بریانندہ
پانزہ رمانسبت نہ در ؟ دہ باشلاور بوکا
جواباً : « پانزہ رمانسبت یالکزر حال حاضر
دکل ، فردادی دہ دوشومکدن خالی قلمیان مشفق
بربابا کی آلمان دولتک مستقبل تمونی دوشون
صیحاقت قلبی آماندر . » سطرلرینی او قوروز .
فقط بو صیحاقت قلبی آلمانرک بو خصوصہ

چوق یورولدق لری اعتراف ایتک لازمدر .
زیرا ، اطراف احاطہ ایدن دستلردن
خیلی بیزاردرلر . مثلاً ، لہلیلرکہ ، آلمان امپرا
طورولغنک خرابہ لری اوزرندہ . برکون لہستان
امپراطورلغنی تأسیس ایتک خولیا سندن درلر ،
بونلر واقعا چوق تہلکتلی دشمن دکلدرہ ،
چونکہ قرق ملیسون فرانسز آلتش ملیون
آلمانہ قولای قولای بوی اولچوشہ مرلر . فقط
نہ اولورسہ اولسون بونلر یانندہ پانزہ رمانسبتلری
اندیشہ دن خالی بر اقیور ، یانندہ رمانسبتلر
موقفلرندن ہیج بر زمان امین اولہ میورلر . اگر
امپراطورلری مدافنہ ایچون حکومتہ امین
اولسہ ، .. خایر ، بوندن بیلمہ امین دکلدرہ :
حکومتہ باشقہ مثلرک امورینہ مداخلہ ایچون
ضعف وخوفدن باشقہ برشی کورہ میورلر .
دیمک ہا پانزہ رمانسبتلر حکومتہ قارشی اولسون
افراد ملتہ قارشی اولسون تحریک وتشویق ،
غیرت و فعالیتہ سوق وترغیب ایچون یورو -
لمقدہ درلر .

اولرک مقصدی بوکون بتون زرمن عرقی
توجیدہ چالشمقدہ در . تاریخہ جغرافیایہ
عائد مقصدہ کلنجہ ، آلمانیا امپراطورلغنی
مرکزی آلمان اوروپا سنک اورطہ سندن برچکردک
کیدر ، بلجیقا ، فلک ، اسویجرہ ، آسٹریا ،
قیما تجارستان ، روسیہ نک بالطق ولایتلری
کاملاً آلمان اولدینی حالہ ، آلمانیا حکومتی
بونلرک اورتہ سندن کوچوک برمنطقہہ محصور
قلمشد .

پانزہ رمانسبتلرک خولیا سی ایسہ ، آلمانیا
امپراطورلغنی ژونلاندرہ ونہ قدر توسع ایش ،
شمال دکزندن بالطق دکزینہ قدر کیدن اوچ
موقع بحرئی فی اشغال ایش کورمکدر .

ہر نسلہ اولر بوخولیا لری دہابک میدان
علانیہ چیقارہ میورلر . علم حالہہ اظہار ایتدیکری
مقصدلر دہ عملی ، دہامادی و تمکن شیلدرر .

کتابندہ کی سؤاللر آرسندہ الہ مہم ایدرندن
بریندہ : « اوروپا مرکزینک بر مرکز اتحادینہ
تمکن نظرلہ باقارسک ؟ » درکہ معلوم اولدینی
اوزدہ بونک ایچون آلمانرک افرادی آرسندہ
برقستی تشکیل ایتدیکمی اوسٹریا کی مملکتلر دہ
حاکمیتی الہ ایتلری لازمدر .

بورادہ اولر نسبتہ عددجہ یک فضلہ اولد .
قلری حالہہ بوندن قرق آئندہ درلر ؛ دیمک کہ
اولا بو آلمانلری بوندن قورنارمایدہر .
کتابدہ بوکا دائر پرسؤال وار : « بو آلمانلری
قورنارمق فکریک تحقیقی تمکن کوربیور -
میسک ؟ »

جواباً : « بو جبروزور ایلمہ دکل ، تمو
اقتصادینک سوقیہ یک تمکندر . بونی دہ

بکھمک ایجاب ایدر . کین فرق سنه ظرفده
متصدمک حرب اولدیغنی بک ابی انبات
ایتدک . سطرلری اوقونیور .

پانز رمانسیتلرده اوستریایه واسویجرده
قارشى عینی حالت فکره جایدرد . معلومدرک
اسویجره نك یوزده بیتی المان عرقه منسوب

اولدیغی حالده ، فرانسیز اسویجره طرفدن
اداره اولتور . آلمانلر سنه جبری طول اولمق
شرطیه اسویجره سیاح اردولری کوندر دکلری

حالدده یونک بو حالده دوام ایتدیگی آکلاجه مویورلر .
کتابده اسویجره لیرلک آلمانیا ایمپراطورلیغیه
ایحادنده کی منافع وفوائد یک مبالغه ایله تصور

اولونیور . ۱۸۱۳ - ۱۸۱۴ محاربه سندن سوکوره
اسویجره برنسلی ایلر رجال حکومتی مملکتک
آلمانیا ایله اتحادی ارزوسنده بولومشلدی ؟

فقطا کزیت استقلال طرفنی ترجیح ایتدکرندن
مملکتلرنده آمر ومستقل قلمنی قبول ایتدیلر .
دیمک بک یونک قرداش کوچوک قرداشی

کندینه کندیسلیه توحد ایچون صبی ایدمز ،
یا لکز اونى کندیسلی کلوب مراجعت ایتسون دیه
بکلر . اوله ایکن ده کوچوک قرداشلر یونک

قرداشلرنک مسلتکارانه حولنه بیله مانع
اولمق ایچون آلرنندن کلدیکی قدرعزت ایتدکده
درلر . چونکه بونده اولنرتلکه کوریورلر .

مثلا ، انکسینی سه پلون تونلرک انکساشی آلمانلر
ترک ایتدکن امتناع ایدیورلر ؟ بوو ، آلمانلر
بو انشاقی اسویجره لیلردن ده اوجوز بائمه

راضی اولدقلری حالده . امتناع ایدیورلر .
اسویجره ده تأسس ایش مجارخانه لیرک ،
وصانعتلرک حال ترقی و کالندن ایدیشلک اولیور ؟

چونکه بیلیورلرک ؛ شاید المانیا ایتالیا تجارتی
ایحصارده آلیرسه ، اسویجره یا لکز بر واسطه
تقلیه حقیقی ایفا ایدجکدر . ایشته کوچوک

قرداشی یونک قرداشه ایصیندیرمایان سیرار
بولردر .

الساز لوره نیلیره کلغیه اولنر سوکرمند
بولونش قرداشلردر . فقط بونلرده اوقدر
حشونت ، فرانسیه قارشى اوقدر شدت رابطه

واردرکه بو جهندن بر موقبت مأمول دکلددر .
لهیلر کلغیه بولنر آلمانلرک قرداشی افریاسی
دکل ، بک لطفه دیدر .

کتابده بوجهدن بک معنالی سؤال وار :
« لهستان ایچون آلمان استیلاسی قناومضرمی
اولشدر ؟ » دیه سوریلور وجواباً :

« بزه کوره خیر . لهیلر آلمانلرک استیلا -
سندن تمون اولمیلددر . چونکه ، آلمانلر اولری
کندی اصیلزاده و پاپازلرنسک تحکمدن

قورتاردیلر ، آلمانیا لهستانک عاقل بر اداره
و مکتبلر واسطه سیله مالا و فکرآ تمالیسی ایچون
هیچ برشی اسیرکمدی . »

« او حالده لهیلر نیچون آلمانلر خشمدر ؟ »
« لهستان ، بیسمارقه نظراً ، حسن ایله
اداره اولنان مؤنث ملتاردن ؟ آلمانلر ایسه

مذکر ملتاردندر . لهیلر رأس اداره لرنده
کندیلرینه مشابه آدملری کورمک ارزوسنه
مغولددرلر . اوله ایکن آلمانلرک تفریق اوکده

سرفروبه مجبور قالیورلر . ایشته آلمانلر قارشى
اولنرک کین وخصومتک سببی بورادن حاصل
اولیور . »

دیگر بر سؤال :
« استقلال ایچون بو مجادله لری حیرت
و تقدیره شایان دگیدر ؟ »

جواب :
« بزبانزه رمانسیتلر خلوصه بونی اعتراف
ایدرز . فقط بونی المان ملتک شرایط حیا -

تیمسنه نظراً غیر قابل قبول کوردنکمز ایچون ،
اولنری بو سعیلرنده ، بومالرنده تشویق
ایدجک قدر صافدرن اولمایز . لهیلر

قارشى عدالت ، ایمپراطورلغه قارشى عدالتسزک
اوله جقدر . بریسی کچک ، دیکری اورس
اولمیلددر . »

نه آچی براخطار! ... بری کچک ، دیکری
اورس اولمی ... یعنی الحکم لمن غلب ! ...

شدمی صره ، مستلکات و حلول خارجی
مستاهنه کیور .

« مستلکاتک ترقیسی ریلرلر ایچون ده ابی
برشی اوله جقمیدر ؟ »

جواب :
« البته ، فقط بویله اولمقله برابر ، ترقیا -
تمیزی ریلرله بخش ایتک لازم اولدیغنی ظن

ایتمیلددر . مستلکاتمیزی کندی منفعتلر ایچون
تأسس ایتدک ، ریلرلی کندی قایلیتلرینه کوره
بز یا لکز کندی منفعتلر ایچون قوللایمغه مجبورز .

ایکی سؤال :
« ظن ایدرمیسکزرکه ریلرلر عادی ، بر
اولسونلر ؟ »

« البته ، چونکه ، بیکلرجه سنه دنیبری ،
حیات سرسریانه دن قورتولامامشدر و ترقی
ایدمشلر ... هر عرق ، حاله کوره معامله کورر .

بو تفصیلات ، پانزه رمانسیتلرک فکریت
شیمه سنی بک رعنا کوستریورز . بونک اظهار
ایتدیگی جریان افکارک اهمیتتی اولتیمک ایچون

بونلرک یا لکز پانزه رمانسیتلر طرفدن دکل ،
اردو و بحر به قلوبلری و مستلکات جمعیتی طرفندن ده
قبلاً التزام ایدیلرکینی سوتلک لازمدر .

بزه بوراده بتون بو تفصیلاتی یا لکز ، سر
لوحه اولمق اوزره قویدنیز سوزره بشون
ترکولرک نظر دقتی جلب ایچون بویله نقل

ایدیورز .
اورویانک عدالتندن ، انصافندن ، انسانیندن
برخبر بکله مکه نه قدر شیخ بر صافدلک اولد -
یعنی بوسوز قدر هیچ بر مسئله ده وضوح ایله

کوسترمز . اگر ، حسن معامله کورمک
ایسته بوسرغ ، اورویا ملتلرنسک بزده آفریقا
ریلرلرینه یا بدقلری کجی ، مثل حیثیت و آچیتدن

آچیمه منفعتیو حرکتلره جسارت ایتلرینه تحمل
ایدمه بوسرغ ، دیمک که ، سوپه مذنبه منری
اعلا ایچون چالشقم لازم کیور .

چونکه عرق حاله کوره معامله ب لایق
اولدیغنی اولنر علتناً حاقیردق اعتراف
ایدیورلر . دیمک که اولنر ایچون انسانیت ،

عدالت ، انصاف بوق ، یا لکز قارشوسنده بولند .
قاری ملتسزک حاللری وار . اگر بو حال
حسن معامله بی موجب ایسه معامله کوزل اولیور ،

الا ، ویل مغولوبله ...

مخبره و محاوره

تکلیا و زوایایه پوست نشین اوله جق شیخ زار
ده لیرک تکلی ایچون کتایدنه تثبیت ایدیلن مدرسه
الشیخ مناسبته اون بش کون اول یازیلان مقاله

وبر ایکی کون اولده بخاربه قستنده منظوم اولان
« حسین عشو » امضالی مقاله طرق علیه منسوبیم
حسیله بخاربه بوقاق سطرلی یازمغه مجبور ایتدی .

شدمی مقاله لریله بیان افکار ایدن ذوات
موی ایلیمک اثر تشویق اولتوسن « اساس میدان
کلغیه هرکس قاریتمه سی عادتدر » محضا اوقات

نظارتک هم کار آگاهسیله علاقه دار اولان ذوات
دعوت ایدیلرک موقع نذکره قونیلان و هر صورتله
مملکتک - شیمه سی قدر اولدیغنی کیم - حیاتیله

مناسبت قوبه سی بونان بومهم مسئله یی وسیله اشتیاق
اتخاذ ایدمک بلا تدقیق طریق صوفیه مشایخ
و درگاهلری علینده اولاورته بورومک یک مناسبتی

اولماسه کرکدر .
درگاهلرک عظمتلرنا ماله کلدیکی ایدیلور .
بوندن چرمشین فقره فصد اولونیور مولوخنه لره

تخصیصاتی مقدار کفایده اولان بر فاج خاقانه استننا
ایدیلرک اولورسه هیچ برینده جرمه سین ، نبل ،
کیمسه بولونماز . تکلیای سارمه منسوبیتک عمومی

اصحاب مأموریتدن ، اصناف و تجارندن عبارتدر .
مشایخ بخاربه ایتدده افغانک ، علمانک بولور .
تأسسه کلغیه ، بوده پاک یا کیش بر فکردر . اسلاف

گرام خضرانیده - مناقب اولیای اوقویا بلرجه معلوم
اولدیغنی اوزره - حال حیاتلرنده دلائلسنک تعرضه
هدف اولنلردی .

هنوز مکتبده تحصیل ایله مشغول اوله جق
نور سیدک دکانه نامنه بر ایکی قهوه اوجاغی
مباحثاتی - کیم بیلر فصل عقل ایله - دیکلرک عموم

خفته بیان مطالعه و تنقید ایتسی مشایخ حاضرینه
وسیله ظن اولماز .
اوت ، هر مملکتک جاهلی اولدیغنی کیم بلکه

مشایخ ایتدده جاهلر بولونه بیلیر . فقط حضرت
سعدالین الجبالیونک تاریخ ولادت و انشاقی بیلیمک
حضرت احمد الرفاعی و بریلان « ابوالعلمین » عنواتی

بیلیمک جهل عد ایدیلرله ؛ هرکس بیلدیگی الی
درد قرض بردنره سزه سوزولسه بلکه جواب
ورمکده متردد قالیرکیز .

مشایخ حاضرده دن بنی شیخ عبدالقادر ، رفای
آستانه سی پوست نشینی شیخ ضیا ، اسکنداری شیخ
حیدر ، نقیبه دن شیخ عنان ، قادریه دن شیخ
غزلی ایتدیلر خضرانی کیم جد عالم ، فاضل ، علم یقین

اربابی اولان ذواتن ایچون بحث ایدیور ؛ عیبا
مجلس عرفانلرینه قبول اولنوب ده کوروشه مدیکیزی ؟
بوقه مزینلری سزی تقدیر ایدمه دیکیز !
تکیه لری سوک مغلوبت فیجیه مکه اسباب

بو مقالات ایله مدرسه الشایخ تفکیلی تقدیر
ایسه ذاتاً علینده فکر درمیان ایدمه کیمسه
تصور ایدم ، اوله اوله بیله مجوت مقاله لره

مقصد اصلی غالب اولوب صوفیه مشایخی تنقیف
ایدمه ک یازمق روحانیت جناب مولانای بیله دلیکر
ایدن ظن ایدم .
بخاربه قستنده کی مقاله جکده مندرج جناب

مولاناک :
کفت انا الحق آن لب منصور نور
کفت انا الحق آن لب فرعون زور

پیت شربی بو مقالاک منسوبین طریقت زنده اویله
نبردنی حسک ترجانیدر . چونکه اولکی مقاله ک
برایکی فرمسیله بوسوک مقاله ک سوک قرداش سندن
بیقه مدرسه المشایخه عاشره مرسته ، برونومه ، بر فکر
اولوب صرف صوفیه کتایا و مشایخی علینده یازیلددر .
فقرای قادره دن درویش

مشاق

محترم افندم
ملتارک بو موجودیت حانی آلمانلر ده اکثریا
ایکی بویک سائقک موجود اولدیغنی ظن ایدیورم :
ملت عشقی ، انشاق حسی .

بو ایکی بویک فیولیمک هله بالخاصه انشاق
حسینک کنج قلبلره تلقینی : اییشه بویکون متفکر
کینلرلر . دوشن مقدس وظیفه ... فرانسولر
و ملترلرن آریلان « آراس - لورمن » ک انشاقی

بزم معزز روم ایلی شرقیه و معزز بوسنه هر سکه
یادیدیز کیم او توغوش اوله لردی بیکر (۱۸۷۰)
مغلوبتی قارشیشنده بولنه جقلری عقدهی . نه یازیق که
آرتیق بر ترک آلسانس لورده اولان روم ایلی
هرکون ، هر نایه کوزلرلرک اوکده جانلغانی ،
بزده انشاقی حاقیر ایلددر .

اوله بر فکر خصوصی ایکن بویکون بر فکر
عمومی حانی آلان انشاق حسی یازین تورک قلبنده
برحس عمومی حاله کچیلددر . فردی ، اجتماعی ،
عسکری و سیاسی ایشلرلرده بزده موقبت قایلیری

آچایق اولان یکانه آناختار اییشه ... بولارلر سناک
ایصیر کوشه لرده بولغار قلبنه حسن انشاقی اگر
بر خوستونوف ، براوزوف اساله ایتدیش اولسه
بدی تورک بلکه عزیز روم ایلیسک خریطه سنی

کوزلرلرک اوکده ترک لاله آچه برق بویکون
(نه بائدک ؟ نه قالدق ؟) دیه بر برلرینه سوزمازلدی .
حسن انشاق ... بونی اوقدر تکرار ایدمه ک
بیشکلرله معصوم رؤیایره کومون چو قورلر

بیله اوکرنسین . تورک قلبنده اوغرا دیغمن فیجیه لر
تأثیرله اساساً بر آرزو ایتدیش اولان بویکون
سبتون او یاندر بپ ایدمه ایله بیلیر سکه منظر تورک
عسکرلرنسک سوتکولری اوخنده معمود استغفالک

طلوع ایدمه کجندن امین اولابیلر . بن بو حسله
عزیز (پیام) ک بویله اصلیلر بر جزیانه پیشوا
اولسانی عتی ایدیورم . ادبیاتلرک اجتماعیات
ساحه سنده یا به جقلری ایش حسه خطاب ایدرک

مطلوب حسن انشاق ایتدکر . اگر بو مقاله مکه
هیچ شهبه بویک بویکره طر فادار اولان غرله کزده
درجی نسب ایدیلرک اولورسه بوندن جسارت
آلایق دیکرلرکده تقدیم ایدیلرکچی وعده ل

احترامات فاتمه ک قبولی رجا ایدرم افندم .
فی ۱۳ شربن ثانی ۳۲۹
یحیی صائم

ادبیات مسابقه سنک نتیجه سی

کین ادبیات مسابقه سنک نتیجه سی ، کوند
ریلن ایسات منخبه مکه کثرتی بوزندن ، کین
نخبه مزده تعیین ایدمه ممشدک . دون مسابقه مرله .

هدیه سی قازانان اسملر تمین ایتدی .
ایسات منخبه سنی الک مستتبا بولمیشلر ایکی
قاربه و ایکی قارنزه غزیه سزک اوچر آیلغنی
تقدیم ایدمه جکدک .

قازانلر :
استیبه دن مزین ، قانچدن سمیه خانم افندیلر .
احمد رجانی ، احمد جمدی بکلر .

یادگار

باسم صحر : علی کمال

محل تحریر و اداره

باب عالی ماده سنده بنای مخصوصه

مدرس : مجیب شقیق

بر عموده آری صابندمان ، پیامك مشربلرینه بوكونى
نسخه اید برابر موبانا بریلیر

۶۶ کانون اول ۱۳۲۹

هفته ده بر نشر اولونور علاوه ادبیه در

عدد : ۵ - برنجی سنه

اسکی عثمانلی

استیضاح و ایضاح

اسکی عثمانلیلی یازمقدن مرانز ابتدای امرده ادبیاتکوزک بویله برماضیبی اولدیغی سوه سوه خاطر لاقعدی . درجه ثانیده بو ماظنک مرخلاه نسیان ، حتی اهل ایدلهمه بهجکی کوسترمکدی . شمدی به قدر هنوز درت شاعریمزدن بحث ایده بیلدک . فقط قارنلریمزدن مظهر اولدیغیز التفاتلره باقیلیرسه مقصودیتزه قیما ایردک .

راغباری ، عونیلری ، خیالری ، فطتلری چوغزه نخطر ایتدردک . حتی ، احتالدر ، بعضیلریمزه طانتدردق ، سودردک . ماضی به طوغری بویله بر ارجاع نظره ، نظر حرمت ومودته احتیاجز واردی . چونکه ادبیات نامه شرفدن بستانون بی نصیب قالمق متصل غری دیکه مکدن زوالی خلقمزه غنا کلدکی .

اعتراف ایدرز ، غرب شرقه هر خصوصجه خصوصیه ادبیاتده بک فاشدرد . ولو اویله اولسون ، بر شرقی هوبتدن هیچ زمان بستانون صیریلهماز ، صیریلیرسه انسانلقدن چیقاره شرق ایله غرب آزانده شاذ ، لکن برایشه یاراماز برخلوق اولور .

اویله اولدیغی ایچون ادبیات غربیه نه مرتبه بلند اولورسه اولسون ، بزه ادبیات شرقیه اونوتدیرهماز ، اونوتدیر برسه فلاکتدر . یازیق دگی که کچیلریمزک بر چونجی بالفرض ایکنجی ، اوچنجی درجه ده شعراى افرنجی طایسولر ، فقط اسلاف عظامی هیچ نیله سولر . ضیا پاشا دییورکه :

اقلیده حکمی یوقی فرقک ؟
وضعیتی بری غرب و شرقک ؟
قابلی ایده راسین ، لامارتین ؟
نقی کی بر قصیده ترین ؟
ممکنی شنائی وفرزدق ؟
مولود کی بر تبارو یازدق ؟

ینه بو نقطه نظری بک ترویج ایدمه بز ، چونکه اعتقادیمزجه حقیقت ادبیه (راسین) لرك (لامارتین) لرك ، (مولیر) لرك طوتدقلری شاهراه کالاتددر . مع مافیته ایتدیمزجه شنائی وفرزدقلر خصوصیه تفصیل اولنره نسبه دها کرى ، بر درجه به قدر ابتدائی اولغله برابر

برمرتجی ، هله شرقیلر ایچون برمرتیت عظامی حازدرلر . ایسته بو حقیقتلری نظر اعتباره آلدیمیز ایچوندرکه بو صوگ دورده کوچک ، بیوک ارباب قلممزمک اوزدهول معرولرینه بزه دوشمه مک ایسته بور ، مطبوعاتمزه آتار و افکار شرقیه بی احیا ایتکه جالیشوروز . شرقیلرک معارف غربیه جه بیه رتبه عرفانلری معرفت شرقیه به وقوفلری نسبتده دگیدر ؛ اووقودن محروم قالمقدن صوگره غربک صنف فعالده کن افراندن بک زور فرقلری اولمازی ؟

بو ملاحظه لره شو مطالعه بی ده علاوه ایتک ایسترکه هر شاعر قدیمیمزه وقت ایدلیمیز بو ایکی ، اوج ستون یازی طبیعیه محدود بر صحفه بیاندرد . بر نوع محظردر ، بر کتاب تنقید وتبع شکلی آلهماز ، چونکه اوزمان اولا فوق الماده اوزار ، اوکایساکم جیبی ، مسلکی مساعده ایتز ، تانیب خراج عام اولقدن چیقار ، ارباب اختصاصه انحصار ایلر .

بز عامه عثمانیه به ، حتی ادبیات ایله خصوصی بر صورتده مشغول اولمایانلریمزه بیه شعرامری آکلاتمی ، طاتمی ، سودریمک ایسته بورزکه بویله بر مقصد ایچون ایسه طوتدیمیز بوساده یول کایدرد ، صابیز ..

بالفرض شعر ایله توغل ایتیم بر عثمانلی عونى بک ایچون ، یا یچی ایچون یازدقلریمزى او قورسه فی الواقع بک چوق دتالق ادبیه به واقف اولماز ، اووقوف اوزون اوزادی به تبعانه متوققدر ، لکن هیچ دگسه بوشاعرلریمزه دایر بر فکر اجمالی ایدیر ، اونلرک کوزل کوزلریمزه آکاه اولور ، کیدرلر ؟ نه یایدیلر ؟ نه درجه ادراک وعرفانده درلر ؟ اوکره نیر .. ادبامز ، ادبیاتیمزه بو کوچک خدمتی ایفا ایله مکده بر ایش دگیدر ؛ بز بوچیشری طوتدق ، چونکه مسلک ومشغولیت اعتباریه املزه کزایده موافق بولدق ، باشقعلری ددها ایلیری کیتسولر ، اوفاضل امتک هر برینه دایر بر تاریخچه ، بر کتاب یازسولر .

مثلا رغب پاشائی ابتدائی ایتابه بولمه آکلا تسولر ، حقیقه اثبات مرتب ایدرلر .. امین اوللی زکه بوبولده بر تالیف قدر عثمانلیقه ترقیات

فکر به نقطه نظر ندن نافع بر اثر اوله مااز . اعاضمنی نیله بر قورم وار ایسه اوده بز . دهامتزدن هانکی برینه دارک اوقاق بر تارنجه من واردر ؛ سولیه سون ..

بز بو بلد بر املی بیه مدک ، بویله بجملا بسط ایتدیکنمزد قدامی شعرامری اویله مفصلاً آکلاتمی ایسه مکده ، - دکل ، فقط ایجاب حال ایله بوکسدیر بر طره صابدق .

یحیانک دیدیکی کی :
حال مشکدر اگر اونازسه ماهه قانز ..
کرک (پیام) ک باش محرندن ، کرک (پیام) دن بوبوایدده دها زیاده ایش بکله مک انصافسزاق اولمازیمیدی ؟ هر درلو محدودیتیه برابر بوخدمتده شایان تقدیر دگی ؟

حواجی به طلبه کار لازم
اول کاره ده اقتدار لازم

لکن کون مجموعه موقوتلریمزدن بری ، (بیوک دیویم) ایزمه اعتقاد صبری شاکری یازمشدی ، فقط نه خوش یازمشدی . اوده عینی اصول ساده بی اختیار ایله مشدی . لکن بأس یوق ، مطبوعاتمزمک بر نقصان ادیبی اکیال ایله یوردی .

آرتق آکلاشدی که عثمانلیق ، ترکک تشنه ملتدر . ماظینه تشنه در ، ادیب ، شاعر ، عالم ، نه اولورسه اولسون ، اعاضمنی بیلیمک ایسته بور ، اونوتماغه جالابور .

هر دورک بر طرز تجلیسی اولور ، زمانمزمک ده بویله در .

غربک ، آتار غربیه نك فضل و فضیلتی تسلیم ایدنلرک برنجیلر ندیز ، اویله اولدیغیزی دیکرمی ، یکریمی بش سنه در یازدقلریمزه اثبات ایلدک .

فقط غربیدن استفاشیه بی بز قوری قوری به تقلیدلره ، تالیف کسومنده حتی تمثیل بیه ایدلمش ترجمه له دکل ، بلکه اوزون اوزادی به تدقیقلر ، تبطلره تأمین ایتک طرفدارى بز . بالفرض ادبیاتیمزه ، ادبامزه دایر بر مطالعه تمهید ایلرکن اویله مقلامه ادبا و ادبیات غربیه دن بحث ایتک ، غالب ددهی (فرنان غره غ) ک ادبا بیوک پدربنه بکرتک ، ادوار ادبیه مری عینیه فرانسه ده اولدیغی کی دورله کلایشی کوزل تقسیمه قالمشقی بلسکچا کدن زیاده ، کولونج بر ابتلادر .

بر زمان بعض مجموعه موقوتلریمزى باشند باشه استیلا ایدن بو یازیلری آرتق اوقویانلریمز قلمادی . شمدی نوهوسلریمز بیه دها جدی دوشونویورلر ، دهاجدی دوشون محرنلریمزه رغبت کوسرتیورلر .

بر بیوک فرانسز شاعری ، (موسه) دییورکه :
نیم قدیم کوچکدر ، فقط بن قدحله الحیرم .
بزده ادبیاتیمز محدوددر ، لکن ادبیاتیمزه مباحی ، متبع اوللی بز . نه اولورسه اولسون ادبیات غربیه بارلاق ایش ، بلند ایش ، - خواجه مرحومک جانسه رحمت . بکانه ، سکانه ؛ بر ترک ابتدای امرده ترککی ، عثمانلیانی ادبیاتنه وارنجه به قدر اوکر ندکن صوگره کالات غربیه جه اطلاعدن مملکتی مستفیض قیله بیلر . مع مافیته اطلاعده اویله اوستون کوری ، یعنی سطحی اولماق شرطیه ..

خلاصه نسخه ادبیه مرده آچدیمیز بوچغیره
بعضی نزلد اولاروا موأخره لری
ایده کچیز . بزده غریب بر خلصت واردر ، مملکتیمزمک ، خلقمزمک محتاج اولدقلری برایشی کندیز باپانامجه یاپانله متفعل اولوروز . مطبوعاته ابتدای انتسابمزدن بری بویله قدر ناشناسقلره آلیشوق اولدیغیز ایچون اوقوری اعتراضلره سعیمزه کسل بر معمهز ، عادتیمزه بولزی تمقیب ایدر ، کیدرز .

علی کمال

- مولانا جلال الدین -

تامیل حقیقتسندن قنای رفع ایچون کسکده ، طبیعتدن غبار اختلافی دفع ایچون کسکده . دیم کوستر دیکک یول خلقه یالکنز برطر بقدر ، او بر شهرام حکمتدر ، او بر دریای رحمتدر ، او بر دریاکه بر دلجو نسیمک اهتزازیه ، او قمر قمر امواجی ، بوتون ناز ونیازیلره ، سورکن سوسوم ، بردن جوشار بی علت ظاهر ، اولوردنیایی صارصان ، سدقیان برلجه قاهر ، طاشار ، علماشدقه اطرافه بوتون بر حکم سر بر ، اولور بر منبع فیاض انوار جهانداور . فقط ، ذاتک و آتارک بوکون چوهول و نامفهوم ، بیسانده بیینده ناند آتار پیر روم .

کمی «بهاره بردریش» در برعارف رنده ، کافکار و سونحاتی جهان طور دقچه در زنده . کمی عادل صابیر برمسلك آزاد و جوالی ، که (اعقل...) امر منجیسیه توفیق ایلافالی . کمی ضد عد ایدر فله او راه جذبہ اندوزی که حتی داهیان غربدر طفل نو آموزی .

(سر(ملا) بی وارسون کورمسونلراق کلبل ، جهان معرفت یوللار اوکا کلدسته تجیل . باقک ، سوراخ نیدن فیشقیران آواز لاهوق طووشدرمش شرارایله هب آفاق ناسوتی . هب اشعار(جلال الدین) ایدر تبیین مکنونات ، مفسر منوایسنده بوتون معنای موجودات .

حسین دانش

بر عبیر منی بر شاه اثر کنیدی . شاه پیتده فالنک اسمی تامیله اوقونه یور . «سای» اولی عمل ؟ ایلك قطعه لوده مستعمل طرز افاده دن شرکله آجین اوتوز سنه دن بری جاری اولان لسان شعرله یازیلدی آکلاشیلور . هر حاله عیان علیدن وطیعی ایچین ایچین دویان بر روح صابجی . اداسی ده نه قدر صبیعی وحار . عجا ناصل اولننده بو اثر منی قاشن .

هزاران بر آچوب رنگ و ضیادن افول ایتمش کونش محن ستان . شبستان الم خالی صدان ، کونکل پرگوبه حال ازوادن .

بو دمدر طبعمک دور ملالی ؛ سوز ظنله روح حسالی ، صدال طومنه مک وار احتمالی قراقلقدله اعماق خفان ؛ الهی مشرم ، وحدت پرستم ، شراب جلوه حیرتله مستم ، اوساغردرکه زینتساز دستم ، طولار خضانه آل عبادن .

اوزاقدن یالواروب ابر بهاده ؛ دیرم کل شوپه میل ایت برکناره ؛ حسیندن خیر ویر قلب زاره ، اگر کچدکه دشت کر بلادن ؛ نه بکرسک قلوب ای باد شخیز ؛ دمام طرله ازهارای تهیز ؛ کتیر لطف ایله بر بوی دلایوز ، مشام جانم قلب مرتضادن ؛ نه ممکن سوممک سامی حسینی ، قبول ایلمی انسان بویه شینی . رسول کربانک نور عینی ، معززدر بشعیون انیسان .

شهر قدیم

غزل

مقدر ظاهر اولسه نمنه تدبیر بو قدر یوق سبجات فضایی قدرت تغییر بو قدر یوق

ضیای بدر ایله کرچه منوردر شب ناریک فرامش طالع بر آلت تنور بو قدر یوق شو دنیادرکه آدم قدخیده پیراولور غمن کوزل ذوق فزون دارالجانده پیربو قدر یوق جهانده درد ایلا باغلامش منجوتی اما نجه دیوانه وار ضبط ایچون زنجیر بو قدر یوق برر عالم سایلبسه قلوب ناس ای مدوح ملوک یوقلا سلطان عوام کبر بو قدر یوق

حادثات و بییه

بر کفتکوی

کوبرلی زاده محمد فؤاد بکی یالکز یازیلر . نده کی طور یله طانیانلر ، جدا کبری داهی آراوود کبی ، آق صاقالی بر پیر صابیرلر .

بالعکس فؤاد بک ماوی کوزلره باقان انیس ، مونس بر کچیدر که دها کچن سنه بقدر آغزنده برانی زمردن طونه رق نشیده لر فیصلدیور . ردی . نه قدر صنعتپرستلر ، بو کنخ شرک حکم بدایی کسبله جک ، دیدیلر . فؤاد بک هنوز اوزمانلر ، « الهی وروشان ای اوونلر » و « کول ساعتلی » نک سیال شاعر لر بی اوقوبوردی . مکر بو ماوی رؤیا ایتمش . چوق کیمه دن بو شاعر لری اونوتدی . شدی بلکه خاطرلا .

ماز بیه . احمد هاشم بک کوللر نیدن آریله بی ، علوم سیاسی ، تاریخ ؛ اجتماعیات ، عریقات کچی مختلف دیارلرده دولاشدی . شدی زمرده بولونبور ؛ بک بلی دکل . اوبله ظن ایدرم که بوسلاح ابر کچ ، کسبایانده توقف ایده جک . شرک بوتون کتابلری جمع اولنورده عمومی بر ترک کتبخانه سی تأسس ایدرسه ، حافظ کتبلکنه اک فهرس آشنا نامزد کوبرلی زاده محمد فؤاد بک اوله بیلیر .

هر حاله بو قدر سیال بر شخصیت ادیبی بوکون تعیین ایده جک دکلز . یالکز تاریخ و مورخلر من حقدنه انتشار ایدن بر بنددن بحث ایده جکتر . بو بند تاریخ یازان اووقویانلرک آراسنده کفتکولر او یاندردی . بو فقیر ملکتنک بو هفتلق بر حادئه ادیبی صابیلر . فؤاد بک اوزاقدن بر بر طن اولنور ، دیوردم . اسلوب عینله اناندر . صوک مقاله سنده پیرانه بر ادا ایله قونوشیوردی . یاشنی باشنی آلمش بر ذات کلدی :

بزه دون « یاری ! یکر می یاشنده کچیلر ، اوتوز بش یاشنده محرر لر مزه . بر بابا طور یله - کچیلر ، ماشالله چالیشورلر ، انشا الله دها ای یازارلر بوللو التفاتلرده بولونیورلر - باجوج و ماجوج سی ظهور ایتدی ؟ ! » دیوردی . کچیلرک بسلکندن بو قدر اورکن اختیاری کوچ تسکین ایتدم . لاجول اوقوبورق آیرلدی ، کندی . هر حاله فؤاد بک خلقه تواضعکاردر . بو وضع پیرانه سی ، آق صقالیلر مجلسنک بک اعضایی میانه کیره لیدن بری حاصل اولدی .

بو قدر غرباب بر کفتکوی تجر بک ایدن بند « بیلیکی » مجموعه سنک تنقید کوزنده کورولدی . معاصر مورخلره انقلابدن سوکره به عالم ندون تاریخه الحاف اولونمش . درین بر تنقید ، بر اثر تنق دکل . منقد بر یله بر تجر به آخچق اوزون بر تدقق ثمره سی بر جلدله قابل اوله بیلیر ، دیور . بو کوچک تجر به سن ده درین و علما نه بر اثرک مدخلی کچی تلقی ایتبور ؛ تأمینکار بر اعتراف .

بوینده اوکه سورولون حقی ، حقسنز بوتون مطالعات بر از نقش بر آب قیلندن اولسه بیه ، یته بک فاندمل . هر حاله آکلاشیلور که منقد بو هفتنه مک کفتکوسنی حقسنز هجو ملر نیدن زیاده مجبوت ادای پیرانه سیله ایقاع ایتمش .

معادات بویه ؛ هر یاشه خاص اوضاع ، حرکات ، ادا وار . کوچوک بر چوجوغه ادیب برطوردن زیاده آفاجان قهقهه لر ، بر کتجه پیرانه خطبه لردن زیاده مونس مصاحبه لر ، آق صاجیلر ده آغیر رفتار و گفتار قیشیور . باطخاصه شرفده بوکون بیله مزایات یاشله اولچولور . یاشنی باشنی آلمش ، نه قدر قوف علمنر وازکه خصائص موهومه لر بی یازیده و حیانه قدمار یله صاید بر میورلر . بر کچیده بو کسکدن طوته خصلتی باخصوص بو ملکتنده ، موجب ضرر بر نقصاندر . هر حاله منقد کچیلک سیاسته آکام دکل . فؤاد بک بعض مزیتلری اوقشایور ، بعضی لر بی قنایرتیور ، بعضی لر سیلیور . مثلا تاریخ انجمنی صنوف نلته به آیرمش ، عبدالرحمن شرف بک قولونوی اطرافنده طور ان اولیای تاریخدن بش ذات وار که متجر . انکچی بر حزبده انجمن قولتوقلرنده فضولی اوطور . بیوزلر ؛ بو هچلر زمره سنه قارولیدی اقدی ده داخل ؛ اوخچی بر حزبده احمد رفیق بک کچی عادی ماصاحیلقدن وارسته و علمی بر تدوینه مستملردن مرکب . انجمن حقدنه نتیجه اعتبار یله بک دوعزو فکیرلر سولبور . متجر عبدالرحمن شرف بکدن طونه رق هان هان هیدستی عالم صفتدن تجریده ، بو کونکی ثلله مشاهداته بابانجی صایور .

بونی شدی سونلک بیه فضله . انجمنک ، ده ابندی تأسسنده علم تاریخی بیانلردن دکل ؛ - چنکه اولر لر ی زده یوق - سنولردن تشکل ایدم کچی بیلیوردق . هپات که درت سنه مساعیدن سوکره اوزوات بو حسن ظنی بیله تأیید ایدم دیلر . بش سه بش یوز سنه مک باکر اوراق انجمنه یاشایان بر متجرین زمره سی بزه بر فهرسه ، بر قاج تاریخی حکایه دن بشقه برشی ، هچ اولمازسه اوراق ملیه مک تصنیفی حقدنه بر فذلکه یامالی ایدیلر . شمدیدن سوکره ده یامیه جقاری بدیی . آکلاشیلور که او اوراق وارنی یه صور بوندن ، هایدلرغدن دونه جک بر ترک ذکابی اوله جق . فؤاد بک احمد رفیق بک اثرنی « بروعد »

صایور . بو صفتی اکر مورخک علمی تجر به لر یته و بر یوسه دوعزو و عال المال بر تقدیر صابیلر . چونکه بو وعد ، مع التأسف ، بزده علمی تجر به نیک شدی به قدر بکانه و عد بدر .

احمد رفیق بک صحفیات ملیه دن جقاردینی تاریخچه لره کتجه بو ازلر تاریخک بر نوعنه ، عالمدرکه ، مطبوعات غریبه ده مکمل نمونه لر بی هر کون کور بیورلر . « تاریخی سیالر » مؤلفی بزده بو اصولک عمل طاشنی آندی ، همده بیکرجه قازنی ایلك جمله ده اووچی ایینه الملق شرط یله . هر حاله منقد کیرینی جیقیتی انجمنده بر جوق مطالعاتدن سوکره . یه اک بو یوک مزیتی رفیق بک بخش ایدیلور .

عبدالرحمن شرف بکی متجر لکی نامه « هر هانکی بر اوروا انجمنده بیه بر موقع احترام اشغال ایدم بیه جک » مرینده بولور . فؤاد بک یا عبدالرحمن شرف بکدن ، یا اوروا انجمنلر نیدن خبردار دکل ، دها دوعزوسی ایکیسنده . چونکه بو متجرک مشهور اثری « تاریخ دولت عثمانیه » ، ددها دون عبدالعز بر دورنده یازیش ، مصطفی باشانک « نتائج الوقعات » ندن آلمش سطرلر کچر . فؤاد بک اینا تمیورسه ایکی کتایی ده آچسین ؛ کوزلر بی سیله سیله حیرتده قایلر .

مصطفی باشا کچی بر معاصرک لاله دورینه شو دوره ، بو دوره دایما یازدینی ، وثیقه نامه بک بابانجی جمله لری ، شکل اصلبسه اثرینه کچین بو ذات نشر ایتمه سی متجر ؛ هم اوروا انجمنلر نده ناصل موقع طونار ؛ راقعا او انجمنلرک قولتوقلر یته قورولمش اوطوران تاریخ نویسلرده ، بر نصیب ازلی سانه سیله ، اکثر یا وسطی مزیتلرده ذواندر . اکستنتامورخین خارچده قایلر ده ، کچیر انجمن قولتوقلر یته اکثر یا بویه . لری اوطورلر . بو نکل بر بر متجرانه دیتله جک کچی آثار یازدقندن سوکره او مو قملری طونارلر .

حقیقت پرستی نامه اعتراف ایدم که بر هنوز او انجمنلره کیره جک متجر لردن محروم . فؤاد بک عبدالرحمن شرف بکنک نامنی اعلا ایدرکن قارولیدی اقدی بی اونوتیور . حتی اوی عبدالرحمن شرف بکه اقران اوله میه جق زمره دن صایور . بر اوروا انجمنه کیره بیه جک بر عثمانی تصور اولونسه بلکه قارولیدی اقدی بر . فؤاد بک صایدی مورخین آراسنده مراد بک ده ای وقنا یاد اولمش اسمی یوق . بو یوک ملی مملک بر نصیبی ده نیساندر . مراد بکی تاریخ انجمنی اونوتدی ایدی . شدی ده تاریخه منسوبلر آراسنده اسمی بیله کچیلور . نه طبع بر نصیب ؛ مراد بک بر میدادر ؛ تعام تاریخی ایلك دفعه بر ترک مکتبه او ادخال ایتدی ؛ تاریخ عمومی بر عثمانی تربیه سی حاله صوقدی . بر دور استبداده بر نسل احراز بشدیوردی . « رانچیکه » نک خواجه فقه آلمان ملیته ایتدیکی خدمتی ، مراد بک عثمانی حریتنه ایتدی .

مؤلفانکه کتبخه ، صوکه اثری « تاریخ ابو الفاروق » تاریخ اوزربنه تجربه تنقید نو تنک بزده الک مکمل نمونه سیدر . تجربه تنقید آنتین بر احتراصله بایلیله مراد بک بوئوی کندی عقایدنک بوتون عشقله تنیه ایندی . « تن » که « معاصر فرانسه ناک منشأری » له « تاریخ ابوالفاروق » آراسنده بو اعتبارله نه قدر مشابهت وار . تنقید تاریخده منقد منصبی بولق ایچون فرض منبعلردن حرکت ایدر . « تن » « منشأری » کندی عقاید فلسفیه . سنک سوانقی ، زاده کان پرورک ره بان وعوام علیهدارلیقه یازدی ایدی . مراد بک تاریخی دینی بوتون بر مسمان عقیده سیله متحس ، صنوف متازمه ناک تعالی علیه بنده اوله رق باشلامش . بلکه دولتک اقراضنی عندی منشأردن حرکت ایدرک آریور . لکن خیرلی نه قدر متین ، هله ترکیبی نه قدر مکمل . بزده مراد بک قدر تاریخه عشقله علاقه دار قاچ مورخ وار . بوله بر شخصیت نسل اولیورده بودرجه اونو اولیور . شمعی تاریخ انجمنده برقولنوق بوش . اورایه اجتهادخواصله بر مورخ کتیرلسه اومورخ شهسز مراد بک اولور . لکن تاریخ انجمنی شهسز مراد بکی رنه اونونه حق ؟ بوله نسیانلر اوله براختیارل مجلسنه پاراشیر . سده محمد فؤاد بک کی مدقق ادبایه هیچ یاراشمیور . یوقسه فؤاد بک جفا اختیاراتلیدی ؟

***

مفتول وزیرلریز

کانکش قره مصطفی پاشا

— ۳ —

بونکه برابر صدراعظم بر درلو رقییدن خلاص اولامیوردی . شمعی کندیسنه ایکی مدهش رقیب دهه چقمشدی . چخچی خواجه ، سئدار یوسف پاشا . فقط بورقیلر اسکیسندن دهه نفوذلی ایدی . چخچی خواجه ، پادشاهی دعالی وافسونلرله کندیسنه بند ایدیور ، سئدار پاشا ایله تشریک مساعی ایدرک قره مصطفی پاشانک نفوذنی قیرمایه چالیشیوردی . صدراعظم باشنه کلجک فلاکتلی دهه اول آکلامش ، حتی یوسف پاشا سئدار نصب اولوناجنی زمان سلطان ابراهیمه :

— دولتک تحمیلی یوقدر . خزینینی کرکی کچی مالامال ایدم . بعده مراد شرفشکر اولدوغنی قدر چراغلر ایلک . شمعی وقتی دکادر .

دیش ، فقط سوزنی کچیرمکه بر درلو موقوف اولاماشدی . سئدار پاشا اقبال موقته کچر کچمز چخچی خواجه ایله برلشمش ، قره مصطفی پاشانک بوتون ایشلرلی عقیم برقایه باشلامشدی . ایکی رقیب ، صدراعظمک اجرا آسنه مانع

اولیورلر ، آدینی باره لری حساب ایدیورلر ، سلطان ابراهیمه عکس وجه ایله آکلاتیورلردی . قره مصطفی پاشا رقیبلرنک فعالیتنی آکلاور ، فقط ایشک سلطان ابراهیم ایله تمه کچکنه قناعت حاصل ایدیوردی . بونک ایچون دوستی قول کتخداسیله مشورت ایدیور ، دردی چراغ خاصنه آچور ، نهایت حسین آنا قظلی ومعقول برچاره بولیوردی :

— قول دیوانده چوربا میوب مزبورلرک ابعاد قلمه سی لازمدر . شاید غلغانله سی وهمندن مزبورلر ابعاد اولنوب صکره تدریجه حقلردن کلنور . بو طرفله کشور استقلال سزه صاف اولق متصوردر .

قره مصطفی پاشا ، عقله بک زیاده اعتماد ایتدیکی حسین آغانک سوزلرنی کال صفولته دیگله یوردی . سلطان ابراهیمک ساده دل پاشاسی ، بو تکلیفی موافق کوریور :

— ایدی سکا یوز کیسه آتجه بریم . اوله لره وسوز صاحب لرنه توزیع ایدوب چوربا یمکن امتناع خصوصنده اتفاهه سی ایله .

دیوردی . ایکی ارقداش منفعل لرنی تأمین ایچون یکچیریلری پادشاه علیه تنشویق ایتک ایتسه یورلردی .

حسین آغا درحال اوجاق آغالرنه قوشور ، ایلری کلنلرنه آچملر طاغیتور ، لازم کن تئیلرده قصور ایتیوردی . فقط قره مصطفی پاشانک اجرا آندن ، علوفلر کسمه سندن دکایر اولانلر وزیرک لهنده حرکت ایتک ایتسه میورلردی . بو تکلیف اوزربنه برره طوبیلائیورلر :

— پادشاه مزدن بز نه جور وادیت کوردک که چوربا میوب یعنی تصدیع ایده وز . وزیرک مرادی بز مهانه مزله سئدار پاشا ایله حسین افندی بی ارادن قلدیرمقدر که کندوسی مستقل اوله . یوقدر زمان مستقل ایدی . بز نه فأنده سی کوردک . اوچاغزدن یوقدر بیک اسامه چالدروب نیجه لرنک درلر کلرن چالوب بز وغیری ایچون برجهت انتفاع قومدی . بویله کسنه ایچون بومقوله امر و خیم العاقبه به شروعت فأنده سی یوقدر .

دیورلر ، اوچاغک الک ایلری کن آغالردن مصلح الدین آغایه مسئله نی آچورلردی . مصلح الدین آغا بوتربیلی خبر آلیر آماز کوزلرنی هیچانندن آچارق باغیر یور :

— الحذر ثم الحذر . سلطان مراد مرحومک نیجه بیک نفوذ قتل ایله اطفا ایلدیکی آتش فتنه نی بکیدن اشغال ایتکی استرسز . آیاغه سوز دوشدکن صکره ایش قتی مشکل اولور . بونه اصل رأی فاسددر !

دیوردی . یالکنز بونکه دهه قلیبور ، آینه

ینوب درحال وزیرک یانسه قوشیور ، قره مصطفی پاشاه :

— سلطامن بونه اصل ایشدر ؟

دیه سؤال ایدیوردی . وزیر اعظم قور . قوسندن نه یاه جغنی شاشیرمش ، مسئله نی انکار ایدیور ، یمینلر و آندزلره ایشدن خبری اولمادیغنی سوبلیوردی . مصلح الدین آغا اورادن طوغر و یکچیری آغاسنه قوشیور ، اوندن ده تحقیقاتده بولنیور ، فقط یکچیری آغاسی ایشی صافلامایه میدان برمه دن بوتون قرقعانیله سلطان ابراهیمه آکلاتیوردی .

سلطان ابراهیم بو مدهش خبر اوزربنه درحال مصلح الدین آغای چاغیر یوردی . ایشته اوزمان ، اوچاغک الک متفد آغاسی ایله عثمانلی پادشاهی بینده شدتلی برخاوره جریان ایدیوردی :

— به اختیار . قوللرم شوربا یمکن استرلر ایش . اصلی واریمدر ؟

— حاشا پادشاه . جهلنک بوخی قیلدن انجه در . وجهل سی امریکه مطیع لردر . بوسوزدن اصلا خبر لری یوقدر . آکر چه لالا کتخدا بک ایله بعض اوله لره بر قاچ کیسه کوندرمش . لکن انلر انک اغواسیله بوله ایش ایتک محالدر .

— یابن شمعی لالامی قتل ایتسه قوللرم بکا انجیورلری ؟

— حاشا پادشاه . بلکه جهل سی حظ ایدرلر و پادشاهه خیر دتا ایدرلر .

آرتق سلطان ابراهیم بو تأمینات اوزربنه قرارینی بریریور ، ایتسی کونی قره مصطفی پاشانی قتل ایتدیرمک ایچون وسیله آریوردی . اوکون صدراعظم دیوانده ایکن دعواچیلردن برنی آزارلامش ، سلطان ابراهیم برحدت قفسی صارمش ، دیوانی بوزمش ، حتی صدراعظمی حضورینده چاغیر مامشدی . مصطفی پاشا متفکر ویریشان ، سر اسنه طوغر و کیتشدی . براز صوکر کندیسه مدهش بر خبر اوچورلمشدی :

— کیسه لر قضمی طوبولدی . باشکه بر چاره کور .

وزیر اعظم بو خبری آلیر آماز پینندن اورولمشه دوتمشدی . صدراعظم ، باشی سلطان ابراهیمک غضبندن قورنارمق ایچون قوینسه مصحف شریف قویمش ، درحال سرایه گلشدی . سرایک قابوسندن ایچری کیرر کیرمن پادشاهه کزینرکن تصادف ایتشدی . سلطان ابراهیم حدت اینجه ایدی . وزیرک دعوتسز گلکسه بسبتون حدت ایدیور ، قارشیسینه یراور کچی آدینی وضعیه هیاهیت برمیوردی . صدر اعظمه کال حدتله صورمشدی :

— لالا ، تعجب . باباک او کی دعوتسز کلورسن .

قره مصطفی پاشا نه یاجغنی شاشیرمشدی . قوبیندن مصحفی چیقارمش ، پادشاهک آیقلرنی اوپیور :

— دولتو پادشاهم ، بوقولته افترا ادوب پادشاهه شوپله دیشلر . خیرم یوقدر . کذب صریحدر .

دیوردی . سلطان ابراهیمک وزیر ییلان یره قرآن کریمی اوپیور ، متدلانه یمینلر ایدیوردی . سلطان ابراهیم بو ذلته قارشی حدتندن باغیر یوردی :

— یابن تعام انلرک ایسه قوللرم شوربا یمکن ایچون امتناع ایدرلر . وینلرنده بومقوله کلامی یچه سولیشه ییلورلر .

— پادشاهم انلرک طغیان شمدی اولمش دکادر . قاچ دفعه ایتشلردر . بونلرک بیک درلو تدبیر ایله بن ضبط ایدرم . لکن شمعی استقلال اولدوغن طوبیدیلر . بکا مطیع اولیوب سوزیمی دیگلمز اولدیلر . بعدالیم ضبط لرنه قادر دکم .

— هپ ییلان سوبلرسن . بوسوزلرک کذبدر . انلر بسندن راضیلر . فتنه سن قالدیرمق استرسن .

صدر اعظم ، بوتهدید اوزربنه مرشیئی کوزمه آلدیرمشدی . آرتق اسلامیته ، کفری ، هیچ برشیئی نظر اعتباره آمايور ، متصل کلام قدیمه آل یسور :

— لکونکیم ولرایسه بولکرم قدیم بکا غریم اولسون . بکا پادشاهمک نفی حرام اولسون . ضبط لرنه قادر دکم .

دیه یمینلر ایدیور ، دینه وقرانه نه درجه رعایتکار اولدیغنی یمینلرله اثبات ایلدیوردی . سلطان ابراهیم ، صدر اعظمک سوزلرنی دیگله میوردی . اویمین ایتدیکه حدتله نیور ، نهایت سرت برسیا ایله باغیر یوردی :

— هپ سوزلرک کذبدر . بر مهری ، بن ضبط ایدر آدم بولورم .

صوکر قاشلرنی چاتارق بوستانچی باشی به اشارت ایدیوردی :

— آل شونی !

آرتق ایش ایشدن کچمشدی . قره مصطفی پاشا حرصنک بلاسه دوچار اولیوردی . بش سنه اوچ آیدن بری عثمانلی دولتی اداره ایدن وزیر اعظم شمعی صوکه دقیقه لرنی پاشا یوردی . مصطفی پاشا دولته اولدق خدمت ایتشدی . کندیسنی عن اصل آرنواد ایدی ؛ فقط یکچیری اوچاغنده تربیه کورمش ، یکچیری وصولا قاق ایش ، نهایت اوق آتمده مهارت کسب ایدرک سلطان مراد رابع دورینک الک ماهر کانکشلری صیراسه کیرمشدی . کندیسنه (کانکش) لقی ده اوزماندن قلمشدی . قره

مصطفی پاشا سکنان باشلیق، ارضوم محافظتی، روان سفر نهدن، بکچری آغالی آیتش، دونوشده قبودان اولمش، بحریده خیل اصلاحات یامشدی. گدا مسکوکاتی اصلاح آیتش، عارفه لری منتظم ویرمه موقف اولمشدی. خزینتک ایراد و مصارفی موازنه آیتش، اوصورتله که، بوتون مواجی ویردکن صوکر آلی بیک کیسه دن زیاده بازه آرتدیرمشدی. مصطفی پاشانک ضبط و ربطه دقتی، کیسه به اتناس اتمه می علیهدار لری چوناقتمشدی. پاشانک الک بیوک قسوری او قومو یازمه بیرلمه می ایدی. بوتقصاتی اکثر یاکندی ده اعتراف ایدر:

— بن بومقامه لایق دکلم. نهایت قیظت رجال اولمه بی نصب ایتدیلر. زیرا منصب صداریک شرطی او قیوب یازمقدور. پادشاه ایله وزیر از اسنده اسرا ده متعلق نیجه امور وارد، برکاتب واقف اولوق لازمکلور. دیردی.

بونکه برابر امور خیریه به صرف غیرت آیتش، عرفان کبه مکرمه به کن صوبوانی تمیزلش، (عین زرقا) یه قلعه بنا ایدرک محافظلر نه هر سه ۲۵۰۰ سکه حسنه تخصیص ایلمه مشدی. صوکر ا پارمق قابوده بر مدرس، غاطله ده قورشونلی محزنه بتیشیک کیلسان بوزما برجام، توقات ایله سواس بینه جامع وجام انشا، ادر نه ده مجال بک کوروسی تعمیر ایتدیرمشدی. قره مصطفی پاشانک (اکری ده) برحمای، چورلیده بر آناج کوروسی، استانبوله واسکدارده متعدد چشمه لری واردی. صدارینده اودرجه بر نفوذ و سطوت ابراز ایتمشدی که، (مدیه) حوالیسنه میوم ایدن قازاقلری برسوزی ایله نهید آیتش، (مدیه) دن آلدقلری اشیا و اسرا بی درحال اعاده ایتدیرمشدی. سلطان مراد رابنک وفاتی اوزرینه نقض عهد ایدن و ندیکلره قارشلی دونامایی حاضر لامش، و ندیک بالیوسدن الی بیک فلوری آلمایه موقف اولمشدی. بونکه برابر حرص جاه کندیسی بیوک بر خطایه کرتار ایتمشدی. بر زمانلر سلطان مراده قارشلی طوران وزیر اعظم، شمسی سلطان ابراهیم صوکر قارشینه ذلیل و زبون، طوگا قلمشدی. سلطان ابراهیم صوکر امر نی و رور و بر مز حرمه طوغری ایلر یلمه مشدی. آرتق وزیر اعظم ایله بوستانجی باشی قارشلی قارشلی به قلمشدری. بوستانجی باشی پادشاهک:

«آل شوق!» دیمه سی «مهری آل!» مناسنه آکلامش، پاشایه درحال: «مهری ورت!» دیمشدی. مصطفی پاشا مهری تسلیم ایتدکن صوکر اطیشاری طوغرو ایلر به مش، بوستانجی پاشانک هیچ مانع اولمادیغی کورنیجه حریفک ایشی آکلامادیغی سزمش، بوفرتدن بالاستفاده

آنه بنوب سراینه فیرلامشدی. قره مصطفی پاشا تلاش ایچنده ایدی. سراینده قاپولری قاپایور، آبانه ساحلا تالاری نه امر ایدیروردی. فقط بندکانی پاشانک بوحر کتشدن برشی آکلامور لردی. هبسی ده: «بونه اصل سوء تدبیردر. بو استانبول شهریدر. جمله می قیلچدن کچور لر. برغیری چاره لرو ارایسه آنی کور!» دیروردی. اوزمان وزیر اعظم حرمه قوشیور، آرقه سنه ساه بر قاپامه، بیشل بر مقدم، بر جوقه سرحدی کیور، قیافتی تبدیل ایدرک حرم طامنندن (نعلی مسجد) طرفه طوغرو قاجیوردی.

بوصرده سلطان ابراهیم بوستانجی باشی نی چاغیرمش: — نیجه ایتدک؟

دیهه سوال ایتمشدی. فقط بوستانجی باشی صدر اعظمک مهری تسلیم ایدوب کیتدیکنی صوکر سولتر سلطان ابراهیم تلاش ایچنده:

— تیز کافر. یاباشی، یاباشک!

دیهه باغیرمشدی. اوزمان بوستانجی باشی، معیته درت بش بوز بوستانجی آتش، وزیرک سراینه قوشیور، قرسی ده تعقیبه قوبیلوردی. سلطان ابراهیم وزیر مشکل بروضیتده بولتوردی. آرقه سنندن بوستانجی اولا نیجه دهشتلرله قوشوشدقلری کورن صدر اعظم، آرتق قورتولانک ممکن اولمادیغی آکلا بوردی. نهایت آقشامه قدر بریده صاقلا نوب کچه لری قاجایه قرار ویریبور، هان اوراده (نعلی مسجد) جوارنده بر اوت بیغینک آتله صاقلا نیوردی. بوصرده بوستانجیلر وزیر اعظمک سراینه کیرمشلر، هر طرفنی آرا مشلر، نهایت مسجد طرفنده کی آچاق دیواره چیقمشدری. بو ائنده قره مصطفی پاشانک اوت بیغینلری ارمزنده قیلدما می، کندیسی میدانه خیقار مشدی. اوتک قیلدادیغی کورنلر درحال اوزرینه قوشوشمشردی. قره مصطفی پاشا جان قورقوسیه قیلچنی چکمش، بوستانجیلرله قارشلی مدافعه ایدیبور، بر قاج بوستانجینک بارماقلری یارالایوردی. نهایت بوستانجینک بری بیجاق ایله قفاسنی یارمش، اورناتق قانلر ایچنده قلمشدی.

قره مصطفی پاشایا قانلر یاقلا تاز سلطان ابراهیمه خیر کیتمش:

— قتل ادوب متنی کتور سولر! دییه اراده کلمشدی. بوستانجی باشی اراده بی آیر آلماز وزیر اعظمی قانلر ایچنده سیبل خانه اوکنه کتیریبور، قتل ایچون حاضر لقلر کوریبوردی. مصطفی پاشا، پاشه کن فلاکتدن متأثر، بوستانجی باشی به یالواریوردی: — بی حضور هاپونه زنده کسورک. پادشاهه سویله جک سوزم واردر.

دیروردی. فقط رجاسه کیسه قولا قی آتیا بوردی. نهایت جیلا دقره علی بوتون خلقتک مواجه سنده زوالی وزیر بر کتمده بوغور، بر قاج دقیقه صوکره جسدی بر کلیه صارلش، حضور هاپونه کتور یولوردی.

صدر اعظمک دشمنلری قتلای طویار طویماز نمون اولشاردی. قره مصطفی پاشانک هرگز دوستی بهایی ایتدی:

مهر اقبال وزیر اولدی گرفتار کسوف یوزی آخ اوله ظهور ایتدی هله حکم کسوف

دیهه بیتلر انشاد ایدیبور، پاشانک بوتون اموالی «میری به قبض» اولونیبوردی. مصطفی پاشانک یانکر بر اکر هکبه سی ایچنده اوتوز بیک فلورسی چیقمش، فضله هیچ بر باره سی ظهور ایتمشدی. اوینی آرامایه کیدنلر، یوکسک بر جره اوزرنده، قیددار بر کر سینک اوستنده، بش دانه رسم کور مشلردی. بولردن بری کندیکنک، متباقی ارکان دولتک رسملری ایدی.

فقط اجراءات یانکر بونکه قالمیوردی. لئخداسی قهوه ایچرکن بوغدر بیلور، جسدی آقا قوسی اوکنه بر اقبیلوردی. پاشاه انسانی اولانلر بر بر اصابیلور، بوتون بوموقفتازدن صوکر، شیخ الاسلام بیغی ایتدی به «سور کورک ایله بیک فلوری» احسان بو یولوروردی. سلطان ابراهیم صدوردن سار ذوانه القانلر ایدیبور، دها صوکر عیالی تعلیف ایچون مبارک لسانلردن:

— بن عیالی سورم. بیوریبوردی.

بر قاج آی صوکر شیخ الاسلام ده وفات ایتمشدی. سلطان ابراهیم قتل فرمانلری اصدار ایدرک، قادیلر آرمسنده یاشایبارق وقت کچیریبوردی. بر کون داود پاشا جوارندن کچرکن، سیلوری قابوسنده، امر پادشاهی ایله باغجه می خراب ایدیلر دلی قاسمه تصادف ایتمشدی. دلی قاسم، پادشاهک آتله صارلش، باغجه سنک اعمار نی رجا ایدیبور، سلطان ابراهیم بر نشته، دلی قاسمه انتفات بیوریبور، صوکر قره مصطفی پاشانک بحث ایدرک صوکیوردی:

— نه درس، قوجه دلی! شو آرناود عیج معاند دکلی ایدی؟

بیوک آله، ۸ کانون اول، ۳۲۹

احمد رفیق

مباحث اجتماعیه
قادرین مسئله سی
قادیلر حیات عمومی به ارککلر قدر قارینه چی اولورسه انسانیت استفاده ایدری؟
مقاله مزه بر سوال ایله باشلیبور. چونکه

بزجه هر مسئله بر سوال شکنده توضیح ایدر. بوکون «فهمینسم» دبدیکمز و مالک ساروده بر جوق ظاهرانه سببیت ویرن داعیه عظیمه یوقاروده کی سولمزدن بشقه برشی دکلدر. یوسواله (اوت) جوانی ویرنلر فهمینسمه طرفدار وجواب نفی ویرنلر ایسه علیهدار اولورلر. بوتون دعوا بواجی کله اطرافنده دونبور. یانکر قولایلقله آکلا شایه سیله چی اوزرک «اوت» «کوک» «خار» «دینلین»، اثبات مدعی ضروریدر. اصل کورولای ایراد ایدیلن دلالتک درجه قوتی ایچون قویبور. بزبوصوصده بر فکر مخصوصه ذاهب اولدق و فکر مرکده اصابته قانعز. قادیلری. تعمیر کستاخانه کوروله سین بر جوق نقطه نظر دن فرصت و قدرت داخلنده تدقیق ایتدک. بو تدقیقاتک از اعانتیه بعض احکام چیقارمه موقف اولدق که بوسطرلر مطالعات ذایمه مزه استاد ایدن فکرلردن بشقه برشی دکلدر. قادیلنک دوش تحمله تودیع ایدیلن وظائف ایکی نوعدر. بونلرک برنجیمی وظائف بیتدر. فقط بو وظائف بیتنه بشقه ایتده برده وظائف عمومی، حیات عیالیه خارچنده برده حیات عمومی واردر. ایتشه بز بوحیات عمومی به قادیلرک نه درجه اشتراک ایتلری لازمکلدیکنی تدقیق یعنی قادینی دها شمولی برنظرله احاطه ایدرک عالیه نک فوئده اولان انسانیتک بر جزئی اولوق اعتباریه انسانیه قارشلی اولان وظیفه لری مطالعه ایتک ایسته بورز. نقطه نظر مرکز اساسی تشکیل ایتدیگی ایچون عرض ایدم که تکمیل موجودات حیاتیته ک افعال و حرکاتی اداره ایدن محرک لری تحلیل ایدرک اولورسه قوتون بو عواملک آقصابی تدقیقه اساسی ایکی حسه انحصار ایتدیگی کورولور. بواجی حسک بری بقای نفس، دیکری ده بقای جنس حسیدر. بو حسلر اوقدرشیدلر اوقدر ایتدایی ضرورنده موجود عضوینک درینکلردن قویار کلیرکه اوکنده هیچ بر شی، نه قدر قدسی وعلوی اولورسه اولسون استقرار ایدمز. جایتلرک الک بیوک قتال بیله نفسک بقاسنه معطوف اولدیگی کسب مشروعیته ایدر. الک خوزریز محاربه ل، جنسک کوچک بر نمونه سی اولان ملیتک بقاسنه خدمت مقصدیه اولورسه خاطره ائنده حرمتله یاد ایدیلور. بوندن آکلا شایه کی بواجی حسدن انحراف ایدن هر تاملر غیر طبیعی و بنا علیه محکوم قنادر. بیلر سکر که مالک غریبه ده قادیلر احوال و شرائط حیاتیله نندن اشتکا ایدرک بر طاقم مطالب در میان ایدیبورلر. بو مطالب هیئت مجموعه سنه «فهمینسم» تعمیر ایدیلور، که کثایه افکار سنک مللری قادیلرک شرائط زجریه

تحتنه یشادقلری فرضیسی تشکیل ایدیور، دوشونیله جک اولورسه بو، قادیلرک مظهر حریت اولمسی، ترکیله ترجمه ایدیله بیلر. عربلر بوکا «تحریر المره» دیورلر. شایان دقتدرکه الک حر برقومه منسوب اولان انگلیز قادیلرندن بیله تابع اولدقلری احکام قانونیه اعتباریه فضلهجه حریت مظهر اولان مسلمان قادیلریده حاللرندن نمون دکلر. مثلا مصرده بوعدم نمونقلریته «تحریر المره» ایصمدکی برضنه بی ترجمان قیلورلر.

قادیلره بوخصوصده ارککلر درجهسندہ حقوق بخش ایشدر. قادیلر مزج اولمازسه بوداعیدن مصوندرلر. فقط اوروباده ایش بویله دکلدر. اوراده مثلا متاعل برقادین قوجهسنگ رائج استحصال ایشکسرن اموال ملوکسندن برشی صاناماز. حالبوکه ملکتمزده حقوق قرضیه قادیلر ایچون بویله مفید دکلدر. بنسآ علیه اوروبا قادیلرینک حقوق عدلیهده ارککلرله مساوات ایسه ملری غایت طوغری برشدر.

آرالزنده کورولن فرق عجا موجود اولورمیدی؟ بوسؤالک جوانی قولای دکلدر. حتی مسئله تامایله حل ایدیله بیله برقیمت قلیله سی اوله ماز اعتقادندیز. چونکه هر نه سببله اولورسه اولسون بوکون برامرواقع قارشوسنده بولنوروز دیمکدر. عصرلردن بری تمدنی ایدن برتریه مستحصه نتیجهسندہ اکتساب ایدیلن برخصلت شهسز طبیعت حاله کیرر، خصائل طیبیه دن معدود اولور. او حالده بونی خصائل اساسیه طبیعه دن آیرمقده قلی هیج برقاندہ اوله ماز. اگر بو حاکمه ایله «مادامکه ارککلر بوکونکی عیالری خصائل مکتسبه بیدوندرلر، او حالده قادیلرده آبی برتریه سایه سنده بوخصائل اکتساب ایتدیرمک قابلد» دیهرک حرکت ایشک معقول اولور. فقط اجرامی ماده

مستحیلدر. چونکه زمانی نظر اعتباره المتی لازمدر. بیدایته، قادیلرله ارککلر آراسنده فرق یوقدر، دیسهک بیله ارککلرک بوفرقت قاج عصرده اکتساب ایتدکلرخی دوشونورسهک قادیلره نه قدر زمان لازم اولدیغنی آکلرز. بنسآ علیه استحصالی بو قدر اوزاق بروقتده قابل اوله جق بر نتیجه ایچون شمیدن اوزولمکده قاندہ اوله ماز، فکرندیز. قادیلرک ارککلر قدر ذکی اولمادیغنی ادعا ایدلرده وارکه بونلرک ادعای طوغری ایسه مسئله شایان اشتغال اولمقدن آرتق بوستون چقار. بو مختلف مدعای و بومدعایک استناد ایتدیکی حقایق فیضی بوندن سوکره کی مقاله لر. یزده تشریح ایدرز. علی صبحی

بر خویشیزک دقتردن

— ۳ —

— شیعیکی جمعیتلرک ایر و کج یقلمه میا اسکی، چورولک مختصر شیلر اولدیغنی دوشونمک، امید ایشک، تمسک، نسمعات... اوزون و مفصل بر سیاحتدن عودت ایدن بر آدم کچن کون بکا، وجد و حیرت ایله بیوک سلطنتلرک پای تختلرندن، بو پای تختلر ساکتلرندن، تیارولرندن، موزه لرندن، بیوک جاده لرندن، بنالرندن، باغچیلرندن، بخازندن، الکتریکلرندن بحث ایدرکن کندی کندیه، ایچمدن بویله بدیم؛ او، اوزون و مفصل سیاحتدن کان آدمک تصویر ایتدیکی عالیری اوقدر محلمفسر سا بولدم.

تپله دکزلره... هیبات، اورمانلر، تپلر، دکزلرمی، اونلر انسانلردن و انسانلرک بوالرندن ده محلمفسر سا درلر. طبیعتی سومک مودا اولدقدن سوکره بن طبیعتدن نفرت ایتدم. کیم بیلر، بلکه، روصودن اول کیش اولسه بدم قیولری، صولری و ستای سوه بیلیردم. ذاتا اورتیه فن دیه برشی چیقیدنی کوندن بری نه یک مناسی قالدی که... رصد خانلردن چوریلن دوییلرلر ستمک طادنی قاجردی، غایله ایغنی بر ووردنی دقیمدن اعتباراً برکوزلکی کندی، قرستوف قولوب آمر شای بولور بولماز، کره کوچولدی، دارالدی.

هیبات، اگر بو آدم دوغری سویلدیسه، که دوغری سویله دیکنده شهیم یوقدر، چونکه هر کسک سیاحتنامه سی از جوق بونگککه مشاهددر. زریه قاجالی؟ زریه کیمیلی؟ کیلمره انجا ایشلی؛ مادامکه استانبول دینلن بوچچکسز، خراب باغچه مک نوز و دو بونلرندن قورتولق ایچون آیله جق ایلیک آدیجده، انسان محقق باشی بو اوزقانی بنالردن متشکل شهرلرک قابا طاشلرینه چاریمه محکومدر. مادامکه پارس دینلن بر، ترانس آطلانتیکلری اکسپرسلرک دنیانک درت کوشه سندن کترو ب دو کدیکلری مرخرقات بشریه آئنده آرتق معدده بولاندیریمی برمزیه دنوشدر. مادامکه ویانه و برلین عنوانی بدلمر بر بایلر یرندن باشقه برشی دکلدر، مادامکه لوندرا، نهایت ایس و دو مان قوقان بر فایرته اولوسی کیددر. مادامکه، وندیک، روما... اوخ - خیالاً اولسه بیله - بومناطق دولاشمق بکا اضطراب و بریور. کچن کون بویله دوشونیدیکسی حس ایدن بری بکا دیدی که:

هیبات! هیبات! اسکی بر یونانیلیک علوی صفتسندن محروم قالان برقلب ضرباتی، اصلا طبیعتک بستمسه اوبدیراماز. انسانلر قه لرتنده عباده باشلا دیقلمی کوندن بری درکه، کندیلر یله طبیعت دینلن، الوهی شی آرسنه برکتیف برده ایندی.

— مادامکه شهرلردن و انسانلردن متفرسک! دنیا کیشدر، کیت، چولره، اورمانلره؛

بومقدرات بشریه بی الیمظم بر وادی به آتان مشنوم حادثلردن بریدر، بو، شاک باربار. لرینک رومیای بیقیمه سی قدر هائله انکیز بر مهمر بر وقعه تاریخدر. فقط نه یازشدرکه تاریخ بونی ضبط ایتدی و انک ایچون بشریه ده، کونک برنده، باشه چونک بو عظیم فلاکتدن بیخبر قالمیدی. بیلدی که، بوندن ایکی بیک سه اول ییقلاق صولک بلده مدنیت انقاضی آئنده قلینک الک ایشه یارار

بوکا هیج برشی دیسه من. یالکنز غایله نیک سلامتی یعنی تروتک حسن اداره و محافظه سی نقطه نظرندہ امواله نمانی تصرف کیفیتی بلکه بر آرز سوز کتوره بیلر. هر نه ایسه اورادہ کی قادیلر فضله اوله لرق حقوق سیاسییه ده ادعای استحقاق ایدیورلر که بودا جوق مناقشه لره، حتی انکترمه سوک کونلرده کورولدیکی اوزره فعلی بعض مداخلاتده میدان آچور.

برحق طلب ایدن بر کیسه نیک مقابله او حقدن انبیا ایدن بروطفه درعهده انلی ضروریدر. حقوق سیاسییه ادعای استحقاق ایدن قادیلرک برطاق وظائف سیاسییه ده تحمل ایشری لازمه ندرکه «فهمینیم» طرفداری قادیلرک اونوع وظایق اوزرلرینه آلمقدن چکنمورلر. یالکنز «هر ایسه بن حاکم اوله ماز» فهو اسخبر بر وظیفه بی دوش تحمله آلان کیسه اووظیفه نیک عهدسندن کله بیلمی. فهمینیم دعوالری بوخصوصه (یعنی قادیلرک ارککلر درجهسندہ استعدادات مخفصنه رجوع ایدیورکه قیامت بورادہ قویور، اودرجه ده که مسئله نیک بوضحه قدر ایشه قاریشمایان ارباب فن ایش تام بوضحه کیردی، مداخله ایدیورلر. حقایق تشریحیه وعضویه بی استنباد یادرکه تأیید دعوایه قیام ایله یورلر و بالطبع هر شیده اولدیگی کبی بوندهده آرا اختلافه اوغرا یور. آرانک مخفی، قادیلرک ارککلر درجهسندہ حازر دکا اولوب اولمادقلری مسئله سنددر. قادیلری حیات سیاسییه اشتراک ایتدیرمک ایچون اونلرک ارککلر قدر ذکی اولدیغنی اثبات ایشک لازم کلدیکسی ظن ایدیور. بودعوا اوله قولای قولای اثبات ایدیلرمن. چونکه مسئله برقادینک ارککلدن ده ذکی اولوب اولمادیغنی تعیینده دکل، ارککلرک ده ائی بر تحصیل، دهامانی برطرز حیاته اعصار قدیمه دن بری ارتقا انتقال ایدن خصائل جلیله بی مدیون اولدقلری رجحانه قادیلرک شرائط مکوسه دن ناشی انکشاف ایدیلر. بدیمه دن حصائی نظر اعتباره آله رق صرف استعداد وهی اعتباریه حاصل اولان فرقلی تدقیقده دره کوریورسکز که مسئله شو صورتله توضع ایدیور: اگر ارککلر بو قدر عصرلردن بری فکر و بدنتری بو رتبه معنا برصورتده برتبه و تمیه ایشمه بدیلر، قادیلرده بو قدر غیرمساعد شرائط ایچنده یشاماش اولسه لردی بوکون

بوده بزه واضحاً کوستریر که بر جمعیتک اشکالک عمومییه هیج بر زمان قانونلر تعیینته کفایت ایشر. بر جمعیه حیات وچهره مخصوصه سی ورن افرا دینک مألوف اولدیغنی عرف و عاداتدر. ترک قادیلرینک مطالبه کلتیمه اولنری ده مع التمس کیسه بیلیمور. یالکنز زمان زمان مخالف مطبوعاته برترست مسئله سی آیلویورکه اقوال جاریه نیک برقصمه نظراً طلرز حاضرنی احکام دینیه من آمر دکلش. فقط بو صرف بر مسئله فقهیه اولدیغندن بیخی هم موضوعمزم و هم ده بضاع من خارجنده دره نستره طرفدار اولوب اولمق کیشته کلتیمه اکثریت اعتباریه سولویور: قادیلن، ارککلر بوکا طرفدار دره ظن ایددرم. بنسآ علیه ترک قادیلرینک تمایلاتی حقتده جهل ایچنده بولاندن متولد برتأسفله مخدرات غریبه نیک بزه قدر عکس ایدیلن تمایلاته تسلیم بخت ایدلمن. غریب قادیلرندن بختک بزه علاقه سی اولدیغنی ظن ایشک خطا در. چونکه بز قومیت دعوا سندن، مجرد برصورتده قادیلرندن بخت ایدم جکزر. قادیلرک حیات عمومییه قاریشمه سنده منفعت اولوب، اولمادیغنی صورتیور. بنسآ علیه قادیلرک حیات عمومییه قاریشمه سنده منفعت وارسه بومنفعت قادیلر مز ایچون دم موجوددر. مسئله نیک غریبه عاقد اولان جهتی یالکنز در میان ایدیلن مطالبک اورادن کلدیکدر.

اگر مطالبه اصابت وارسه بزم قادیلری ده عینی مطالبه سرق ایشکده قاندہ واردر. اگر مطالب مذکور مضر ایسه قادیلر مز بری بونوع تمایلات و القادات مضر دن وقایه ایشک و جیه در. *

دیورلر که «فهمینیم» مجاهده سی قادیلری ارککلرله مساوی حقوقه مظهر ایشک معطوفدر. بو حقوق متساویه دن مقصد غایت محدود بر طرز تقسیمه کوره دوچار غدر اولان برقادینک حضور حاکمه بر ارککل کی استحقاق حق ایشمی و یابین ازوجین حرمت و محبت مقابله طلب انلی، چوقچقلره بدر درجهسندہ حق تصاحب ادعا ایسه منی، اموال ملوککسه تمامی تصرف طلی کی شیار اولسه بیدی دنیاده بوندن ده معقول و ده اعاتی برشی اولماز دی. له الحمد احکام اسلامیه، یالکنز ملاق و شهادت و تعدد زوجات کیفیتلری مستنا اولق اوزره

قسمتی ، قلبك طبيعتہ مربوط اولان قسمتی برافندی .

حالا ایچمده "طبیعی سویریورم ، آکلا یورم . دیهن کیمسلر ، بو زهاب ایچنده هم کندینی ، هم باشقهلری البدان زواللر وار . بولاردن بری دون شاتو بریاندی ، بوکون بیهلوقی .. خار ، بویکی آدمک رسم ایتمیکی طبیعت اصل طبیعت دکدر . بوبلیک طبیعتک اولوسی ، طبیعتک تعشیدر . زرا ، طبیعت چوقدن اولدی ؛ اسکی دیلرک معبدلرندک آتش سوندیکی آدن اعتباراً ، داغری ، دکزلی ، سمایی واورمانلری سیاه برشتا قاپلادی .. بو آقندن سوکره کن انسانلر قائلی که کونشک حرارتی حس ایتش و اوقایوسک رنگنی کورمش - اولسون ! بیوک (پان) اولدی . خینا ، بیوک (پان) اولدی .

مع مافیہ بوتون بونری ؛ بکا " دنیا کیشدر ؛ کیت ؟ چوللره ، اورمانلره ، تپلره ، دکزلره . دیهن ادمه سویله مدم . یالکنز دیدم که : "هپات ! جوللره آمرقا (رولبار کالینسک ، اوکجه ایزلری ، اورمانلره انگلیز سنوبلرک سلاح سسلری ؛ دنیانک کوزل تپلرندانه مانلرک قایا بوالاری وار و دکزلرده الک اوچراغلی ایدیلن دکزلرده برر .

مستسخی ی . ق

تفرقه — عمری : علی کمال

محم

اوزمان وقت ، جریده حوادث ، ترجمان حقیقت غزللری نشر اولونیوردی . بوسوک ایکی غزتهده برستون ادبی واردی . ادبیاتده جریده حوادثه عصمت افندی ، ترجمانه ناجی افندی ریاست ایله یوردی .

برياندن وهی دن ، سعیدن او محفوظاتک تأثیرله ، بریاندن ده او مطبوعاتی یك هو سکارانه اوقویه اوقویه بنده شعره ، شاعرلرک بر ابتلا پیدا اولدی ، مکتبهده یوقاری منتقلرک طلبه سندن بعضیاری مثلاً جریده حوادثه غزللر کوندر برلر ، درج ایتدی برلردی . اولره نه قدر غبطه ایدردم ، بنده اوله یایمغه نه مرتبه چالشیردم !

حسنی افندی نامنده بر فارسی خواجه من واردی ، بر بنده چیلین ایدی ، حتی روایت کوره بر ایکی دفعه تیارخانه په کیش ، چقمقشدی ، فقط کی بر آدمدی ، بزه عرضیه ، اوزانیله برابر بر چوق شعرل یازدی برر ، قطع ایتدی برر ، ازلرله تیردی .. بو ذالک همتیله یواش یواش اصول وزنه واقف اولدم ..

جریده حوادث ترجمان حقیقتدن زیاده کچیلره قارشی مساعده کارانه طوار ایتوردی ، مبتدلرک غزللری نشر ایله یوردی . بر کون

بوغز نهده عصمت افندی هرجومک (شمشیریکه) رد فیله برغزلی چقیدی ... اودورده هان هان هر شعر سویله به بیان بوغزلی تظییر قویولدی ؛ عصمت افندی :

شوق شمشیرک نیام دلده طوفاندر مکان کاشکی اولماز اولدم آشنا شمشیریکه دیمشدی ، ناجی افندی به وارنجیه قدر هرکس بو بیته خارق العاده بولوبوردی . معنی نهدر ؛ الفاظ ایله اوغراش بره اوغراش دیدکبری کی اوجهی اصلا نظر اعتباره آلمایه رق صرف ؛ عملی برطرزده ، عادتا بر او بوجاق یایار ، برال ایلی ایشلر کی اوغزلی تظییره قویولدم .

ذاتاً برمدنرموزون سوز سویله مک ایچون چایلا یور ، طور ییوردم ، آز ، چوق مرادیمه ده ایز ییوردم ، بوسفر وار قوق بازویه یوردم ، رواج کون چالیشدقن سوکره بش بیت وجوده کتیر بیلدم ، فقط

کوش ایتسون اوله سوز قولاقر ، آلوده سی اولسون دوداقر دیسم بریدر ، مثلاً :

سالایوب کز دیرم دن بری چیغاری سینه کی سینه ما بایلا دل اولسون آشنا شمشیریکه بیت خرابی کی ..

اوله ، فقط یته نیم ایچون بو رقی خارق العاده ایدی ، چونکه ایکی سه اول کلخانه رشیده . سنده ایکن نه ایدم ؛ بو سفر نه اولدمدی ؛ یوق ترکیبی کوچ حاصل اولونور دیه یك قولای آهام ایدی یورز ، فقط لسانمزی اصولمز ، انتظاممز نامل اولکر نه کلدیکمزی هیچ نظر عبرته آمایورز .

شعر ایله بو اشتغال کلی تی مکتب درس لرندن اوقدر آلیقوتی یوردی ، چونکه اودرسلری ده ، اوخواجه لری ده سوییوردم .. عبدالرحمن شرف بک جغرافیا خواجه مندی ، درین دکل ، فقط لطیف برخواجه ایدی ، درسده اوقاق فقرلر نقل ایدر ، فکریمزی تشیط ایله ، کوزیمزی آچار ، حاصل بزی خشوند قیلاردی .

تاریخی هفتهده برکه مراد بکدن ، ایکی کرده آصف بکدن اوقوردق .. مراد بک نظریتمده بیسوک ، بک بیوک ایدی ، وجهاً بشوش ، شخصاً لطیف ، لکن فکر آحر ، غایتله ده نطوق ایلی ، حاصل کچیلکی جذب ایتک ، نتیجه دوشورک ایچون هر مرتبه مالکدی .. حریت فکریمسی هر اساده معاملهلره وارنجیه قدر طور یله ، هر حال وقایله کویستردی ، مثلاً بز برکه باغچهده قارطونی اوینا یوردق ، اوده مکتبه کلسوردی ، بدن بره جوق کی آرا من کیردی ، بر لحظه او یونمز قاریشدی ، بزمله او سنامه باشلادی ، اودور تعقیق و تکلفده اوله مکلف بر خواجه بویه بر حرکتله او کچیلرک ندرجه قلبه کیردی ، تصور بیورلسون .. مراد بک حقیقهده ایلک صنفدن اعتباراً محبوب قلوبمز ایلی ، بو محبت کیندیکه آرتدی ، بک کشته دی ،

بن مکتب ملکیده ایکن آرقاداشلرک ایلک سندن اعتباراً ک مستعدلری مالیه نظارتنده مستشار ایکن رشاد بک مرحوم ایله اسبق داخلیه ناظری رشید بک ایدیلر ، رشاد بک صنفمزک برنجیدی ایلی ، حتی بو برنجیلیک سوک سنه ، شهادتنامه آلتجه په قدر محافظه ایتدی . مدبریمزک بتون خواجه لریمزک بک زیاده مظهر توجهی ایلی ، آتشین برزکا دکلادی ؛ لکن خارق العاده بر اطراد ایله چالیشیر ، درس لرندن باشقه برایشله مشغول اولماز ، هله او یون ، کورولوی نهدر ؛ بیلردی ، عادتا هیزه بیکانه اولره ک یاشاردی ، شخصاً بک یاقیشقی ، فقط سوک درجه خلوق ایلی . حسن حال و حرکت صاحبی ایلی ، عرفان سندن ، اطلاعندن زیاده بو مظفر بته آرا مزده او مرتبه بی احراز ایله یوردی ،

حال بوکه رشید بیستون باشقه ایلی ، جدآ ذکی ایلی ، ده آ از چالیشیر ، ده ا جوق اوکره تیردی ، برضایانده ، ادبیاتده هپ تمیز ایدردی ، شعر ایله جوق مشغول اولوردی ، بو مناسبتله بته بک دوست ایلی . کچیلری درس خانهده مکتب درس لرینی بر طرفه بر اقیبر ، اونکله باش باشه و برر ، خرابانی اوقوردق ..

ده او یاشده آرا مزده ادبیاتجه اختلاف افکار واردی ، زمان کچدیکسه بو اختلاف آرتدی ، رشیده ناجی مرحومی سو مه بیلردن ایلی ، ناجی بکنیمه مک ، هیچ بکنیمه مک ده اوزماندن اعتباراً بعض کچیلریمزجه برسوس حکم سنده ایلی ، بو ابتلا او محیطده کیندیکسه تزیاید ایلی .

یته برنجی سنهده خواجه لریمزدن بری بک زیاده نظر دقتیزی جلب ایدردی ، اوده بو یاجیان افندی ایلی ، بوذات سوک درجه انتظام برور ایلی ، درس زمانز اولیمی ؛ دقیقه فوت ایتدن درس خانه په کوردی ، بو طلیفه . لریمزی منظملاً تصحیح ایله مدکن سوکره کتیرر ، بزه اعاده ایدردی ، هر بریمزه متساویاً ، کال صافیتله معامله ایلردی ، بر آرائتی سر مبصر اولمشدی ، فقط بعض اولاد اکابره قارشی مسامحه کارانه طوارانه مادنی ایچون مدیرک خوشه کتیمه شدی ، استفا ایله منشدی .

مکتب ملکیده ده ا بویه بر سندن آز بر حیات کچیر کچیرم بیک بر انقلابه مظهر اولدمدی . تعطیل زمانتی اومه کچه ، کوندوز اوقوتله قله ، یازمقله کچیرم ، ترجمان حقیقی منتخبات ترجمان حقیقی هر کون ، هر هفته عادتا ختم ایدردم ، احمد مدحت افندی جوق اوقوردم ، جوق بکنمزدم ، ناجی به برستش ایدردم ، کچیلردن محمد جلالر ، علی علولر کی ناجی بیرو لینه بیه ، نظر حیرتله باقار ، غبطه ایلردم . اوزمان ک بیسوک امله اولره بکنزه به بیلیمک ، ترجمانه اوله غزللر ، نظیره لر کوندر مکدی .

زوالی محمد جلال حیرت انگیز بر سهولت

طیبه مالکدی ، هر کون لاقبل برغزل ، بر نشیدیه سویلردی ، ساختا ناجی بی کونی کونه تظییر ، حتی تخمیس ایلردی ، او شعرلر بوکون طوبلانسه بر قاج دیوان تشکیل قیلار . محمد جلال بالاخره اگر مه ، حامده بیله اوزادی به تظییرلر یازدی ، اوله ابدال ایله ، مع التأسف ابدال ایله شعر سویلردی که . بویه برهزه کو جلال اولماز باقی کسه بجه لال اولماز

هیچونه استحقاق کسب ایلهدی .. جلال بک ضریب برکنج ایلی .. شعره دکل ، فقط نظمه ککلیش کوزل نظمه او استعدادی ، شعر مزدن احتمالدر هیچ بری خازر اولماشدر . حریف بر کونده بر منظومه دکل ، عادتا : (اطلده سویله دکلمر) کی بر کتاب منظوم یازاردی . بو نظملر ادا ، الفاظ اعتبارله قصور دن عاری ، حتی فوق الحد عاری ایلی . بویه بر قدرت بیان حیران اولماق ممکن دکلادی ، ابتدای مشروطیتده وطن عدوت ایتدیکم زمان بو یخارمینی بک بزمزده بر حاله بولدم . مابعدی وار

مفاخر ملت مسافه سی

علاوه ادبیه منزی دستکاه طبیعه بو مزندن بر آرز اول عثمانی مفاخر میله سندن اون اسکی کوزل سو رتده انتخاب ایدن ذوات تعین ایلی . بو دوت قارغزه مسافه مزک هدیه سی اولان غزته مزک اوچر آلیقی تقدیم ابرییورز .

قازانلر : دارالفنون طلبه سندن صادق ذکی ، بزی نصرت ، عبدالرحمن ذکی ، احمد حمدی بکلر .

کتبخانه پیام

اداره خانه مزک آلت قاتنده برکتبخانه تأسیس ایله دک . پیامک برنجیدن اعتباراً بتون کچمش نسخه لری کتبخانه مزده بولونور وهر عددی اون پارویه در . یته بو کتبخانه ده هر درلو کتابلردن ماعدا باش محرریمز علی کمال بکک شو

- غروش
- فترت ۱۰
- ادبیات حقیقیه ۸
- قادین مکتوبلری ۸
- برصنجه تاریخ ۵
- برصنجه شهاب ۵
- رجال اشتلال ۵
- برنجی پارس مصاحبه لری ۵
- ایکنجی ۵

اجتهاد

حریت فکریه خادم، هفته لقی، اجتماعی، ادبی مجموعه

ماهی : دو قنور عبدالله جودت

اون سنه اول اورپاده تأسیس ایدین «اجتهاد» لک شهرت افافکیرندن بجه تروم بوق. جنودهده، مصرده نهایت استانبولده سهردن بری احرا راه بر فکر، برغایه ایچون چالیشان، بو خصوص ایچون هر فدا کارلنی کوزمه آلفدن چکنمه یین «اجتهاد» برسنده هنوز هیچ بر مجموعه نك مالک اولمه دینی بر موقع و شهرت نائل اولدی. «اجتهاد» قارشلی خلقک بورغبت فوق العاده سنی زده بر آتباھک مقدمه سی اوله رق تلیق ایدیوروز.

بو هفته چیقان نسخه سنک مندرجاتی :

آبونه سی
تورکیا ایچین : ۵۴
عالمک اجنبیه ایچین : ۱۵
آلی آلیق
۳۰ غروش
۷ فرانق

اجتهاد

کانون اولک نهایته قدر سنه لک
آبونه اولاجقلم آتیده کی کتابلری
هدیه ایدیور :

کیوم تمل : شیلله زک فاجمه سی
حکمه کیری : اجتماعی لاهوق
هاملت : شکسیرک هائله سی
رؤیا و ماغوسه مکتوبی : نامق کمال بکک
استبداد : آلفیری نك اثر اجتماعی سی

بر هفته صکره بوهدیه یته چکدر .
خارجدن ایدیه چک طلب مکتوبلرینک
بو بر هفته نظر قنده کوندر نلمی و کتابلرک
تمهدلی بوسته بدلی اولان ۶ غروشکده
آرجه ارسالی لازمدر .

اجتهادک محررلری

اجتهادک بوتون محررلری مکتبک لک وجود
لرله افتخار ایستدیک ذوات کرامدر :

عبدالحق حامد ، سلیمان نظیف ،
فائق علی ، رضا توفیق ، جلال نوری ،
علی کلمی ، ساطع ، محمود صادق ،
قیلچ زاده ، جناب شهاب الدین ،
پارووس ... الخ

بوتون بومشاهیر شمده یه . قدر اجتهاده
یازی یازانلردن اولدینی کی بمدماده اجتهاد
بو یله الکی بویوک و الکی مشهور محررلرینک
یازیلری احتوا ایدم چکدر .

مصاحبه اجتهاد . . . . . محمود صادق

دل مستی مولانا . . . . . عبدالله جودت

مسلمانلر، تورکلر . . . . . جلال نوری

اقتصادیات . . . . . پارووس

حکومتلر ، نصل افلاس ایدر . . . . . علی کلمی

مدنی عرفلر [آلمانلر ، ژاپونلر] . . . . . اورخان رضا

صحیفه تنقید [الحان وطن] . . . . . حیدر کمال

شعر . . . . . انیس بهیج

هفته نامه . . . . . سرور بدیع

وهرتدر [حکایه] . . . . . کته

اجتهاد ، طشرده ن وقوع بولاجق سیارشلری قبول اتمکدهدر . طشرده ن مجموعه یی هر هفته آلیق ایستمن کتبخانه لر ، دوغری دن دوغری یه اجتهاد کتبخانه سنه مراجعت ایتلدرلر .

مرحوم احمد جودت باشانک آثار کلیه سی قصص انبیا و تواریخ خلفا

اعظم فضالدرن مرحوم احمد جودت باشانک تألیف ایدوده شمده یه قدر نشر ایدله یین آثارمهده . سنک کتبخانه من و اسطه سیله موقع انتشاره وضع ایدله چکی قارئین محترمه یه تشریح ایدودوز .
فاضل مشارالیه ک عالم اسلامیه مؤلفات مهمه سی طولا سیله اقبالیش اولدینی خدمات عالیه ک برستنکاری اولان بتون امت اسلامیه ک مرحومک نام و شریف عالیسی برقات ده اعلایین آتاریجی بردقت مخصوصه مطالعه ایدله چکاری بی اشتباهدر . شدیلک قصص انبیا ک بدیجی جلدندن ۱۲ نجی جلدینه قدر اولان و بتون تواریخ خلفا ایله حکومت اسلامیه تاریجی و قسما تواریخ عثمانی ایحتوا ایدن قسم مهمی طبع ایدلش ویدر یی آاز بر زمانده نشری مقرر بولتشددر . تاغام قلش اولان بویله قیبتدار بر اثرک کمال سرعتله اتمامه غیرت اولتمدهدر .
قصص انبیا ک بردن بدی یه قدر اولان ایله ک آلی جلدی غایت پاکلش و ناقص برصورتده اوتده بریده طبع ایدلش اولدینی چنتاه بومهم مجذوری ازاله ایتک ایچون کتبخانه من بوجلدلری ده مرحومک خط دستیه محرر مسوده لردن آرجه طبع اتمکده اولدیندن قریباً اثرک تمامی طبع ونشر ایدلش اوله چقدر .
مرحومک آثار متروکه سائرمده یی دردی نشر ایدله چکدر .
کتبخانه منک بو آتاری غایت نفیس بر صورتده طبع ایتکده بولدینی ده آروجه شایان تشریحدر .
اخطار — قصص انبیا ک بدیجی و سکزنجی جلدلری انتشار ایتدی . فیاتی (۹) غروشدر وهر ایله نهایتده برجلدی نشر اوله چقدر .
(مرجعی باب عالی جاده سنده قناعت کتبخانه سی صاحبی الیاس)

افهام کتبخانه سنک آثار کلیه سی

- ۱ : آلمانیا و اسلام بحرری : داویس تس بچ
- ۲ : عثمانلیلک انیس : فزان بعموت سابق جای بک
- ۳ : خط سلطنت : دو قنور پاول رورباخ
- ۴ : خسته نك باشی اوچنده (قرق کون عماریه) بحرری : استغان لوزان
- ۵ : مختصر نورک ایلی : بحرری : پتیر لوف
- ۶ : بالاده تعداد ایدلان کتابلر باب عالی جاده سنده اقبال و عثمانلی کتبخانه لرنده صائبلمدهدر .
- ۶ نجی کتابی تشکیل ایدن « خردین صکره شرقده آلمانیا » یقینده انتشار ایدم چکدر .

رسملی مکتب عالی مطلق اوقویکنز

مکتب معلملری درس لرندنه موفق اولان ایچون ، کتبخانه معاملات آتی و نتور ایتک ایچون ، چوجو- قلدرد کانتنک و مسعود اولنی ایچون مکمل برر غزنیه محتاجدرلر . ایینه رسلی مکتب عالی یکی نسخه سنده بوتون بواجتیاچلری تأمین ایدیور : رسلی مکتب عالیک بونسخه سی دوت قسم اولاق چیقده : برقیسی مکتب معلملرینه یول کوستریور و دیگر قسسی مکتبلرله معاملات وریور . دیگر بر قسسی ده مامالاری ، رسلی یله چوجوقلرک تربیه اخلاقیه سنه چایشیور . برده « یاووز سلطان سلیمک تخته جلوسی » اسنده کی مشهور مکتب اوپونی علاوه اولاق وریور . معل اقدیلر ، طلبه لر ، چوجوقلر هر کس رسلی مکتب عالیک یکی نسخه سی برکزه کورملدر .

فلسفه حیات

بودخی تولستویک کلیات فلسفه سنک ایکنجی عددنی تشکیل ایدن بک قیمتدار براتریدر . غایت نفیس برصورتده مطبوع اولدینی حالده فیاتی سکز غروشدر . بو کتابلر کتبخانه کتبخانه سنده صائبلمدهدر .

مفتاح مکالمه عربیه

محررین عثمانیه دن ذکی مغامر بک اقدیلک اثری اولوب ۲۳۰ صحیفه دن متشکل و چیبده طابینه بیله چک قطعه ده مطبوع برکتب اولوب عربیه دن ترکیبه و ترکیبه دن عربیه مکالماتی حایدر ۶ موم مکتب طلبه سنه و ارباب مراقه توصیه اولور . فیاتی بککنز ۵ و مجلدی بدی غروشدر .

دارالفنون و ملکیه مداملرینه

دارالفنون حقوق شعبه سی مدیر سابق معل عادل بک « مقابله یی حقوق اداره » و « اقتصاد » درسلی نام مهم اثرلری کتبخانه سنده توزیع ایدلمکدهدر .
مکتب زده شمده یه قدر یازلان بوقم آثار میانده مقابله سنه ووردیکی اهمیت و طرز تصنیف اعتبارله ک کزیده بزموقع احراز ایدن بویکی اثر ، کتبخانه من مهم بر ساحة تنبع عرض ایدیور . مطالعه سی توصیه ایدرز . بهرینک فیاتی ۱۵ غروشدر . مجلدینه ۳ غروش ضم اولور .

تاریخ

باسمه محمد : علی کمال

محل نمبر و آراء

باب عالی جاہد مندرہ پیام مطبوعہ سید

مصدر : نجیب شفیق

بو عدوہ آری صاید مناد ، پیام ک مشرقیہ ہند بو کوئی
نسخہ اہم برابر مہمانا و بریلیم

۲۷ کانون ثانی ۱۳۲۹

عدد : ۱۳ - برنجی سنہ

ہفتہ ہدہ ایک کرہ نشر اولونور علاوہ در

تاریخین بر حقیقہ

مراد بک و تاریخ عثمانی

زردہ تاریخ ہنوز بیلئے مندرک ، بحق تقدیر
اولونادق برقدیر ، مورخ ایسہ ہان ہان
یوقدر ، چونکہ تاریخ یازمق ایچون اقتضا
ایدن من ایلی عرفانہ ، محض او من بیلرلہ اکنتاب
ایدیہ بیلن منات افکار و حسیانہ ، حتی شجاعت
اخلاقہ بہ مالک دکاز .

تاریخ ناصل یازیلر ؟ اول امردہ بر معرفت
معرفت تبعہ وقوف ایلہ یازیلر ، مورخ بر
بر موضوعی قلمہ المق ایچون ابتدای امردہ
نہ درلو وسیقلہ ، ہانکی ماخذلرہ مراجعت
ایدہ جسکی بیلملدر ، بیلدکن صور کردہ
او امراجتہ مقدر اولملدر ، او دنک دنک ،
صنف صنف آثار و وثائق تدقیق و تمیق
ایلہ بیسلی ، بو تدقیق و تمیق قدردہ بر نتیجہ
حقیقہ بیللی ، اوکا کردہ موضوعی تمہید
رندولر ایدہ بیلملدر .

بو معرفت تبعہ بر علمدہ او زون او زادی بہ
بر تحصیل ایلہ ایلیار ، مالک غریبہ
فرانسزلرک (Ecole des Chartes) لری کی
مکتب عالیہ تدریس و تدرس اولونور .
ہر درلو وثائق تاریخیک ترک طرز تحریرسی ،
تصنیفی ، او وثیقہ لردن استنباط فواندی
او کردہ تیر .

مع مافہ تاریخ یازمق ایچون بو معرفت
اساسیہ کفایت ایتر ، ایکنجی درجہ
بر عرفان عمومی ، بر فکر مہذب ، بر ادراک
تراشیدہ ایتر .. تاکہ انسان خرافاتی حقائقدن
تمیز ایدہ بیلسون ، نور ای ظلمتی بر برینہ
قاریشدر بر درجہ بصیرتہ بیسط^۱ اولماسون ،
تاکہ عمومیتلہ جہان نہ ایدی ؟ شمعی ندر ؛
دونلر ناصل تشکل ایندیلر ؟ نہ صورتلہ
یاشادیلر ، نہ وجہ ایلہ انقراض بولیلر ؟
بو حقائقہ کاملاً مطلع اولسون ، حتی ماضی بی
بیلمکہ قلماسون ، حالہ آکام بولوسون .

لکن جدآ مورخ اولوق ایچون اوچنجی
مرتبہ ہدہ بر مزیتہ مالک اولوق کردر ، اوہ
کلات فکریہ ایلہ ہر درلو احتراصاتہ غلبہ
چاقدرہ اوک کوچک بر حقیقی اولسون ، حسیانہ
فدا ایتر مکررہ وقایع تاریخیہ بی او بولہ تحریرشدن ،
محاکملری اولیہ تقلیدن نترہ ایلمکدر .

نہایت مورخلک استلزام ایلہ کی بر مزیتہ
جدی بر اسلوب صحیحی اولوق ، بعضاً بر
فکری کافہ دقتیہ شرح ایلہ بیلمک ، بعضاً

بر موضوعی عنعنہ سیلہ عرض ایلہ بہ بیلمکدر .
شمعی ہر مورخہ بتسون بو مزیتلرک
فوقدہ بر مزیت لازمدرک اوہ ہر نہ وادیدہ
اولورسہ اولسون حریت فکریہ ، شجاعت
اخلاقہ در .

بو ایضاحدن آکلاسیلہ ماضی کہ زردہ
شمعی بہ قدر ہر درلو شرائطیہ تاریخ یازیلہ -
مازدی ، چونکہ مورخ پیشہ مزی ، فی الحقیقہ
یازمادی ویتشمہ دی ، حتی شمیدین صور کردہ
بیلمہ مشکوکر .

اولا ، معرفت تبعی ناصل استحصال
ایدہ بیلر ، زردہ ، ہانکی مدرسہ مژدہ او کردہ
بیلدرک ؟ او معرفت اولماچہ آتار و وثائق
تاریخیہ مزی نہ صورتلہ تصنیف ایلر ، ہانکی وقوف
ایلہ پیش مراجعتنہ آیلہ بیلدرک ؟

ثانیاً ، تہذیب فکری ، تراشیدہ برادرک ،
سرای حقیقت صانماق بزہ نہ زمان میسر اولدی ؟
عمیا شمدی بہ اولدی ؟ بالفرض عصر لرچہ ،
ہایدی اوروپا بر طرفہ طورسون ، بلکڑ شو
توقہ روسیہ دولتی دورہ اوکا ایتر ؟
بیلدکی ؟ بوکون بہ بیلورمی ز ؟ بیلمہ بیلدک
اولیہ بر ہیولا ایلہ او خاتمانسوز محاربہ لہ
طوتوشور میدق ؟ حتی دشمنز داما حددن
افزون اولدینی ایچون علی الاطلاق ہر حربدن
ممکن مرتبہ توق ایتر میدک ؟

ثالثاً ، ہانکی قوم جہاندہ بزم قدر حسابانہ
مغلوبدر ؟ عالی او تہدن بر فکری تزلہ دکل ،
قابزلہ محاکمہ ایترمی ز ؟ پادشاہلر تیزی
کلشی کوزل کولکرہ جیقاریز ، طوغری
ایلہ اگری بی ، این ایلہ فانی احتراصاتہ
قربان ایدر ، یالندن ، مغالطہ دن یاقہ مزی
هیچ بر زمان قورنارماز .

رابعاً ، اولیہ وثائق و حقائق افکاری
تعریف و تشریح ایدہ بیلر برلسانہ ، بر بیانہ
مالکمی ز ؟ او بیلمہ مشکوکر .

ہر حالہ حریت فکریہ ، شجاعت اخلاقہ
نہ در ؛ بلکہ بر زمان صور کردہ آکلرزہ فقط
پش آتی سنلک بر مشروطیت ایلہ او مرتبہ
لر البتہ ایرہ مہ دک و ایرہ مہ یز .

ایشتہ تاریخ و مورخلک ایچون دوشوند
کلریمز ! . چوغزک بر متاد کوجزہ کتسہ
بو حقیقتلری بویلمہ صراحتہ بسط ایلمک بزر
وظیفہ قلمیہ ، بر ذمت وجدانیہ بیلر ز .

تاریخہ و مورخلکہ دائرہ زردہ بر یوقاق
ایچندہ یکانہ بر وارلق ، طبیی بر نسبت اعتباریہ
مراد بک خواجہ مژدر .

مراد بک ایلمک ترک مورخیدرکہ ہیچ
دکلسہ بر درجہ بہ قدر یوقاریدن بری عرض

ایتدیکمز شرائطہ توقیفاً تاریخ عثمانی تدوین
ایلمش اولسون . (تاریخ ابوالفاروق)
بو نقطہ نظر دن زردہ ہنوز یازماتش بر خارقہ در ،
بر خارقہ کہ بتون عثمانیلر چہ عبرتہ مطالعہ
اولونمفہ دکر ، اولونورسہ فکر آتہذیب و ترقیمزہ
جدآ خدمت ایلر .

بو تألیف محتملک ایلمک جلدلری نشر
ایدی بیک وقت بز دیار غربتہ ایدک . ارکان
تحریر سندن اولدینمز فرانسیزچہ بر مجموعہ
موقوفہ نک بر نسخہ سندن بو ملاحظہ لر تیزی کال
سر بیستی ایلمہ سرد ایلمک ، ایلمک فرصتہ
او مقالہ بی ترجمہ ایدرک بر علاوہ مزہ نقل
ایدہ جکر ، فقط بو بندیزدہ بنہ محتملاً بو موضوعہ
دائر دوشوندک تیزی سولہ مک ایسترز .

مراد بک معرفت تبعہ واقصد ، تاریخ
عثمانیہ دائرہ بر جوق مأخذلر ، وثیقہ لر کشف
ایلمش ، باخصوص اولردن ممکن مرتبہ
استفادہ ایدہ بیلشدر ، اعتقاد مزچہ بو معرفتی
دہا زیادہ حسن استعمال ایلمیدی ، بیچونہ
ہندی ، او جہتی آسائیدہ کورہ جکر
و کورسہ جکر .

فقط بنہ مراد بک فکر مہذب ، ادراک
تراشیدہ سی تاریخندہ بک بالراق بر طرزہ
کوستر مشدر . او قدرکہ بی پروا سولر ز .
هیچ بر مورخز ، ہیچ بر زمان بو مرتبہ
کلی احترازا ایتمہ مشدر .

خلاصہ ، مراد بک بو کالات فکریہ
سایسندہ حسابانہ داما غالب اولدینی ایچون
تاریخندہ علی الاطلاق مورخلر تزلہ دوشدکری
مفاعلہ لر دوشمہ مش ، مورخلکی کلشی کوزل
مداحلقہ ، قصیدہ کولقلہ بر طوتامش ،
حتی او بیلدیکمز وقعہ نویسلیک بیلہ فوق العادہ
فوقدہ بر صنعت عد ایلمہ مشدر .

اوت ، مراد بک اسلوبی دہا واضح ،
دہا صحیح ، دہا متین کورمک ایستردک ،
فقط بو نقصانلر بہ برابر او افادہ نک بر فضائی ،
طبیعیکنی ، حتی ترکیب مزہ نادراً کوریلر ،
بعضاً بک آرتیزہ میسر اولور بر طبیعیکنی
انکار ایدہ مہ یز ، او خاصہ ایسہ بو استادک
یازدقلر نہ باشقہ برووق ویریور ، ہر حالہ
اور قصورلری اور تیور .

فقط اعتقاد مزچہ تاریخ ابوالفاروقک اک
بیولم مزی شرفدہ کورمہ دیکمز ، بیلمہ دیکمز
بر حریت فکریہ ، بر شجاعت اخلاقہ ایلمہ
یازماتش اولمسیدر ، ذاتاً مورخ بووادیدہ بکتا
دکلدر ؛ اوفضائیہ سیاسیاتہ وارنجیہ قدر
بتون حیانتدہ داما کورسہ مہدی ؟ او یوزدن

ہر نکتہ ، ہر فلاکتہ قاتلانہ سادی ؟ یندہ
قاتلانہ مایوسی ؟

بز او اعتقادہ بز کہ مکتب مالکہ ہدہ کی
تدریسات غراسیلہ باشلاہوق بو تاریخ ابوالفادہ
روقہ قدر کلن عمر کال وفضیلیہ مراد بک
ہر حالہ ، ہر آجی بہ رعنا بوملہ بر درس ابدی
ویردی . بیوک بر خواجہ ، بیوک بر مورخ ،
بیوک بر انسان ناصل اولور ؟ کورسہ یز .

بو کون ہنوز بر جوق احتراسانک
زبونی ز ، بو حقیقی کورمہ یز ، فقط یازرن
کوررز .

زمانہ بہ کویا خلوص چاقدرق بر متاد کلاہ
بیلمہ دکل ، فقط کلاہ قبریتلری قایمق ایچون
تاریخی دہ ، مورخلکی دہ مستخرولفہ چورین
اویہرزہ وکیل طالق او قلردن بری کچن کون ،
اولو کیمسہ نک او قومادینی ، او قومق ایستہ مہدی کی
بر مجموعہ عیبیہ اولسون ، زردہ مورخ دیبہ
خاطر خدعہ کارینہ ، حساب منتہ جویا ہستہ
کلن بر جوق عباد اللہی ذکر ایلمہ ہورده ،
مراد بک ، نعدہ تاریخ ابوالفاروق بو دورہ حریتدہ
بیلمہ قالہ المقتد قورقور ، ادای نسبت ایلمہ دیکی
کور بیلرہ دائر او قوجہ استادک یازدقلر دن
اولسون صیقلما یور . برسان حریت فکریہ دن ،
شجاعت اخلاقہ دن بو درجہ محروم ، بویلمہ
بیویلمہ اولورسہ نیازی یازہ بیلر ؟

او قدرمی ؟ کویا معظم بر تاریخ عثمانی
یازمق ایچون تاریخ عثمانی انجمنی دیبہ بر
مصطلبہ غربی طویلا نیور ، بر مصطلبہ کہ سنہ
لردن بری نہ اولیہ بر تاریخ یازدینی وارہ نعدہ
یازہ جنی وارہ ہانکی اعضاء ہانکی عرفان ایلمہ ؟
ناصل بو تازہ مہارلہ اسکیلر آلمہ ؟

غزہ تہرہ بیلمہ نشرینہ تنزل ایڈلر ایسزہ
صایسزہ طامدن دوشرکی یازیلری ، ترجمہ لری
کلشی کوزل طویلا نیور ، بر مجموعہ جیقارمق
بر خدمتیدر ؛ باخصوص او انجمنک حکمت
تأسیسندہ مقصد عالی بی تأمین ایلمی ؟
مراد بک کی ملکیت مزہ بکانہ بر قطب تاریخنک
او محیطدہ تجلیسی لاید دکلدر ؟

ایشتہ ابوالفاروق مطبوعا تزدن ، معارفزدن
کور دیکمی بو حقیقتلرہ متاثر بیلمہ اولما یور ،
تاریخہ ، او تألیف غراسنہ دوام ایلمہ یور ،
قوس قوجہ بر انجمنک یا امامادینی بالذات یا بیور ،
بو خلاقن ، او حقیقتسز لکدن اولیہ فاضلانہ ،
نجیبانہ انتقام آلیور .

یوقاریدہ عرض ایتدیکمز وجہ ایلمہ مراد
بک تاریخندن بر ایکی نقطہ بی تنقید ایلمہ دکدی .
استاد محترم کچن کون بزہ کورنور دیکمی بر مکتوبدہ

اوتقیدله جواب ویریسور، دیگر بعض مطالعه‌ی ده جامع اولدینی ایچون بومکتوبی عیناً نقل ایدیوروز.

مراد بکک بر مکتوبی

عزیزم بک افندی، تاریخ ابوالفاروقی که بیدینی جلدی بکری کونه قدر نسر اوله جتی، کوربلی حمد پاشایه عاقد اولان برنجی قسمتی قدیم ایدیورم. غزته کزده ایسه دیککز صورتده بخت ایچکه مآذونککز. ترجیحاً ذات ادبیانه لرینه بونک تقدیمه سبب بری اورویاده فرانسزجه برساله ده اوزون اوزادی به دیگرده کچیلرده بیورلنک مناسبتیه (پیام) ده اولق اوزره ایکی دفعه بخت ایچکه کزدر.

بجکزده لرومندن چوق فضل مدح ایتدی بک کزدرن دولای پک مندارم. اجتهاد محیطنه منحصر تنقید نهدر علیهمده اولورسه اولسون اکاده عین صورتده متشکر اوله ججه شبهه بیورمیکز. یالکز لرومندن بلکه فضل اولان مدحله آرمسندنه میقیشده بریلان ایکی تعریض کبی سزک ایچون نقصان تشکیل ایدن مطالعه بو یابده مستنادر.

فی الحقیقه فرانسزجه رساله ده اک صوره «فلان دخی علی العموم عثمانی مورخ لریک خطا لری تکرار ایدیور.» بیورمیش ایدی کز. حال بوکه تاریخک مقدمه سی دفلی اوقومش اولسه بک بکا هیچ حاجت کورمزد کز. چونکه تاریخ یازمیوب خرج عالم اولان نقلیاتی عیناً قبول ایچک و آنلری دوزخی عد ایله حکمت چیقارمنه چالسه جتی سوبله مین ایدم.

کچیلرده ک بیورلنک بیچنده دخی عینی نوعدن برسر زنتین مندرجدر، یعنی بیورلنک مدح بولنده تقدم ایتدی کبی ناپولوننه ترجیح ایلدی کبی بیان ایله اثبات ایتدی کبی سوبله ک ایستمنش ایل کز.

عیباً بوکا حاجت واری ایدی؟ ظن عاجزانه چه عادی قره جله حسابدر: بیورلنک مظهر آقطع ایتدی کبی مسافه ناپولونلک کتک بئش ملندن فضله در. یقیدینی حکومتلر کذا. دائرة تسخیر آلدینی قطعات ایسه ده فضله در. اگر بولنر مداد کتکسه مدار قیاس کوچ بولور ظن ایدرم.

باقی صحت وموقیت عزیزم بکم اقدم.

۲۳ کانون نانی

میزان محوری

مراد

مع الاسف وثیقه خصوصده تردیدی بی مراد بک افندی ک سرد ایله دکلری ملاحظه ازاله ایدمه دی، بز تاریخی ومورخ لکی دها متین برنیانه مستند کورمک ایسترز. هر مدعای تاریخی بروثیقه ایله مؤید اولمیلدر. موتوق اولمایان روایتلری یا وثائقه استناداً یا محاکمه طرزنده چورومتک مورخک حقیدر، وظیفه سیدر، حتی مراد بک محاکمات تاریخده دایماً خارق العاده بر قدرت کورتر بر، بز بر حقیقه ازلدن مطلق، فقط بووقعه ی موتوق بیلیمده کبی، وثیقه لره تأیید ایچدی کبی نه صورتله اولورسه اولسون قاله آلامق دهینه مورخک بورجیدر. بیورلنک ایله ناپولون مقایسه کنجه، یه مراد بک افندی به حق ویرمه یز، چونکه مسافه دن مسافه به، فتوحات دن فتوحات فرق یوقیدر؛ اوسترایلری، روسایری وسایری ازه دک فتح ایدرک تاروسه نک کوبکنه کورمکه ترکستان دن آناطولی به تکک بر میدر؛ تیمور باشقهر، ناپولون یه باشقهر، بویکی دها بر برینه قیاس اولونه ما، اولونورسه حق تقوق هر حالده او برینه ویریه مزر، ویرلک خیاله بیله کلز.

ماضی به حرمت ایدرکن، آئی نیده اونوقته ملی.

دنیاک الکوزل ومعتدل بر موقته بولنان

شهرمنز یالکز شانی بر ماضی ایله دکل آئی ایلده عین نسبتده علاقه دار برملکتک مرکز فعالیت در.

حق حیاتی بتون موجودیتیه مدافعه به عهد ایتمش بر ملتک، ذیشرف پانجی، بکرمجی عصرک ششمه عمرانی آرمسند آرق خراب، جسم برکوی حالده البته صافانه مزر.

طبیعتک امثال سز اطلرندن، لطیف ساحلرندن ترکب ایدن بولده صنعتکده بنالریله، ضایلریله اعمار اوله جتی، سوسله جکدر. بورا حیاتج معیشت، بو بر قانون حیا در.

زنده ملنلر یاشماق حق، ماضیک اعتباراتی آتیک احتیاجاتیه مزج وتعدیل ایدیه بیلیمکده کی قدرت لریله اثبات ایدرلر. بزده هر ایتمزده بتون بو قایلری کورسترمک عزم آیمه یز.

استانبولک اعمارینه جدأ تشبث ایدیلن شو صرمده کوزلرمزی درت آچوب حقیقه قییت تاریخیه ی حاز آمار فیضه مزی نه درجه مدافعه ایدرسه ک انصافده اودرجه آلدن بر اقامنه مجبورز. بوقسه هر اوکزه تصادف ایدن طاش بیغینه عل آمار عتیقه نامه صاحب جفا جتی اولورسه ق هج بر وقته طوغرو برشی پامش اوله یز.

بن وقته سرا ی ایچیک ایلورده احیاسه مجبور اوله جتمزه علمی موزره تخصص ایلیمه هله کلخانه نیساتات باغیمسک ماهیت علیسی دیکشدر یلره ک احیاسه شدله طرفدار اولدیمه یی صاحب وطن غزته لریله نشر ایتدی بک مقاله لریله اثبات ایتمشیم. یه بوقعاتی دیکشدر بیه مکه برابر بوکون خلقمزلک احتیاج نفس وتزهی تأمین مقصدیه میدانه کتیرلش کوزل بر بارق اصلاحه اولور اولز سهانه لره مالمت ایتمکده هج بر معنا کورم.

درونده آراه لره، اوتوموبیلرله طولایشلان عمومی آراه لره، ایلیمه جتی هر کس دن اول تسلیم ایلیم. هدمه تشبث ایدلیکی حالده انواع کفت کوبه سبب ویرن ونهایت ایکی قوا ایله دها دیکشمه قرار ویریلن سور پارچه سی ظن اولندی کی قدیم برشی دکدر. (پاهر ونه خلیل) طرفندن وقوعیولان معهود قیام انسانسه یقیلوب بعده سلطان محمود زمانته تعمیر ایدیلن علی العاده بر دیوار دن عبارتدر.

زمان انشاسی اونودلش هر طاش بیغینی آمار عتیقه دن عدا بدر، حالیه محافظلمسی غیرته دوشرسه ک ماضی به حرمت، آمار اسلافی صیانت خصوص لرنده ده پک کولنج در کله دوشش اولورز.

آمار عتیقه غیرتشکیلی ایدلرمز برآزده

خارجه عطف نظر ایستولر. یوراده هر خرابیه اسلاف نامه صاحب چیقارکن، قونیه، سیواس، بروسه کی نیجه بلاد قدیمه مزده، هر ذره سی بیک قلعه بدنی دکن سلجوقیه دورنیک نیجه انافس آتاری، ایلک عثمانیلرک برکزیده آبدانی یوزاوسته طور یور، نیجه قیتمدار مابعدومدارس چوکش قبلریله تأثیرات جویبه مقاومتن عاجز بر حاده بولنیور.

بروسه یی شادنیغ زمانلرده هر زیارتمده یکدن بش اون پارچه سی کسبلمش، چاشمش، صافلش اولدینی کورمکه دلخون اولدنیغ چایی سلطان محمدخان خضر تریلرک تبه شریفه لری خارجا قایلان ییشیل جینی طوغله لردن امینکه بوکون هان بر دانه بیه قلامشدر. ایسته غیرنی کورده بیک انافس آمار.

مراد نانی تره سنده بولوب بر دها ایثی یازدر لوق امکاتی دوشونمک بیه خیال اولان اجزاء شریفه نک وقته ضایع اولمش اولان بر قاچ جزوی رینه قویه بیلیمک ایچون اسکی مجدلریله برابر چوقدن اولمش بولنان اونفیس، ملی صنعت یچیلد وتذجری ده احیا ایتک لازم کلیر.

ایسته بتون بونفلس ونوادر صنعت کوز اوکده کتیر بیلیمه یالکز شهر مرکز ترین واعماریه مانع اولورجه سنه آمار عتیقه غیرتشکیلی کورسترمکده کی صعبیت سور، صوبیتر.

اگر آمار اسلافه جیدی حرمتمز وار ایسه حقیقه حاز قییت اولان لری محافله ایدم، تخریب ایدیلرندن ممکن اولان لریک احیاسی چاره لری آرایم.

ایسته بولورده بر فرصت ایچزه کیمک اوزره در. بیک جامع شریفک دکز چیتمده الیوم موجود مزخرفات معماریه قالدیرلوب امین اوکی میدانی توسیع ایلیمک قرار ویرلش، نه بجهل برقرار بر قاچ عصردر تخنه برده ل، مناسبتر بنالر آرقمسنده بو عثمانی وثیقه دها صنعتی ییاشی کوزلره بتون مهابتیه، کوزلکله تکرار کور.

بله جک، کیردن ایغنگ تویزه چیقان اجنبی کوزلرنده محتم قبلری، ظریف مناره لری، هر کوشه سنده تبحر ایتمش دهای صنعت صاقلایان بیک درلو اقسام بدیعسه عثمانیلینی بر وثیقه مخلده کی جسم ایتدی بجه جک، امین اوللی که بوکی آمار بز وقته صنعه ده یوکسلی بکرمزی، کتبخانه لر طولوسی مجلدات تاریخیه دن دها کوزل دها جانی اثبات ایدر.

بوکوزل معبد وقته دکز کناریته قومسالی بر موقه انشا ایدلر کندن معماری راده صنعتکار یسنک مدیدر آتیک دومانی افق لری آتمده ده بلند بر ناصیه احتشام طاشیه. بیلیمه سی تأمین ایچون - آنته بوکون مسحاته حاله کلش قوجه برجام اوهوایی کورمش، یعنی بنامک تمایلی ایکی یوز بیک عدد کیر جام قازقارینک اوزرینه آتمشدر. مرور زمانه دکز جهنتک

باصق احتمالی ده بنای ده اوکدن آرقیه مائل انشا ایچکه ازاله آتمشدر. کندیته انعطاف ایدن کوزلره معماری سنده کی قدرت غلبه، چه سنده کی عظمت تأثیر حقیقه انکار ایدلر بر قناعت صاچان بو آندک برآزده ایچنه کیردم: خارجنده محسوس، عصر لریک تأثیرات تخریبکار یسیله بوغوشمقدن قرار مش، روح منات، داخلنده کی ترینانده کورده کیمز ایچنه کلک لره نه کوزل امتزاج آتمشدر.

اوشوکت واحتشام دورلریک روحی تثبیتده کوسزینلر دهایی اکلامق ایچون خنکارمخفانه بر کره نظر ایچک کافیدر. در دیوانده کی متقوشات، عثمانی اریکه حشمتک الک جانی وثائق اولدینی طویمیه جتی حس بولمه مزر. بوخزیننه قنایی زیارت ایدلر قوتله صنعتک، قنجه قلمک برلکده پرور شیاب اوله جتی بر دها اکلامش اولورلر.

زمان زمان تجلی ایدن فیض تالی، کورر. بیلیرک خیرینی بوغورکن، بز طرفندن بر معمار قاسم حاضرلار، نامدار سردار لری (سنغوتارلرده) بوغوشان ذیشرف حکمدار لره، قیامته قدر حرمتله سیرینه طویلیمیه جتی اویله محفلار انشا ایتدر.

قییت فیضه سی بویه سوز آرمسند حقیله ایضاح ایچک ممکن اولمایان بیک جامع شریف، وقته ساحلی تعقیب ایدن قلمه ایچنده ایدی. حتی آره سی جامع شریفی قلعه قبلرینک سندن سکرمه کلن کیرده ک اسلام طاشمک ادای صلاتین محروم قالمه لری تأمین ایچون انشا ایدلشدی. ایسته بوقله نک خارجنده مناظر، دلربا ایکی چشمه وار ایدی. بونلرک شکل قدیمده احیاسی ایستیم. البته بو چشمه لر، معهود دیوار دن زیاده عثمانی قدرت صنعتکار یسی تمیل ایدر.

باصق احتمالی ده بنای ده اوکدن آرقیه مائل انشا ایچکه ازاله آتمشدر.

کندیته انعطاف ایدن کوزلره معماری سنده کی قدرت غلبه، چه سنده کی عظمت تأثیر حقیقه انکار ایدلر بر قناعت صاچان بو آندک برآزده ایچنه کیردم: خارجنده محسوس، عصر لریک تأثیرات تخریبکار یسیله بوغوشمقدن قرار مش، روح منات، داخلنده کی ترینانده کورده کیمز ایچنه کلک لره نه کوزل امتزاج آتمشدر.

اوشوکت واحتشام دورلریک روحی تثبیتده کوسزینلر دهایی اکلامق ایچون خنکارمخفانه بر کره نظر ایچک کافیدر. در دیوانده کی متقوشات، عثمانی اریکه حشمتک الک جانی وثائق اولدینی طویمیه جتی حس بولمه مزر. بوخزیننه قنایی زیارت ایدلر قوتله صنعتک، قنجه قلمک برلکده پرور شیاب اوله جتی بر دها اکلامش اولورلر.

زمان زمان تجلی ایدن فیض تالی، کورر. بیلیرک خیرینی بوغورکن، بز طرفندن بر معمار قاسم حاضرلار، نامدار سردار لری (سنغوتارلرده) بوغوشان ذیشرف حکمدار لره، قیامته قدر حرمتله سیرینه طویلیمیه جتی اویله محفلار انشا ایتدر.

قییت فیضه سی بویه سوز آرمسند حقیله ایضاح ایچک ممکن اولمایان بیک جامع شریف، وقته ساحلی تعقیب ایدن قلمه ایچنده ایدی. حتی آره سی جامع شریفی قلعه قبلرینک سندن سکرمه کلن کیرده ک اسلام طاشمک ادای صلاتین محروم قالمه لری تأمین ایچون انشا ایدلشدی. ایسته بوقله نک خارجنده مناظر، دلربا ایکی چشمه وار ایدی. بونلرک شکل قدیمده احیاسی ایستیم. البته بو چشمه لر، معهود دیوار دن زیاده عثمانی قدرت صنعتکار یسی تمیل ایدر.

قییت فیضه سی بویه سوز آرمسند حقیله ایضاح ایچک ممکن اولمایان بیک جامع شریف، وقته ساحلی تعقیب ایدن قلمه ایچنده ایدی. حتی آره سی جامع شریفی قلعه قبلرینک سندن سکرمه کلن کیرده ک اسلام طاشمک ادای صلاتین محروم قالمه لری تأمین ایچون انشا ایدلشدی. ایسته بوقله نک خارجنده مناظر، دلربا ایکی چشمه وار ایدی. بونلرک شکل قدیمده احیاسی ایستیم. البته بو چشمه لر، معهود دیوار دن زیاده عثمانی قدرت صنعتکار یسی تمیل ایدر.

قییت فیضه سی بویه سوز آرمسند حقیله ایضاح ایچک ممکن اولمایان بیک جامع شریف، وقته ساحلی تعقیب ایدن قلمه ایچنده ایدی. حتی آره سی جامع شریفی قلعه قبلرینک سندن سکرمه کلن کیرده ک اسلام طاشمک ادای صلاتین محروم قالمه لری تأمین ایچون انشا ایدلشدی. ایسته بوقله نک خارجنده مناظر، دلربا ایکی چشمه وار ایدی. بونلرک شکل قدیمده احیاسی ایستیم. البته بو چشمه لر، معهود دیوار دن زیاده عثمانی قدرت صنعتکار یسی تمیل ایدر.

قییت فیضه سی بویه سوز آرمسند حقیله ایضاح ایچک ممکن اولمایان بیک جامع شریف، وقته ساحلی تعقیب ایدن قلمه ایچنده ایدی. حتی آره سی جامع شریفی قلعه قبلرینک سندن سکرمه کلن کیرده ک اسلام طاشمک ادای صلاتین محروم قالمه لری تأمین ایچون انشا ایدلشدی. ایسته بوقله نک خارجنده مناظر، دلربا ایکی چشمه وار ایدی. بونلرک شکل قدیمده احیاسی ایستیم. البته بو چشمه لر، معهود دیوار دن زیاده عثمانی قدرت صنعتکار یسی تمیل ایدر.

عبد الفیاض توفیق

سائر صنعت:

مشهور بر تبسمک ماهیتی ...

شبهه یوق که قارلرمز بو مشهور تبسمک بز مطبوعاتمزدده آز جوق قیل وقالی موجب اولان ژوقونده عاقد اولدینی کشف ایتمشدر. بو تبسم عادتاً کندیته مخصوص بر ادبیات وجوده کتیرمشدی.

صوک ماجرادن صوره، طبیی یکیدن بر جوق مرکب صرف اولوندی. فیغارو غزته سی بومناسبتله مشهور فرانسز محزر لرلریک بو پک مشهور لوحه حقیقه کی تحسسانلری یکیدن نشر ایتدی.

نه او قیل غوتیه ایله آرسنه هوسه سی، کندیلری بر انجذاب مستانه ایله کاملاً مدح وستایشه حصر ایتدی کله حاله حکم تن بر منقد اولق حیثیتیه آرده کی جاذبه نکه ندن

علی کال

خدمت‌های عموم جهان شاملید. دیگری ایسه
یا لکنر منسوب اولدقلری قسومک سیاست
انکشافه، ملگنا توسعه، عرفانه، اقتصاداً تعالی
وتکامله بذل مقدرت ایدنلردر .

عکسی تقدیرده، بتون مشاهیر « دیانا »
معبدنی یاقان جاینگ زمردهسه داخل اولورلر.
بوحسابه کورده، غریبه قالیقولار، نرونلر،
انکیزیسون مؤسلسری ... شرقیه جیکیزلر،
آیلارلر، هلا کولر بک بلند بر موقع صاحی
اوله جقدردر .

تیورلنک، ناپولئون کی مد برانه بر مسلک
تعقب ایدن بر نمودج فطرت ایله دکل حجاج
کی ظلالانه حرکت ایدن بر نمونه، بد طبیعت ایله
مقایسه ایدیلرسه آنکده دوننده قایلر و ظالم
صفتی حجاجدن زیاده تیوره یاقیشیر .

حجاجک مسلکنده، هیچ اولمزسه بر اطراد،
حرکتکنده بر غایه وار ایدی . بی نهایه ظلملری
احتوا ایدن سلسله اجرائی، امویه خاندانه
صولک درجهیه وار ان صدقاتی و دین ایله حکوم
متک آری آری وحدتلی بی تأمین اتمک
قضیه سی ایدی، دنیله بیلیر .

حجاجک زمانی نظر اعتباره انیرسه، ولایات
بعیده وایلیرنک بعد مسافه دن بالاستفاده،
استقلاله تشبث اتمه لری، هر برده اماملرک
ظهوریه بر جوق مذهب قیاملرینک وقوعه
کلدیکی کورولور .

حجاج بو اغتشاشلرک اوکنی آیلوردی که،
بو هر زمان ایچون مقبون اولان « وحدت
حکومت » در .

قران کریمی قاضی خراسانه حرکتکدره .
رک، صور مختلفه ایله قرأتدن متولد نشمت
افکاری ازاله اتمشدرکه بوده وحدت دین
ایچون بر خدمتدر .

حجاج، بو ایکی اساس ایچون بک جوق
قان درکوش فقط معین و ثابت بره دفعه دوغور
پورومشدر .

تیورلنک فکر و مسلکی نهایه بیله منر .
وو خصوصده بر نظر برده پوروتوله منر .
« ضبط اراضی » دینه منر . چونکه ملک
وسعی لزومندن ده زیاده ایدی . « جهانگیرانه
بر فتوحات » ده دکلدی . ذرا جهانگیرانک
آتشین بر سیل کی انسان کسه رک، شهرلر
یا قهرق تأسیس ایدیلر منر . ایدیلرسه ده اوله بر
دولت یابدان اوله منر . نته کم اولیده اولدی .

بو قدر قان بهاسنه مال اولان « حکومت
کرکانه » قرون وسطی بی اشغال ایدن سائر
طوائف ملوکدن فضله بر مریت کوستره ممش،
آسانک نضفه یقین بر قلمین اشغال ایدن
بو قوجه دولت، خواجه عبدالرزاقک تشکیل
ایتدیکی کوچوک « سرداران حکومتی » کی
یازم عصر قدر امانت وجود ایتدکن صوکره
محو و نابود اولمشدی .

تاریخ، تیور دعوائی نه قدر چله چالشمه
ویره جی حکمده اصابت ایده میه جکدر . بو

عدم اصابت ده شیدی یقدر ایده مه مسیله نامتدر .
بونک الک دوغوروسی، اسلافک آمارینه نظر آ
دوچار اولدقلری مرض حقتده تدقیقانه بولان
اطبا سولیه جکدر. قانه دویمق بیلین و کونی کوننه
اویمایان بوخونخوار و متلون خلقتلر حکمدارک
برمرض عصی ایله معلول اولسی محتملدر .

بو ناجدار حقتده سوبیلین لطفادن شو
ایکیسی معینلردر :

تیورلنک کابله کلدیکی زمان، اشرف
بلده شهرلرینده ماهر خواننده و سازنده لر
اولدوغنی بیان ایدرلر . تیورده خواننده لری
حضورینه جلب ایله اجرائی اهنک اظلملری
امر ایدر . ایچیلرینده بولان براعمی نک خللوت
صداسی نظر دقتی جلب ایدر . استنی صوار
اوده، « دولت » دیر . تیور « دولنک کور
اولدوغنی ایشقه مشدم . « دنیجه خواننده ده
« دولت کور اولسه یدی، بر طوبالک اوند
نه ایثی واردی ؟ » جوانی ویرر .

ینه بو حکمداره، بتون معینی ارکانیه برابر
حمامه کیش بو هیتک ایچنده برده شاعر
بولتیورمیش؛ غالباً احمدی اوله جق - شاعره،
هرکسه مریتلرینه کوره بر قیمت تقدیر اتمسلی
امر ایتش، اوده امره امتیالاً بتون وکلا
وندلمسه بر قیمت تقدیر ایتدکن صوکره، صره
کندینه کیش واکده « الی آقی ایدر » دیمش .
تیور « یا لکنر فیطمه الی آقی ایدر » دنیجه
شاعره ده « بن ده یا لکنر اوکا فطانت بچدم » دیمش .
بو فتره لره اعتماد ایدلدیکی تقدیرده، اعتقاد
دنیجه تیورلنک حقتده شیدی یقدر الک دوغور
مطالعه بیان ایدن بو خواننده ایله شاعردر .

بو غدار حکمدارک یوزینه قارشلی - لطفه
طربقیه اولسه ده - بری نقصانی مادیسی،
دیگری بضاعه معنویه سنک فقداقی سولنکله
مستقیم لسان جسور بر انسان اولدقلری
ماخلافه ده تصدیق ایتدیرمشلردر .

معلم محترمک، محاکمتنده بویه سکتله ره
تصادف ایدنیجه انسان غیر اختیاری سعدینک
شو قلمه سی نخطر ایدور :

که بو دکتر حکم روشن رأی
بر نیاید دوست تدبیری
گاه باشدکه کودن نادان
بلطف بر هدیف زندتیری

« هیچ برار یقدرکه، بدایتده مکمل اولسون.
مطبوعات ده بو زمره دندر .

هر اثرک ایلمک طبیعی خطا و نقصاندن سالم
اولاماز . متعدد دفعه لر طبیعی اولسون وهر
تمیلنده ده، ترقیات علیه ایله مناسب بر صورتده
نقصانلری اکیال ایدیلر . آثار غریبه ده مشهور
اولان انتظام بونکامل تدبیری نتیجه سی دکلدر؛
فقط بزده غلی العموم الک مهم اثرلر بیله
یا لکنر ایلمک، یا جود ایکنجی طبعلریه قایلرلر .
دائر طبعه بر قاج کره کیره بئیک شرفی بیوک
بر لغتدر . آثار اخیردن بش آتی دفعه طبع
اولغنی یخمارلی یا لکنر نمونه ادبیات عثمانیه، یه

نصیب اولمشدر، دنیله بیلیر . بونک ایچون
درکه : مؤلفلرک بو جهتی نظر اعتباره آله برق
ایکنجی بر مسلک اختیار ایتلری ایجاب ایدر .
اوده اثرک نواقضی اتمام ایچون بکیدن طبیعی
بکله مک دکل، آکا ذیللر علاوه سیه تکمله
خدمت اتمکدر .

بو اصوله یا لکنر عبدالرحمن ثریا بک رعایت
ایتمش، « سفینه بلاغت » عنوانیه « میزان
البلاغه » یه عا دبعض تفصیلات و ایضاحی حاوی
بر جلدده نشر ایتش ایدی .

تاریخیک متنه کیره مین، فقط اهمیتندن
دولایتی ترکده ایدیلر مین بعض خرده وقایع
واردکه، آثار ایچینده بر ویا بر قاج جلد
تخصیص اتمک ایجاب ایدر . تاریخک اکتلندن
صوکره، مراد بک بعض مفید تفرعانه عا د
علاوه لره محیط اثری دها زیاده توسیع ایدر سه،
بتون منسبتین علم و معرفتی نمون ایتش اولور .
دها برنجی جنابک مباحث اولمسنده،

تفصیلاتی احساس ایله بویه بر علاوه ده داخل
اوله سیه جک شونلر وار :

۱ - دولت علیه تک بدایت تشکله دن مولانا
جالال الدین رومی، حاجی بکتاش ولی ادانالی
کچی اوچ شیخ علاقه دار بولتیور . تاریخ بوالفقا
روق، بونلردن سلطان عثمانک قان بدری اوله سی
و بکلرک بالاخره کسب ایتدیکی فتوحک یکنه
مسبب اولسی اعتباریه - شیخ ادانالی حقتده
تفصیلات لازمه ویردک استنی ده معقول بر طرزده
تأویل ایدیلور . بزده آکا کوره تصحیح ایتدک .
فقط حضرت مولانا ایله خاندان سلطنت
آره سنده کی مناسبت بر جوق روایات ایچنده
بوغولش قالمشدر . « تقلید سیف » مراسمک
منشأ حقیقیی ندر ؟

صوکره حاجی بکتاش ولی کلپورکه کند -
یسی نیشابور ساداتندن ایکن هجرت ایدرک
آنا طولیده اختیار اقامت و سلطان اورخان ده
خاقانه بیره عزیمتله خاطرلی تطیب ایتشدر .
عساکر عثمانیه تک مظفرلی ایچون دعا ایله
« یکچیری » نامنی ورمسی، تمینات تخصیصی
ایله صوف عسکر بیده آکا کوره تقسیم
ایلی، سلجوقلرک اهدا ایتدیکی « اق سخاق » دن
دشقه « ذوالفقار » ی حاوی یکی بر سخاق تربیتی
کی اجرائیه، شیخ حیات عسکره مزک ادوار
اوله سنده مهم بر وظیفه ایفا ایتدیکی کورولور .

۲ - ارکان حکومت و رجال دولت ایله
یکچیریلرک تفصیلات و تشکیلات، طرز تلبساری،
مراتب و مناصب، اصول مراسم و آداب تشر -
یقانلری حقتده بعض معلومات اعطاسی .

بی بو مسلسل یازیلری یازمغه سوق ایدن
ار محتملک بر آن اول اتماسی « مؤلف فاضل
اولان او بیوک مؤرخدن غنی ایدرم .
هیچ شبه بوی که ... ملکک لسان
معرفیه بو بنیامنه اشتراک ایدر .
« آخندرز صاحب جهاندر
ادرنه : ۱۱ - شباط -

تاریخدن بر صحیفه

مراد بک و تاریخ ابوالفاروق

۲ -

یتمده بولدوغم صره ده علماء زبیده دن سید
علی نامنده بر ذلک زنده، خطه مذکوره ده
سادات و اشرافه عا د یازمه بر سلسله نامه
کورمش ایدم . بو مجموعه یه سلاطین آل عثمان ده
قید ایدلش وهر اسلمک یانه ده بعض معلومات
تاریخیه علاوه ایدلش ایدی .

بازید اول حداسنه شو سوزلر یازلش
ایدی که، شایان دقتدر، ترجمه سی :

« امور حکومت قرده شک قلی ایله شروع
ایتدی، کندی اسارتیه نهایت و بردی . سیات
کندنن بلا دی . بیوک اوغله انتقال ایتدی .
سلیمان چلینک کتاب حیانتک و تاریخ عثمانی
تک الک حزن صحیفه لری تشکیل ایدوب
دوررکن :

« بو سنده مجارستان حدودی تجاوزله
آله انکارینه قدر اقبلر اجرا اتمی » حقتده
تاریخ ابوالفاروقده موجود اولان سطرلر،
صاحب ترجمه تک بیوک برنام ایله یاد ایدلشنه
ویسه اوله منر صانیم .

مراد بک، تیورلنک ایله ناپولئونک جین
مقایسه سنده ده حق قدسی تیوره ویرور .
بو مقایسه ده تفوقه واسطه اولان اسباب،
بر قاج سوز ایله خلاصه ایدیلر :

« اساسسز بر حرکت، هر کون ایچون
- اسلافی اولان ظلملردن هیچ بری طرفدن
تطبیق ایدلش و نامنی شیدی یه قدر اولدغنی
کی، بوندن صوکره ده الی الابد نقرته یاد
ایتدیره جک اولان - بی بر وحشت ! »

قطع ایدیلر بر مسافه ایله، محو ایدیلر حکوم
متر، کیلان انسانلر فاعلی ایچین برسل ارتقا
اولیورسه او حلاله تاریخک مقیاسی دیکتمش
اولور . ایستر برنا جدار ذی سلطوت اولسون،
ایستر احاد نامندن بر فرد عالمیت اولسون .
تاریخده ایشای نام ایدن بتون اعظم ایکی یه
آریلیر . برنجی قسم، کاشفیلر، مختلعلر،
مؤسسن و خادمین علوم کی افاضلدرکه،